658

ഒരു പിടി ചാരം

കെ. സുരേന്ദ്രൻ

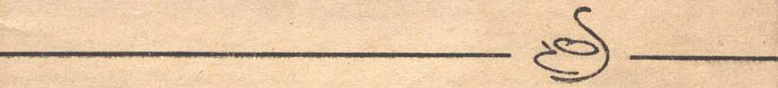
SAHITYA PRAVARTHAKA C.S.LTD.
KOTTAYAM

658

Antarctic Novel

ജാതകം മാറുന്നു

(Malayalam)

Jathakam Marunnu

Play

By K. RAMAKRISHNA PILLAI
Sasthamangalam, Trivandrum

First Published October 1957
Reprinted October 1963

Printed at
INDIA PRESS, KOTTAYAM
Price Rs. 1.25

Copyright
K. Ramakrishna Pillai

Publishers:
Sahitya Pravarthaka Co-operative Society Ltd., Kottayam, Kerala State
Sales Department:
NATIONAL BOOK STALL
Kottayam Kerala State India

658

ജാതകം മാറുന്നു

കെ. രാമകൃഷ്ണപിള്ള

പ്രസാധകന്മാർ
സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണസംഘം

നാഷനൽ ബുക്ക് സ്റ്റാൾ
കോട്ടയം
വില ക. 1.25

കെ. രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ

കൃതികൾ

തപ്തബാഷ്പം	(നാടകം)
നിഴല്പകൾ	,,
പ്രതിമ	,,
ജാതകം മാറുന്നു	,,
തുക്കുമുറിയിൽ	,,
നാളെ	,,
കമണ്ഡലു	,,
കള്ളനാണയങ്ങൾ	,,
യുഗസമാഗമം	,,
വെള്ളപ്പൊക്കം	,,
ഭരതൻ	(റേഡിയോനാടകം)
രാവണൻ	,,
കണ്ണൻ	,,
വിചാരവീഥി	(ചെറുകഥ)
ജൈത്രയാത്ര	(ഗദ്യം)
മക്ബത്ത് (തർജ്ജമ)	

S1516 B516 55/63-64 2-1000

മുഖവുരയായി

ആംഗലനാടകകൃത്തായ ജേ. ബി. പ്രീസ്റ്റ്‌ലിയുടെ 'Inspector Calls' എന്ന നാടകത്തിന്റെ ഛായയിൽ ഇരുന്നാണു് ഈ നാടകം എഴുതിയതു്.

ഇതിന്റെ രചനയ്ക്കു് എനിക്കു പ്രചോദനം നൽകിയതു് എന്റെ അഭിവന്ദ്യഗുരുവായ ശ്രീ കൈനിക്കര കുമാരപിള്ളയാണു്.

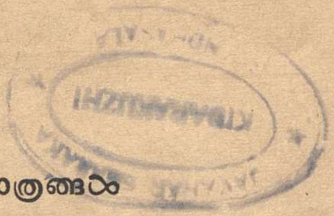
ഇതു് ആദ്യമായി അഭിനയിക്കുന്നതിനുള്ള മുഴുവൻ ചുമതലയും ഏറ്റെടുത്തു് എന്നെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചതു് എന്റെ പ്രിയസുഹൃത്തായ ശ്രീ എൻ. കേശവപിള്ളയാണു്. ശ്രീചിത്തിരതിരുനാൾ ഗ്രന്ഥശാലാസമ്മേളനത്തിനു് അഭിനയിക്കുവാൻ വത്സരംതോറും പുതിയ പുതിയ നാടകങ്ങളും നടീനടന്മാരെയും കണ്ടെത്തുവാനുള്ള ആ നാടകകലാമമ്മജ്ഞന്റെ അസാമാന്യമായ കഴിവു് വർഷംചെല്ലുംതോറും വളർന്നുവരികയുമാണു്.

അനുഗൃഹീതനടന്മാരായ ശ്രീ കൈനിക്കരയും, വിക്രമൻനായരും, ടി. ആർ. സുകുമാരൻനായരും, കെ. വി. നീലകണ്ഠൻനായരും, വഞ്ചിയൂർ മാധവൻനായരും, ആദ്യത്തെ അരങ്ങേറ്റംകൊണ്ടുതന്നെ പ്രശസ്തരായിത്തീർന്ന ശ്രീമതി സരോജാനായരും കുമാരി ശകുന്തളയും ഈ നാടകത്തിന്റെ വിജയത്തിനു സഹായിച്ചവരാണു്. ഔപചാരികമായി നന്ദി പ്രകാശിപ്പിച്ചു് അവരുമായുള്ള ഹൃദയബന്ധത്തിന്റെ പരിശുദ്ധിക്കു ഞാൻ മാലിന്യം ചേർക്കുകയില്ല.

എല്ലാ അംശങ്ങളിലും നവീനത്വം കാണാൻ കഴിയുന്ന ഒരു നാടകത്തിന്റെ മാതൃക മലയാളനാടകസാഹിത്യത്തിനും നാടകവേദിക്കും ആയി ഞാൻ സസന്തോഷം സമർപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

തിരുവനന്തപുരം
10–10–'57

കെ. രാമകൃഷ്ണപിള്ള

കഥാപാത്രങ്ങൾ

1 എക്സ്മെയർ കുഞ്ഞുണ്ണിക്കർത്താവു്

2 കാർത്ത്യായനിപ്പിള്ള ക്കുഞ്ഞമ്മ (കർത്താവിന്റെ ഭാര്യ)

3 ശ്യാമള (കർത്താവിന്റെ മകൾ)

4 രാജശേഖരൻ (കർത്താവിന്റെ മകൻ)

5 ഗോപകുമാരൻതമ്പി (ശ്യാമളയുടെ പ്രതിശ്രുതവരൻ)

6 കൊച്ചുവേലു (ഭൃത്യൻ)

7 ഇൻസ്പെക്ടർ ഭാനു

ആദ്യം അഭിനയിച്ചവർ

കൈനിക്കര കുമാരപിള്ള (എക്സ്മെയർ)

സരോജാനായർ എം. എ. (കാർത്ത്യായനിപ്പിള്ള ക്കുഞ്ഞമ്മ)

കുമാരി ശകുന്തള (ശ്യാമള)

വഞ്ചിയൂർ മാധവൻനായർ (രാജശേഖരൻ)

ടി. ആർ. സുകുമാരൻനായർ (ഗോപകുമാരൻതമ്പി)

പി. കെ. വിക്രമൻനായർ (ഇൻസ്പെക്ടർ ഭാനു)

കെ. വി. നീലകണ്ഠൻനായർ (കൊച്ചുവേലു)

സംവിധായകൻ

എൻ. കേശവപിള്ള (ശ്രീചിത്തിരതിരുനാൾ ഗ്രന്ഥശാലാകാര്യദർശി)

ദൃശ്യം ഒന്ന്

[രംഗം: എക്സ്മെയർ കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവിന്റെ ബംഗ്ലാവ്. മുകളിലത്തെ നിലയിലെ സ്വീകരണമുറി. ശ്യാമള, രാജശേഖരൻ, ഗോപകുമാർ എന്നിവരെ കർട്ടൻ ഉയരുമ്പോൾ കാണാം. സമയം രാത്രി എട്ടുമണി.]

ഗോപകുമാർ: ഈ ചടങ്ങുകളൊന്നുമില്ലെങ്കിലും...

ശ്യാമള: വിവാഹം നടക്കും.

രാജശേഖരൻ: ഉം! നിർബന്ധമില്ല.

ശ്യാമള: ചേട്ടനീയിടെ ആയിട്ട് ഒന്നിനോടും ഒരു താൽപ്പര്യമില്ല. കമ്പനിയുടെ ചുമതല ഏറ്റെടുത്തിട്ടും, മറ്റു ചില ചിന്തകളാണ്. ആരോടും ഒന്നും തുറന്നു പറയുകയുമില്ല.

ഗോപകുമാർ: ശ്യാമളെ, നിനക്കാണ് നിന്റെ ചേട്ടനോടു സ്നേഹമില്ലാത്തത്. അല്ലെങ്കിൽ ആളാരാണെന്നു മനസ്സിലാക്കണ്ടെ. നിങ്ങളുടെ അച്ഛൻ, അതിനൊന്നും ഒരു തടസ്സവും പറയുന്ന ആളല്ല. നമ്മുടെ കായ്യം തന്നെ ഇത്രയും നാൾ രഹസ്യമായി വച്ചതു മഠയത്തരമായിപ്പോയി. ഇന്നു നടന്ന ജാതകം കൈമാറൽ ഇതിനു് എത്രയോ മുമ്പു നടക്കുമായിരുന്നു.

ശ്യാമള: അപ്പോൾ ഇത്രയുംകാലം നീണ്ടുപോയതു് എന്റെ കുറ്റമാണ്. സമ്മതിച്ചു. പക്ഷേ, ഒന്നോർത്തുനോക്കണം. കഴിഞ്ഞ മിഡ്സമ്മർ വെക്കേഷൻകാലത്തു്

ഇവിടെ വരാൻ സമയമില്ല; ഒരെഴുത്തിനു മറുപടി അയയ്ക്കുവാൻ നേരമില്ല; കമ്പനിക്കായ്ം സംബന്ധിച്ചു് എന്നും സക്കീട്ടാണു്, എന്നെല്ലാമല്ലെ എന്നോട്ട പറഞ്ഞതു്. കള്ളം! ഭയങ്കര കള്ളം! എല്ലാം കഴിഞ്ഞു് ഇപ്പോൾ ഒരു ആരോപണവും.

ഗോപകുമാർ: വാസ്തവത്തിൽ എനിക്കു വലിയ തിരക്കുള്ള സമയമായിരുന്നു. ആ ഘട്ടം കഴിഞ്ഞല്ലോ. ഇപ്പോൾ നമ്മുടെ ഭാവിക്കു് ഒരു തീരുമാനമുണ്ടായി. ഇന്നു ജാതകം കൈമാറി. ഇനി വിവാഹം നടക്കണം, അതത്ര വളരെ നീളാനും ഇടയില്ല. എന്റെ അച്ഛന്റെ സൗകര്യംകൂടി അറിഞ്ഞാൽ ദിവസം നിശ്ചയിക്കാം. അടുത്തു നടക്കേണ്ടതു് രാജന്റെ വിവാഹം. അതു്...

രാജശേഖരൻ: മാറുന്നു, മാറണം, ഇതുപോലെ...

ശ്യാമള: മാറാതെയിരിക്കുമോ എന്നു് ഞാൻ ഒന്നു നോക്കട്ടെ. അച്ഛനോട്ട നേരിട്ടു പറയാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുകയാണു്. ഇനി മയ്യാദയ്ക്കു ചേട്ടൻ ജീവിക്കുമോ എന്നറിയണം; പ്രസന്നനായി ജീവിക്കുമോ എന്നു് ഒന്നു പരീക്ഷിക്കണം... ആട്ടെ, അതിനുമുമ്പു് മനസ്സിലിരിക്കുന്നതു് ആരാണെന്നു്, ഈ അനിയത്തിയോടെങ്കിലും ഒന്നു പറയരുതോ?

ഗോപകുമാർ: എനിക്കറിയാം, എല്ലാ രഹസ്യവും എനിക്കറിയാം. രാജാ, അല്പംകൂടി ഒരു നിയന്ത്രണം ഒക്കെ വേണം.

ശ്യാമള: ആരും അത്ര ഹരിശ്ചന്ദ്രന്മാരൊന്നും ആവണ്ടാ... ഗോപകുമാർ! ആറേഴുമാസം തുടരെ മൗനമായിരിക്കുക, സകല ബന്ധങ്ങളും മറന്നിട്ടു്. ഉം, ആകട്ടെ. ഞാനത്ര വേഗം മറക്കുമെന്നു വിചാരിക്കരുതു്... ചേട്ടാ, ഇന്നു ചേട്ടനേറെയും കള്ളി പുറത്തുവരുന്ന ദിവസമാണു്.

ചേട്ടന്റെ അലമാരി ഇന്നു് അച്ഛനെക്കൊണ്ടു ഞാനൊന്നു പരിശോധിപ്പിക്കും. ഇപ്പോൾ വീട്ടിൽവച്ചും കുറേശ്ശെ ഉപയോഗിപ്പാൻ തുടങ്ങിയിട്ടില്ലേ? എത്ര കുപ്പിയുണ്ടെന്നു് അറിയണം.

രാജശേഖരൻ: ഇന്നു രാത്രികൂടി കഴിയട്ടെ, അനിയത്തി! നിങ്ങൾ രണ്ടാളും സന്തോഷിക്കേണ്ട ദിവസമല്ലേ. എല്ലാം ഓമ്മിച്ചു് നിങ്ങൾ സന്തോഷിക്കുമ്പോൾ, എല്ലാം മറന്നിട്ടു് എനിക്കു സന്തോഷിക്കണം. നാളെ പരിശോധിപ്പിച്ചുകൊള്ളാം. വെറും കാലിക്കുപ്പികൾ കണ്ടെടുത്തു് എന്നെ കുറവാളിയാക്കിയാൽ...ഞാൻ സമാധാനം പറഞ്ഞുകൊള്ളാം.

ശ്യാമള: എങ്കിലും ചേട്ടൻ ഇതു നിത്തണം. ജീവിക്കാൻ തുടങ്ങുകയല്ലേ. എന്റെ ചേട്ടൻ ഇതു നിത്തി...

(എക്സ്മെയർ കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു് പ്രവേശിക്കുന്നു. മുഖം എഴുനേൽക്കുന്നു.)

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഞാൻ ഒരു തടസ്സമായോ? ഇരിക്കണം, മി. തമ്പി! ഇരിക്കു, ശ്യാമളെ. രാജനു പ്രഥമൻ അല്പം കൂടിപ്പോയെന്നു തോന്നുന്നു. ഒരു പ്രസാദമില്ലല്ലോ നിന്റെ മുഖത്തു്! എന്താ രാജാ, ഉറക്കത്തിന്റെ ക്ഷായ! മണി എട്ടു കഴിഞ്ഞല്ലോ. രാത്രി കാപ്പി മതിയെന്നുവച്ചതു് നന്നായി. അമ്മയെവിടെ? കാപ്പിക്കു സമയമായെന്നു വിചാരിച്ചാണു് ഞാൻ...

ശ്യാമള: അമ്മ, കൊച്ചുവേലുവിനെ നകത്തിൽ പിടിച്ചിരിക്കുകയാണു്.

രാജശേഖരൻ: എന്തിനീ ഒരുക്കുകളെല്ലാം.

ഗോപകുമാർ: ഉച്ചയൂണുതന്നെ ദഹിച്ചില്ല...കാളനും പ്രഥമനും.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഊണു നന്നായി എന്നു് എനിക്കു

പക്ഷമില്ല. മി. തമ്പിയുടെ അച്ഛനോട്ട ഞാൻ അതു പറയുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം ഇതിലൊന്നിലും വലിയ നിർബ്ബന്ധിയല്ലെന്നു തോന്നുന്നു. ജാതകം സമയത്തു തന്നെ കൈമാറണമെന്നേ നിർബ്ബന്ധമുണ്ടായിരുന്നുള്ളു. ഞങ്ങളെല്ലാം പഴയ ആളുകൾ. ഞങ്ങൾക്കു് ഇതിലൊക്കെ വലിയ വിശ്വാസമാണു്. ഇന്നു രാത്രികൂടി അദ്ദേഹം ഇവിടെ താമസിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ!—നാലുമണിക്കുള്ള വണ്ടിക്കുതന്നെ കടന്നുകളഞ്ഞു.

ഗോപകുമാർ: അച്ഛന്റെ സ്വഭാവമാണതു്. ഇനി വിവാഹം നടക്കുന്നതുവരെ ഒരു സമാധാനവും കാണുകയില്ല. ആത്മബന്ധുക്കളോടു് ആലോചിച്ചിട്ടു് ദിവസം നിശ്ചയിക്കാനുള്ള ധിറുതിക്കാണു പോയിരിക്കുന്നതു്.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: വിവാഹം വിവാഹം എന്നു പറഞ്ഞാൽ അതിന്റെ തത്പരതന്നെ ശുഭസ്യ ശീഘ്രം എന്നാണു്. ഇതൊന്നും വച്ചുനീട്ടിക്കൊണ്ടു പോവരുതെന്നാണു് ശാസ്ത്രം. ഈ കമ്പംതന്നെ ഇതിനു മുമ്പു നടക്കേണ്ടതായിരുന്നു. പിന്നെ എല്ലാറ്റിനും ഒരു സമയമുണ്ടു്. അപ്പോഴെ...

ഗോപകുമാർ: ശരിയാണു്. അങ്ങു പറഞ്ഞതു ശരിയാണു്. എല്ലാറ്റിനും ഒരു സമയമുണ്ടു്.

ശ്യാമള: ഒരു സമാധാനം അച്ഛന്റെ തണലിൽനിന്നു കൊണ്ടു കാണുകയാണു്.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: മി. തമ്പിയോടുള്ള ഗൗരവം ശ്യാമളയ്ക്കു തീർന്നിട്ടില്ല. ഇടയ്ക്കു് ഒരു എഴുത്തു് എങ്കിലും ശ്യാമളയ്ക്കു് അയയ്ക്കേണ്ടതായിരുന്നു.

ഗോപകുമാർ: ഇനി ആ വിധം ഒരു പരാതിക്കും പരിഭവംപറച്ചിലിനും ഇടകൊടുക്കുകയില്ല; തീർച്ച.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഇല്ല. നിങ്ങളുടെ ജാതകംകൊണ്ടു

തന്നെ അങ്ങനെയൊന്നും ഉണ്ടാവാനിടയില്ല. കേട്ടോ തമ്പി, ഇത്ര ചേർച്ചയുള്ള ജാതകം അത്ര സുലഭമല്ല. ജനനാൽത്തന്നെ നല്ല പൊരുത്തം. നേരത്തെതന്നെ നിങ്ങൾ പരിചയപ്പെട്ടതും മറും, ഈ ജാതകത്തിന്റെ പ്രത്യേകതയാണ്. പോരെങ്കിൽ എന്റെ ഇന്നത്തെ നിലയ്ക്ക് ഇതൊക്കെ നടക്കാതെ നിവൃത്തിയുമില്ല.

രാജശേഖരൻ: അച്ഛന്റെ ഗ്രഹനിലയും ഇതിനനുകൂല മാണോ? അത് നോക്കിയോ? അമ്മയുടെ ഗ്രഹനില യോ? ഒരു ജ്യോത്സ്യനെ അന്വേഷിക്കൂ.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവ്: മി. തമ്പി, എന്റെ മകന് ഇതി ലൊന്നിലും ഒരു വിശ്വാസവുമില്ല. എന്ത് ചെയ്യും?

ശ്യാമള: എന്റെ അച്ഛാ, അമ്മ ദീർഘായുസ്സായിരിക്കും. കാപ്പിയുംകൊണ്ട് വരികയാണ്.

(കാത്ത്യായനിപ്പിള്ളക്കുഞ്ഞമ്മ പ്രവേശിക്കുന്നു. ഒരു ട്രേയിൽ മധുര പലഹാരം.)

അമ്മേ, ശുഭസ്യ ശീഘ്രം...തൊണ്ട വരണ്ട വര ണ്ട്...എന്തൊരു ദാഹമാണിന്ന്.

കുഞ്ഞമ്മ: ഞാൻ ആദ്യമെ പറഞ്ഞതാണ്, ആ കൊച്ചു വേലുവിനെക്കൊണ്ട് സമയത്ത് ഉപകരിക്കുകയില്ല എന്ന്. എന്തെങ്കിലും അവൻ സമയത്ത് എടുത്തുത ന്നിട്ടുണ്ടോ? തമ്പിയുടെ അച്ഛൻ കാറിലേക്കു കയറിയ പ്പോൾ ഞാൻ അടുക്കളയ്ക്കത്തു പോയതാ. അവൻ ചോദിക്കുകയാണ്, എന്തിനാ പലഹാരമെന്ന്; സദ്യ കഴിഞ്ഞു പലഹാരം വേണോ എന്ന്. എന്റെ ഈശ്വരാ, ഇതുപോലെ ധിക്കാരമുള്ളവനെ എവിടെ ക്കാണും. എന്റെ തമ്പി, ഞാനും ഒരമ്മയല്ലേ. ഈ ദിവസം നിങ്ങടെ കൂടെ വന്നിരുന്ന്, വത്തമാനോം

പറഞ്ഞു, സന്തോഷിക്കാൻ എനിക്കും അധികാരമില്ലേ?

ശ്യാമള: എന്നിട്ടും കാപ്പി വന്നില്ലല്ലോ, അമ്മേ. പലഹാരമാണോ അത്യാവശ്യം? കൊച്ചുവേലു ചോദിച്ചതു ശരിയല്ലേ?

കുഞ്ഞമ്മ: അവൻ ചീത്തയാകുന്നതിൽ കുറ്റമുണ്ടോ? പിന്നെ, ഒന്നു പറയാം! നീയും നിന്റെ ചേട്ടനും അടങ്ങി ഒതുങ്ങി ജീവിക്കാൻ പഠിച്ചിട്ടില്ല. കാപ്പി കൊണ്ടുവരും, ക്ഷമിച്ചിരിക്കണം. അന്യഥാക്കാരനൊരുത്തനുണ്ടെന്നു വിചാരം വേണ്ടേ? ആ കേറ്റൽ എടുത്തുകൊടുത്തിട്ടാണു് ഞാൻ ഇതുംകൊണ്ടു പോന്നതു്. മി. തമ്പി ആ കേറ്റൽ കണ്ടിട്ടില്ല. ശ്യാമളയുടെ അച്ഛൻ എക്സ്മെയറായിരുന്നപ്പോൾ കൗൺസിലുകാർ സമ്മാനിച്ചതാണു്. ഇന്നാണു്, അതു് ആദ്യമായി പുറത്തെടുക്കുന്നതു്.

ഗോപകുമാർ: കാർപ്പൊറേഷന്റെ സംഭാവന! കൊള്ളാം, അപൂർവ്വസാധനങ്ങൾ കാണുന്നതു് എനിക്കും സന്തോഷമാണു്.

ശ്യാമള: ആരായിരുന്നപ്പോഴാണമ്മേ?

കുഞ്ഞമ്മ: എന്താ! എന്റെ തമ്പി, ആദ്യമെ ഞാൻ പറഞ്ഞില്ലേ, ഈ കൂട്ടി തീരെ ഓമ്മയില്ലാത്ത കൂട്ടിയാണെന്നു്. ശ്യാമളെ! ഇതൊക്കെ ഒന്നു മാറണം. സൂക്ഷിച്ചു്, ഓമ്മയായി ജീവിച്ചില്ലെങ്കിൽ...

ശ്യാമള: ഇല്ലെങ്കിൽ?...

കുഞ്ഞമ്മ: ഇല്ലെങ്കിൽ ആ കേറ്റലും ടീസെറ്റുമെല്ലാം നിന്റെ അച്ഛൻ എക്സ്മെയറായിരുന്നപ്പോൾ, കാർപ്പറേഷൻ സമ്മാനം കൊടുത്തതാണെന്നു് ഓമ്മിച്ചുകൂടാ

യിരുന്നോ?... വല്ലവിധത്തിലും ഈ വിവാഹംകൂടി ഒന്നു നടന്നിരുന്നുവെങ്കിൽ...

ഗോപകുമാർ: ഇനി ഭയപ്പെടാനൊന്നുമില്ല. എല്ലാം നിശ്ചയിച്ചതുപോലെ നടക്കും. മൂന്നുമാസം, കൂടിയാൽ...

ശ്യാമള: കൊച്ചുവേലു ആണെന്നു തോന്നുന്നു കോവണികേറി വരുന്നതു്. ആ കേറലു നിറച്ചു് കാപ്പി കാണുമോ അമ്മേ?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഈശ്വരാനുഗ്രഹംകൊണ്ടു്, നിങ്ങളുടെ വിവാഹം പ്രതീക്ഷിക്കുന്നതിൽ മംഗളമായി നടക്കും.

(കേറലും പാത്രങ്ങളും താഴെ വീഴുന്ന ശബ്ദം.)

കുഞ്ഞമ്മ: എല്ലാം നശിപ്പിച്ചു: എന്റെ ഈശ്വരാ! അവൻ അഹങ്കാരിയാണെന്നു് ഞാൻ ആദ്യമെ പറഞ്ഞതല്ലിയോ? (പെട്ടെന്നു് എഴുനേറ്റുപോകുന്നു.)

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: നല്ലതൊന്നും ഇവിടെ വാഴുകയില്ല.

ശ്യാമള: ഇനിയും കാപ്പി തിളയ്ക്കുന്നതുവരെ...

(കൊച്ചുവേലു വെറും ട്രേയുമായി പ്രവേശിക്കുന്നു. പുറകേ കോപംകൊണ്ടു് വിറയ്ക്കുന്ന കുഞ്ഞമ്മയും.)

കുഞ്ഞമ്മ: ഞാൻ എന്തു പറഞ്ഞു. ഇനി ഇതുപോലൊന്നു കിട്ടുമോ? ഈ നല്ലദിവസം നോക്കിയല്ലേ, ഇവനിതു തകർത്തതു്.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: സൂക്ഷിക്കേണ്ടെ, കൊച്ചുവേലു!

കുഞ്ഞമ്മ: അവന്റെ പുറത്തു് ഒന്നു തലോടിക്കൊണ്ടു് ചോദിച്ചേ! അല്ലെങ്കിൽ അവനു വേദന എടുക്കും... ധിക്കാരി!

കൊച്ചുവേലു: കൊച്ചുവേലുവിന്റെ മുണ്ടും ബനിയനും ചീത്തയായില്ലേ, കുഞ്ഞമ്മാ!

കുഞ്ഞമ്മ: ഇവനെ എന്തുചെയ്യണം, ഈശ്വരാ!

ശ്യാമള: വേറെ ഒരുപാത്രംവെള്ളം തെളപ്പിക്കാൻ പറയണം.

കൊച്ചുവേലു: ഉടനെ കൊണ്ടുവരാമേ! (പോകുന്നു.)

കുഞ്ഞമ്മ: ഇത്രേംഒക്കെ ആകാമെങ്കിൽ അതും എനിക്കു സാധിക്കും. (പോകുന്നു.)

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഇത്രവേഗം ഉടഞ്ഞുപോകുമെന്നു് ഞാൻ വിചാരിച്ചില്ല.

രാജശേഖരൻ: പലതും നടക്കും; പ്രതീക്ഷിക്കാത്തതു പലതും.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: മി. തമ്പി! സിഗരറു് വലിച്ചില്ലല്ലോ. ഉം, ഇതാ...

ശ്യാമള: ആവശ്യക്കാരോട്ടു് അച്ഛൻ ചോദിക്കയില്ല.

രാജശേഖരൻ: ഞാൻ ശ്യാമളയ്ക്കു് വക്കാലത്തു തന്നിട്ടില്ല.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: കേട്ടോ, മി. തമ്പി! ഇത്രവേഗം ഈ ജാതകം മാറിയതിനു് പലരും പരിഭവിക്കും. ആരേയും ക്ഷണിച്ചില്ല. ഒരു ഗാർഹികച്ചടങ്ങാക്കിയതു് തെറ്റായിപ്പോയി. ഞാൻ ഈ പട്ടണത്തിലെ മെയറല്ലായിരുന്നോ? രണ്ടുപ്രാവശ്യം...

രാജശേഖരൻ: ഈ ചടങ്ങൊന്നും കൂടാതെ വിവാഹം ആയിരുന്നു ഇന്നു നടത്തേണ്ടതു്!

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഈ ചടങ്ങെല്ലാം പുരാതന ഗുരുക്കന്മാർ പല പരീക്ഷണങ്ങളും നടത്തിയശേഷമാണു് ഉണ്ടാക്കിയതു്. എല്ലാത്തിനും അർത്ഥമുണ്ടു്.

(കുഞ്ഞമ്മയും കൊച്ചുവേലുവും പ്രവേശിക്കുന്നു. ഒരു വെള്ളിക്കേറ്റിൽ കാപ്പി.)

കുഞ്ഞമ്മ: താഴെ എറിഞ്ഞാലും പൊട്ടുകയില്ലല്ലോ എന്നു വിചാരിച്ചാണു് ഇതു് എടുത്തു് തുക്കെയിൽ കൊട്ടത്തതു്.

658

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഇഷ്ടംപോലെ പാലും പഞ്ചസാരയും ചേത്തുകൊള്ളണം. പൊടി കുറവാണെന്നു തോന്നുന്നല്ലോ...

കുഞ്ഞമ്മ: ഒരു കുറവും ഇല്ല ഞാൻ തന്നെയാ ഇട്ടതു്. തമ്പിക്കു ചായ ഇഷ്ടമല്ലല്ലോ...ദേ, കേട്ടോ! അവക്കെല്ലാം നല്ല ചെറുപ്പമാ. ഇവിടെ പഞ്ചസാര കുറച്ചു് എട്ടത്താൽ മതി. പിന്നെ, ആ പലഹാരം എട്ടുക്കണ്ടാ! പഞ്ചസാര ചേത്തതാ. വേണ്ടെ, വേണ്ടാ. ഇതും തൊടണ്ടാ. വല്യ എരിവാ.

ശ്യാമള: അച്ഛൻ കുറച്ചു് പച്ചില തിന്നാൽ മതിയെന്നാണു് അമ്മയുടെ അഭിപ്രായം.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: അതെല്ലാം, ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചുകൊള്ളാം. തമ്പി! ഇതു് നെയ്യു് ചേത്തതാ! നിനക്കു് ഇതു് ഇഷ്ടമായിരിക്കും. നല്ല ഭേഷേ മുളകു ചേത്തിട്ടുണ്ടു്.

ഗോപകുമാർ: ഒന്നും വേണ്ടാ അമ്മേ! ഉച്ചയ്ക്കുള്ളതു് ദഹിച്ചില്ല. കാപ്പിമാത്രം മതി.

കുഞ്ഞമ്മ: ഇതാണു് നല്ല സാധനങ്ങളൊന്നും ഉണ്ടാക്കാൻ എനിക്കിഷ്ടമില്ലാത്തതു്. എന്താ, ഇയ്യാൾക്കും ഒന്നും വേണ്ടയോ? ഞങ്ങളും ഈ പ്രായമൊക്കെ കഴിഞ്ഞാ ഈ നിലയിലായതു്. ഈ പ്രായത്തിൽ നല്ല ഭേഷേ വല്ലതും കഴിക്കണം.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: കൊച്ചുവേലു! തമ്പിക്കു കുറച്ചു കാപ്പികൂടി ഒഴിച്ചുകൊട്ടുക്കു.

കൊച്ചുവേലു: ഒഴിച്ചുകൊട്ടത്തേ!

കുഞ്ഞമ്മ: ഞാൻ ആദ്യമെ പറഞ്ഞില്ലേ! സമയത്തു ചെയ്യുവാൻ കൊച്ചുവേലുവിനറിയാം.

രാജശേഖരൻ: എന്നാൽ ഈ പാത്രങ്ങളെല്ലാം മാറി ക്കൊള്ളൂ.

കുഞ്ഞമ്മ: എല്ലാവരും മതിയാക്കിയോ? ഞാൻ ഇനി ഈ പാഴ്‌വേലയ്ക്ക് ഇല്ല. എത്രനേരം പൊക കൊണ്ടതാ. നിന്നവരും വന്നവരും എല്ലാം ഒരുപോലായിപ്പോയല്ലോ.

(കൊച്ചുവേലു പാത്രങ്ങൾ കൊണ്ടുപോവുന്നു.)

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: കേട്ടോ മി. തമ്പി! ശ്യാമളയെ വിവാഹം കഴിക്കാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചതു് ഒരു മഹാഭാഗ്യമായി ഞങ്ങൾ കരുതുന്നു. കാളേജിൽവച്ചുള്ള നിങ്ങളുടെ പരിചയം, ഇത്രവേഗം പുഷ്പിക്കുമെന്നു് ഞങ്ങളും പ്രതീക്ഷിച്ചില്ല. ശ്യാമള തമ്പിക്കു് ഹിതപ്പെട്ട ഒരു ഭാര്യയായിരിക്കും. എനിക്കിഷ്ടപ്പെട്ട ഒരു ജാമാതാവാണു് മി. തമ്പി. നമ്മുടെ വ്യവസായസ്ഥാപനങ്ങൾ തമ്മിലുണ്ടെന്നു പറയപ്പെടുന്ന മത്സരം, ഇതിനോടെ അവസാനിക്കുന്നു.

ഗോപകുമാർ: അച്ഛനും ഇതു സമ്മതിച്ചതു് ഈ ഉദ്ദേശ്യത്തോടെയാണു്.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: നമ്മുടെ കമ്പനികൾതമ്മിൽ യോജിച്ചാൽ... ഉല്പാദനച്ചെലവു കുറയും. രാജൻ, തമ്പിയുടെ അസിസ്റ്റൻറായി ജോലി നോക്കിക്കൊള്ളൂ. കുറെ സ്റ്റാഫിനെ കുറയ്ക്കുകയും ചെയ്യാം. ഒരുകാര്യം വ്യക്തമായിപ്പറയാം. എൻെറ വിശ്വാസപ്രമാണമാണതു്. തൊഴിലാളികൾ യാതൊരു സൗജന്യത്തിനും അർഹരായിട്ടില്ല. ഒരു സൗമനസ്യവും നിങ്ങൾ കാണിക്കയുമരുതു്. കഴിഞ്ഞ പ്രാവശ്യത്തെപ്പണിമുടക്കു്, എൻെറ സ്വാധീനശക്തി മുഴുവൻ ഉപയോഗിച്ചു് ഞാൻ അമത്തി. ഇനി അനങ്ങുവാൻ ധൈര്യപ്പെടുകയില്ല. നല്ല

ലാഭവീതം ഷെയർ ഹോൾഡർമാക്കു കൊടുക്കണം. ഇത്തവണ സാധിച്ചതുപോലെ ഇനിയും അതു സാധിക്കണം. പണം മുടക്കിയിരിക്കുന്നതു് അവരാണു്, അവരുടെ താൽപര്യം സംരക്ഷിക്കുക എന്നുള്ളതാണു് കമ്പനിയുടെ പരമലക്ഷ്യം.

ഗോപകുമാർ: ഞങ്ങളും അല്പം വിഷമിച്ചു. കുറച്ചു പണം, അനാവശ്യമായി ചെലവാക്കേണ്ടിവന്നു. അങ്ങു് ആ തൊഴിലാളികൾക്കു് കീഴടങ്ങുമോ എന്നു് ഞങ്ങളും സംശയിച്ചു.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: കൊള്ളാം. അതു് കുത്താവിനെ അടുത്തു് അറിഞ്ഞുകൂടായ്കയാലാണു്. ഇത്രവളരെ മൂലധനം മുടക്കി വ്യവസായം നടത്തുന്നതു്, അവക്കു കൂലി കൊടുത്തു നശിക്കുവാനല്ല. സാമൂഹ്യനീതി! സ്ഥിതിസമത്വവ്യവസ്ഥ! ഇതൊന്നും ഞാൻ ജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ അനുവദിക്കാൻ പോവുന്നില്ല.

കുഞ്ഞമ്മ: ഈ മംഗളദിവസത്തിൽ... ജാതകംകൊട കഴിഞ്ഞു്, കമ്പനിയുടേയും ലാഭവീതത്തിന്റേയും മറ്റും കായ്യം പറയുന്നതു് എനിക്കിഷ്ടമാവുന്നില്ല.

ശ്യാമള: ഒരു ചെറിയ ഡയറക്ടർബോർഡുമാവട്ടെ അമ്മേ!

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: അതല്ല, രണ്ടു കുടുംബത്തിനും നല്ല ഒരു ഭാവി, ഈ വിവാഹനിശ്ചയത്തോടുകൂടി ഉണ്ടാകുമെന്നേ ഞാൻ സൂചിപ്പിച്ചുള്ളു. നല്ല ഒരു ദിവസമാണിന്നു്.

രാജശേഖരൻ: മോതിരം കൂടി കൈമാറേണ്ടതായിരുന്നു.

ഗോപകുമാർ: വാസ്തവത്തിൽ ഞാൻ അതു പ്രതീക്ഷിച്ചാണു് മദ്രാസിൽനിന്നും ധിറുതിയിൽ വന്നതു്. അതിനു മുമ്പു് മറെറാരു ചടങ്ങുണ്ടായിരിക്കുമെന്നു് എനിക്കറി

ഞ്ഞുകൂടായിരുന്നു. അതിനുകൂടി തയ്യാറായി, ഞാൻ ഇങ്ങോട്ടുപോന്നു, മോതിരവുമായി... പ്രതീക്ഷപോലെ എല്ലാം നടക്കാറില്ലല്ലോ.

കുഞ്ഞമ്മ: ഞാനും അതാദ്യമേ ഇവിടെ പറഞ്ഞതാണു്. മോതിരം മാറുന്നതിനും കൊള്ളാവുന്ന ദിവസമാണെന്നല്ലേ ജോസ്യൻ പറഞ്ഞതു്. ഒന്നും വേണ്ടപോലെ നടത്തണമെന്നല്ല, വേണ്ടസമയത്തു നടത്തണമെന്നല്ല ഇവിടത്തെ ഏർപ്പാടു്... എന്റെ ഈശ്വരാ! ഈ മട്ട കാണുമ്പോൾ മടുത്തുപോവും.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: കുഞ്ഞമ്മേ, പരിഭവിക്കേണ്ട. മോതിരം മാറലും നടന്നുകൊള്ളട്ടെ. തമ്പിയുടെ അച്ഛൻ പോകുന്നതിനു മുമ്പു് പറഞ്ഞിരുന്നുവെങ്കിൽ, അദ്ദേഹംകൂടി ഇതിൽ പങ്കെടുത്തേനെ.

ഗോപകുമാർ: അച്ഛനു സന്തോഷമായിരിക്കുമോ? ഞാൻ ഒരു മോതിരം കരുതിവച്ചിട്ടുണ്ടു്.

രാജശേഖരൻ: എന്റെ കൈയുടെ മോതിരം തമ്പിക്കു ചേരും. പുതിയതുമാണു്. ശ്യാമളേ!

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: എല്ലാം അപ്രതീക്ഷിതമായി നടക്കുന്നു. ഈശ്വരൻ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ.

ഗോപകുമാർ: നോക്കണം, കല്ലുവച്ച മോതിരമാണു്. ദോഷമൊന്നുമില്ലല്ലോ.

കുഞ്ഞമ്മ: തമ്പി ഗുരുത്വമുള്ളവനാണു്. നോക്കട്ടെ. ചുവന്ന കല്ലല്ല. നീലക്കല്ലു്. കൊള്ളാം. നല്ല ഐശ്വര്യമായിരിക്കും.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ശ്യാമളെ, ആ മോതിരം വാങ്ങിക്കൊള്ളു. രാജാ, അതങ്ങു കൊടുക്കണം. മി. തമ്പി, മുഹൂർത്തമൊന്നും നോക്കാനില്ല. മോതിരം മാറലും നടക്കട്ടെ. എന്റെ ഭഗവാനെ, ഭക്തവത്സലാ!

ശ്യാമള: ചേട്ടനും ഗോപകുമാറുംകൂടി നേരത്തെ ഇട്ടിരുന്ന പ്ലാനാണു്.

(എല്ലാവരും എഴുനേറ്റു നില്ക്കുന്നു. തമ്പിയും ശ്യാമളയും പരസ്പരം മോതിരം മാറുന്നു.)

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഭഗവാൻ നിങ്ങളെ രക്ഷിക്കട്ടെ.

കുഞ്ഞമ്മ: എന്തൊരു പ്രകാശമാണാക്കല്ലിനു്; എന്റെ കണ്ണു മഞ്ഞിപ്പോകുന്നു.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ആറുമാസം മുമ്പു് വിവാഹംതന്നെ നടക്കേണ്ടതായിരുന്നു. കേട്ടോ! നിങ്ങൾ മൂവരോടുമായി പറയുകയാണു്. പ്രത്യേകിച്ചു് രാജനോടും തമ്പിയോടും. നിങ്ങൾ ലോകത്തിന്റെ മൂഢമായ അഭിപ്രായത്തിനുവേണ്ടി കാത്തുനില്ക്കരുതു്; അതുകേട്ടു് ഭയപ്പെടുകയും ചെയ്യരുതു്. അവനവന്റെ ഐശ്വര്യം, അവനവന്റെ ജീവിതലക്ഷ്യം. സ്വന്തസുഖത്തിനുവേണ്ടി ഓരോരുത്തരും ജീവിക്കണം. ശ്യാമളെ, നീ ആ വിഷയത്തിൽ മി. തമ്പിക്കു് എന്നും അഭിമാനിക്കത്തക്ക ഒരു സ്ത്രീയായിരിക്കും. മി. തമ്പി! നിങ്ങൾ ഒരു പുതിയ കുടുംബശില്പത്തിനു് അടിസ്ഥാനമിടുകയാണു്. ഓർമ്മിച്ചുകൊള്ളൂ.

(കൊച്ചുവേലു പ്രവേശിക്കുന്നു.)

കുഞ്ഞമ്മ: നല്ല മുഹൂർത്തം നോക്കി ഇനീം വല്ലതും തക്കാനുണ്ടോ എന്നു നോക്കുകയാണോ?

കൊച്ചുവേലു: ഇൻസ്പെക്ടറദ്ദേഹം താഴെ വന്നിരിക്കുന്നു.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ആരു്! ഇൻസ്പെക്ടരോ? ഏതു് ഇൻസ്പെക്ടർ?

കൊച്ചുവേലു: ഇൻസ്പെക്ടർ ഭാനു എന്നു് എജമാനനോടു പറയാൻ പറഞ്ഞു.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ആരാണീ ഭാനു? ഓർമ്മവരുന്നില്ല.

ഗോപകുമാർ: അങ്ങയേ അറിയുമായിരിക്കും.

കുഞ്ഞമ്മ: പുതുതായി സ്ഥലം മാറിവന്ന ആളായിരിക്കും. ആദ്യമായി പരിചയപ്പെടുവാൻ വരികയായിരിക്കും. എക്സ്മെയറല്ലായിരുന്നോ?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: എന്നാലും ഇന്നു വേണ്ടായിരുന്നു. മുന്നറിവുകൂടാതെ ഇങ്ങനെ വീട്ടിൽ വരുന്നതു് എനിക്കിഷ്ടമല്ല.

ശ്യാമള: ഔദ്യോഗികമായി വല്ല കാര്യവുമായിരിക്കും. അദ്ദേഹം ഇങ്ങോട്ടു വരുമ്പോഴേക്കു്, നമുക്കു് നമ്മുടെ മുറിയിലേക്കു പോവാം.

കൊച്ചുവേലു: എന്തിനു ബുദ്ധിമുട്ടുന്നു. നാളെ വരാൻ കൊച്ചുവേലു പറയാമല്ലോ.

കുഞ്ഞമ്മ: എടാ! എടാ! നിനക്കതിനൊന്നും അധികാരം ഇല്ല, കേട്ടോ! ഈ നല്ലദിവസത്തിൽ ആദ്യം കേറിവന്ന ഒരു വല്യആൾ. കുറച്ചു കാപ്പികൂടി ഉണ്ടാക്കിക്കൊണ്ടുവരാം. നിങ്ങൾ ഇവിടിരുന്നു സംസാരിക്കണം. ശ്യാമളെ, വരൂ!

(അമ്മയും മകളും വാല്യക്കാരനും പോകുന്നു.)

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: കേസു വല്ലതുമന്വേഷിച്ചു് വരാൻ ഇടയില്ലല്ലോ.

ഗോപകുമാർ: പണിമുടക്കു കഴിഞ്ഞിട്ടു് ഒന്നൊന്നരവർഷമായില്ലേ?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: രണ്ടുവർഷമായി. ഏയ്! അതൊന്നുമായിരിക്കാനിടയില്ല.

(കൊച്ചുവേലുവും ഇൻസ്പെക്ടറും പ്രവേശിക്കുന്നു.)

കൊച്ചുവേലു: ഇതാണു് എക്സ്മെയറദ്ദേഹം!

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: വളരെനേരമായോ വന്നിട്ടു്? ഇരി

ക്കാമല്ലോ. ഇവിടെ ഒരു ചെറിയ ചടങ്ങ് ആഘോഷിക്കുകയായിരുന്നു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: (ഇരിക്കുന്നു) എനിക്കും തോന്നി.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: അല്പം കാപ്പിയാകാമല്ലോ. എടെ, കൊച്ചുവേലു!

കൊച്ചുവേലു: ഇപ്പോൾ തയ്യാറാകുമെ! (പോകുന്നു.)

ഇൻസ്പെക്ടർ: സല്ക്കാരമൊക്കെ പിന്നെയാവാം. ആദ്യം വന്ന കായ്യം.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: പുതിയ ആളാണു്. നാം ഇതിനു മുമ്പു് കണ്ടിട്ടില്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഈയിടെ സ്ഥലംമാറി വന്നതേയുള്ളു.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഈ നഗരത്തിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരാരും എനിക്കു് അപരിചിതരല്ല. പ്രത്യേകിച്ചു് പോലീസുവകുപ്പിലുള്ളവർ.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഉം!

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: എല്ലാം മനസ്സിലാക്കിക്കൊണ്ടുതന്നെ ഇങ്ങോട്ടു പോന്നതു്. കൊള്ളാം, എന്നെക്കൊണ്ടു് എന്തു സഹായംചെയ്യുതരുവാൻ കഴിയും?

ഇൻസ്പെക്ടർ: ചില വിവരങ്ങൾ. അങ്ങേക്കറിയാവുന്ന ചില കേസുകൾ സംബന്ധിച്ചു്.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: പറയാമല്ലോ. എന്താണു്? കേൾക്കട്ടെ.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അടുത്തുള്ള ആതുരാലയത്തിൽവച്ചു് ഒരു യുവതി രണ്ടു മണിക്കൂറിനുമുമ്പു് മരിച്ചു. എന്തോ ദ്രാവകം കുടിച്ചു്. കുടലെല്ലാം വെന്തുപോയി. ആത്മഹത്യതന്നെ.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഭയങ്കരം! ഈ പെൺകുട്ടികൾക്കു്

ഇങ്ങനെ തോന്നാൻ. ചേരയ്! ഇതേപ്പറ്റി ഇവിടെ എന്തു ചോദിച്ചറിയാനാണ്?

ഇൻസ്പെക്ടർ: അവൾ താമസിച്ച മുറി പരിശോധിച്ചു. ഒരെഴുത്തും ഡയറിയും ശോധനയിൽ കിട്ടി. ഈവിധം അപകടത്തിൽപ്പെട്ടന്ന പലരേയുംപോലെ അവളും ഒന്നിലധികം പേരു സ്വീകരിച്ചിരുന്നു. പക്ഷേ, അവളുടെ ശരിയായ പേരു് വിലാസിനി എന്നായിരുന്നു.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: വിലാസിനി! വിലാസിനി! ഉം! ഉം!

ഇൻസ്പെക്ടർ: ആ പേരു് ഓമ്മയുണ്ടു്; അല്ലേ, മി. കുത്താ?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഇല്ല. എങ്കിലും ആ പേരു് അപരിചിതമല്ല. പക്ഷേ, എവിടെയെന്നു് ഒരു പിടിയും കിട്ടുന്നില്ല. എങ്ങനെയോ ഒരു പരിചയം; വ്യക്തമായി...

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഒരുകാലത്തു് അങ്ങയുടെ കമ്പനിയിൽ അവൾക്കു ജോലിയുണ്ടായിരുന്നു.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: അതു് ശരിയായിരിക്കും! എത്രയോ പെൺകുട്ടികൾ: യുവതികൾക്കു് അവിടെ ജോലിയുണ്ടു്; ജോലിയുണ്ടായിരുന്നു. ഒന്നിനും ഒരു സ്ഥിരലാവണമില്ല. വരും; കുറെ ദിവസം ജോലിനോക്കും; പോകും. എങ്ങനെയാണു് എല്ലാവരേയും ഓമ്മിക്കുക!

ഇൻസ്പെക്ടർ: അവൾ കേവലം, ഒരു തൊഴിലാളിയല്ലായിരുന്നു. അവളുടെ താമസസ്ഥലത്തുനിന്നും ഒരു ഫോട്ടോയും കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുണ്ടു്. അതു കാണുമ്പോൾ ഒരു പക്ഷേ, മി. കുത്താവു് അവളെ ഓമ്മിക്കും. (പോക്കറ്റിൽനിന്നും ഒരു ഫോട്ടോ എടുത്തു് കുത്താവിനെ കാണിക്കുന്നു.)

(കത്താവു് അതിൽ നോക്കുമ്പോൾ രാജശേഖരനും ഗോപകുമാരനും അതു കാണുവാൻ എഴുനേല്ക്കുന്നു. എന്നാൽ അവരുടെ മുന്നിലേക്കു് ഇൻസ്പെക്ടർ നീങ്ങി അവരുടെ ശ്രമം തടയുന്നു.)

ഗോപകുമാർ: ആ ചെറുപ്പക്കാരിയുടെ ഫോട്ടോ, എന്നെ കാണിക്കാതിരിക്കുന്നതിനു് പ്രത്യേക കാരണം വല്ലതും ഉണ്ടോ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഉണ്ടായിരിക്കും.

രാജശേഖരൻ: എന്നെയും അതു ബാധിക്കുമോ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: തീർച്ചയായും.

ഗോപകുമാർ: കാരണം എനിക്കു് സങ്കല്പിക്കുവാൻ കഴിയുന്നില്ല.

രാജശേഖരൻ: എനിക്കും.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു്: എനിക്കും കാരണം മനസ്സിലാവുന്നില്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: എന്റെ കുറ്റാന്വേഷണരീതിക്കു് ഒരു പ്രത്യേകതയുണ്ടു്. ഒരു സമയത്തു് ഒരാൾ! ഒരന്വേഷണസമ്പ്രദായം! അല്ലെങ്കിൽ എല്ലാം കുഴയും.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു്: ശരിയായ ഒരു രീതിയാണതു്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: (ദൃഷ്ടി ഉറപ്പിച്ചു്) ഇപ്പോൾ വിലാസിനിയെ ഓക്കുന്നു; അല്ലെ, മി. കത്താ?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു്: ഓക്കുന്നു. അവൾ എന്റെ കമ്പനിയിലെ ഒരു തൊഴിലാളിയായിരുന്നു. നല്ല ഓമ്മയുണ്ടു്. അവളെ ഞാൻ പിരിച്ചുവിട്ടു.

രാജശേഖരൻ: അവൾ അതുകൊണ്ടാണോ ആത്മഹത്യ ചെയ്തതു്? എന്നായിരുന്നു അവളെ പിരിച്ചുവിട്ടതു്?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു്: അല്പനേരം മിണ്ടാതിരിക്കു; എന്തിനിങ്ങനെ പരിഭ്രമം കാണിക്കുന്നു? രണ്ടു വർഷമായിരിക്കും. കഴിഞ്ഞതിന്റെ മുമ്പിലത്തെ കൊടകത്തിൽ.

ഇൻസ്പെക്ടർ: കക്കടകമാസാവസാനം.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു്: അതെയതെ!

ഗോപകുമാർ: ഞാൻ ഈ സംഭാഷണത്തിൽ ഇടപെടാതിരിക്കുകയല്ലേ നല്ലതു്? അടുത്ത മുറിയിൽ—

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു്: എന്തിനു്? ഇവിടെ രഹസ്യാന്വേഷണമൊന്നുമല്ല. ചോദിച്ചു. ഉത്തരം പറഞ്ഞു. ഇൻസ്പെക്ക്ടു് വിരോധം കാണുകയില്ലല്ലോ. കേട്ടോ! ഇൻസ്പെക്ടർ! ഒരു കായ്ക്കും വിട്ടുപോയി. ഇവരെ പരിചയപ്പെടുത്താൻ വിട്ടുപോയി. ഇതു് മി. ഗോപകുമാരൻതമ്പി; അലൈഡ് ഇൻഡസ്ട്രീസിന്റെ ഇപ്പോഴത്തെ മാനേജർ മി. സി. കെ. തമ്പിയുടെ മകൻ. ഇതു് എന്റെ മകൻ രാജശേഖരൻ. വെസ്റ്റേൺ ഇൻഡസ്ട്രീസ് കമ്പനിയുടെ അസിസ്റ്റന്റു മാനേജർ! മി. ഗോപകുമാരൻതമ്പിയെ കേട്ടിരിക്കും.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അലൈഡ് ഇൻഡസ്ട്രീസ്, മി. ഗോപകുമാരൻതമ്പി! ഉം.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു്: ഇടയ്ക്കു കയറി പറയുകയാണു്, ഞങ്ങൾ ഒരു ചടങ്ങു് ആഘോഷിക്കുകയായിരുന്നു. ഒരു വിവാഹനിശ്ചയം. മോതിരംമാറൽ കർമ്മം. മി. ഗോപകുമാരൻതമ്പിയും എന്റെ മകൾ ശ്യാമളയും തമ്മിലുള്ള വിവാഹനിശ്ചയം നടന്നു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: മി. തമ്പി അപ്പോൾ ശ്യാമളാദേവിയെ വിവാഹം കഴിക്കുവാൻ നിശ്ചയിച്ചു! ഉം!

ഗോപകുമാർ: എന്നു പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: എന്നാൽ മി. തമ്പികൂടി ഇവിടെ ഉണ്ടായിരിക്കണം.

ഗോപകുമാർ: എനിക്കു സന്തോഷമാണു്.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു്: ഒന്നു പറയാം; ഈ മരണവും

എന്റെ പേരുമായി ബന്ധിക്കുവാനും, ആ വിധം ഒരപവാദം ഉണ്ടാവാനും കാരണം ഞാൻ കാണുന്നില്ല. ശരിയായി തെളിയിക്കാമെന്നാണ് എന്റെ വിശ്വാസം. അതെ, രണ്ടു വർഷം മുമ്പുള്ള പിരിച്ചുവിടലും ഇന്നത്തെ ആത്മഹത്യയും തമ്മിൽ എന്തു ബന്ധം? ഒരു ബന്ധവുമില്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഞാൻ മി. കത്താവിന്റെ അഭിപ്രായത്തോടു യോജിക്കുന്നില്ല. തമ്മിൽ ബന്ധമുണ്ട്.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവ്: കാരണം?

ഇൻസ്പെക്ടർ: വ്യക്തമല്ലേ! അന്നത്തെ പിരിച്ചുവിടൽ പിന്നീടുണ്ടായ അവളുടെ അനാഥാവസ്ഥയ്ക്കു വഴിതെളിച്ചു. അതിന്നത്തെ ആത്മഹത്യയ്ക്കു പ്രേരിപ്പിച്ചു. എല്ലാം തുടലുപോലെ ബന്ധിച്ചു കിടക്കുന്ന സംഭവപരമ്പര!

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവ്: കുറച്ചു ശരിയുണ്ടെന്നു ഞാനും സമ്മതിക്കാം. എങ്കിലും ഇതിന്റെ ഉത്തരവാദിത്വം എന്റെ ചുമലിൽ വയ്ക്കുവാൻ നിങ്ങൾക്കു സാദ്ധ്യമല്ല. ആരെന്തു സംഭവിച്ചാലും, അതിനെല്ലാം നാം ചുമതല വഹിക്കാറുണ്ടോ? അതു ശരിയുമല്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അതു ശരിയാണെങ്കിൽ വളരെ ആക്ഷേപകരവുമാണ്.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവ്: എന്നാൽ ആക്കും ഒരു സൈരവും കാണുകയില്ല.

രാജശേഖരൻ: അച്ഛൻ ഇപ്പോഴും പറഞ്ഞില്ലേ; അവനവന് അവനവന്റെ കായ്യം.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവ്: അത്രയ്ക്കു കടന്നുപോകേണ്ടാ!

ഇൻസ്പെക്ടർ: എന്ത്?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: നിങ്ങൾ വരുന്നതിനുമുമ്പു് ഈ ചെറുപ്പക്കാരോടു് സ്വാശ്രയശീലത്തെപ്പറ്റി ഞാൻ ഒരു ചെറിയ പ്രഭാഷണം നടത്തി. അപ്പോൾ, ആ പെൺകുട്ടിയുടെ... പേരു്... ഓ! വിലാസിനി! ഞാൻ നന്നായി ഓർക്കുന്നുണ്ടു്. ജോലിക്കു വളരെ മിടുക്കിയായിരുന്നു. കണ്ടാലും നല്ല സൗന്ദര്യം. വെറും തൊഴിലാളിയാണെന്നു പറയാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. സാമർത്ഥ്യംകണ്ടു്, ഒരു പ്രമോഷൻതന്നെ അവൾക്കു കൊടുക്കണമെന്നു് ഫോർമാൻ ശുപാർശചെയ്തു. ഞാനും സമ്മതിച്ചു. ഓണമവധി കഴിഞ്ഞു വീണ്ടും കമ്പനി തുറന്നു ജോലി തുടങ്ങിയപ്പോൾ, തൊഴിലാളികളുടെയിടയിൽ ഒരു അസ്വസ്ഥത. ഒരു വിപ്ലവവും കുഴപ്പവും ഉണ്ടാക്കാനുള്ള ഒരാവേശം. എനിക്കതു മനസ്സിലായി. മാസംതോറും കിട്ടുന്ന ഇരുപത്തിയാറു രൂപ പോരെന്നും, നാൽപത്തിയഞ്ചു രൂപയെങ്കിലും പ്രതിമാസശമ്പളം കൊടുക്കണമെന്നും ഒരു ഡിമാൻറ് അവർ സമർപ്പിച്ചു. നാല്പത്തിയഞ്ചു രൂപാ! പ്രതിമാസം! ഒരു തൊഴിലാളിക്കു പ്രതിമാസം പത്തൊമ്പതു രൂപവീതം ശമ്പളക്കൂട്ടൽ!... ഇല്ല. ഞാൻ ആ വാദം സ്വീകരിച്ചില്ല. മുഴുവൻ നിരസിച്ചു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: എന്തുകൊണ്ടു്?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: എന്താണാ ചോദ്യം?

ഇൻസ്പെക്ടർ: ജീവനക്കുലിക്കുവേണ്ടിയുള്ള ആ വാദം എന്തുകൊണ്ടു നിഷേധിച്ചു?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: എന്റെ കമ്പനിയുടെ ഭരണകാര്യത്തിൽ... നിങ്ങൾ ഇടപെടാൻ... അങ്ങനെ ഒരു ചോദ്യം എന്നോടു ചോദിക്കാൻ... ആ പ്രശ്നം നിങ്ങളുടെ അധികാരപരിധിയിൽ പെട്ടതല്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ആകാൻ പാടില്ലെന്നില്ല.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഈ സ്വരം എനിക്കിഷ്ടപ്പെട്ടന്നില്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ക്ഷമിക്കണം. എന്തോ ഒരു ചോദ്യം ചോദിച്ചല്ലോ?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ചോദ്യമേ അനാവശ്യമായിരുന്നു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ചോദ്യം ചോദിക്കൽ എന്റെ അധികാരപരിധിയിൽ പെട്ടതാണു്.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: എന്റെ ചുമതല, തൊഴിൽച്ചെലവു കുറയ്ക്കുക എന്നുള്ളതാണു്. അവർ ചോദിക്കുന്ന കൂലി കൊടുക്കാൻ മൂലധനം ഞങ്ങളല്ലേ മുടക്കിയിരിക്കുന്നതു്. കൂലി കൂട്ടി ഉല്പാദനച്ചെലവു വർദ്ധിപ്പിച്ചാൽ ലാഭവീതം കുറയുകയില്ലേ? ഷെയർഹോൾഡർമാക്കു് കൊടുക്കാനെവിടെപ്പോകും? അവകാശവാദം വേണ്ട. അതെനിക്കിഷ്ടവുമല്ല. മനസ്സിലായോ? അതുകൊണ്ടു മുഴുവനും നിഷേധിച്ചു. ഈ കൂലിക്കു ജോലി ചെയ്യുവാനിഷ്ടമില്ലെങ്കിൽ, മറെറവിടെയെങ്കിലും പോയി ജോലി നോക്കിക്കൊള്ളണം. സ്വാതന്ത്ര്യമുള്ള രാജ്യം. സ്വച്ഛസ്വാതന്ത്ര്യമുള്ള കാലം.

രാജശേഖരൻ: മറെറവിടെയെങ്കിലും ജോലിക്കു പോവുകയെന്നുള്ളതല്ല പ്രശ്നം.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ശരി.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഈ വിഷയത്തിൽ രാജൻ അഭിപ്രായം പറയണ്ടാ. നീ ചെറുപ്പം. മുതല്യം മൂലധനവും എന്തെന്നു് ഇനിയും പഠിക്കണം. അപ്പോൾ മി. ഇൻസ്പെക്ടർ, അവർ പണിമുടക്കി. പക്ഷേ, ആ പണിമുടക്കു് അധികം നീണ്ടുനിന്നില്ല.

ഗോപകുമാർ: ഒരവധിക്കാലം കഴിഞ്ഞു വരുന്ന പണിമുടക്കു് നീണ്ടുനില്ക്കുകയില്ല. ഞങ്ങൾക്കും അനുഭവം ഉണ്ടു്.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: തമ്പി പറഞ്ഞതു് ശരിയാണു്. രണ്ടാഴ്ച പണിമുടക്കു് നടന്നു. പക്ഷേ, അതു് ഞാൻ തകർത്തു. ഞാൻ രണ്ടുപ്രാവശ്യം ഈ പട്ടണത്തിലെ മെയറായിരുന്നു. പണിമുടക്കു് തകർന്നുപോയി. എല്ലാവരും സമസ്താപരാധം ഏറ്റുപറഞ്ഞു്, എഴുതിത്തന്നു് എന്റെ അടുക്കൽ വന്നു, പഴയ ശമ്പളത്തിനു് പണി ചെയ്യുകൊള്ളാമെന്നു് ആവർത്തിച്ചു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു്. പണിമുടക്കുകാലത്തേ ശമ്പളം വേണ്ടെന്നു് സമ്മതിച്ചു. എന്റെ കമ്പനിയിൽ അവർക്കു ജയിക്കുവാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. എങ്കിലും എല്ലാവരേയും തിരിയെ ജോലിയിൽ പ്രവേശിപ്പിച്ചില്ല. പണിമുടക്കിനു നേതൃത്വം വഹിച്ച നാലഞ്ചുപേരൊഴികെ എല്ലാവരേയും ജോലിയിൽ പ്രവേശിപ്പിച്ചു. ആ അഞ്ചുപേരിലൊരാളായിരുന്നു, ആ വിലാസിനി. കമ്പനിയുടെ പടിക്കൽ കാലുകുത്തരുതെന്നു് അവളോടു പറഞ്ഞതു് ഞാൻ തന്നെയാണു്: അവൾ വലിയ പ്രസംഗക്കാരിയായിരുന്നു. ഒരക്ഷരം എന്റെ മുമ്പിൽവച്ചു് പറയാൻ സൗകര്യം കൊടുത്തില്ല.

ഗോപകുമാർ: അവിടന്നു ചെയ്യേണ്ടതു് ചെയ്തു!

രാജശേഖരൻ: ശരിയു്! വീണ്ടും വന്നപ്പോൾ ജോലിയിൽ പ്രവേശിപ്പിക്കേണ്ടതായിരുന്നു. ആ ചെറുപ്പക്കാരിയെ നിരപരാധിയാക്കി വിട്ടതു് നിർഭാഗ്യമായിപ്പോയി; ക്രൂരമായിപ്പോയി!

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ക്രൂരമായിപ്പോയോ? ഉം! ഈ വഴ്ഗത്തിനെ നിലയ്ക്കു നിർത്തിയില്ലെങ്കിൽ ഇവർ നില്ക്കുന്ന ഇടവും കൊണ്ടുപോവും.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അവകാശപ്പെട്ടതു കൊടുത്തില്ലെങ്കിൽ നിന്നിടം പിടിച്ചുവാങ്ങും.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: നിങ്ങളും ഒരു പോലീസ് ഉദ്യോഗസ്ഥനാണു്. ഉം! പേരെന്താണു്?

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഭാനു...ഭാ...നു.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: നിങ്ങളുടെ ഡി. എസ്. പി.യുമായി എങ്ങനെ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഞങ്ങൾ അധികം തമ്മിൽ കാണാറില്ല.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഞങ്ങൾ വലിയ സ്നേഹിതന്മാരാണു്; എന്നും ചീട്ടുകളിക്കു കൂടാറുണ്ടു്. എന്നെപ്പറ്റി ചോദിച്ചുനോക്കണം.

ഇൻസ്പെക്ടർ: എനിക്കു ചീട്ടുകളി ഇഷ്ടമില്ല.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ചോദിച്ചെന്നേ ഉള്ളു.

രാജശേഖരൻ: അതു് ലജ്ജാകരം!

ഇൻസ്പെക്ടർ: ചീട്ടുകളി അറിഞ്ഞുകൂടാത്തതാണോ?

രാജശേഖരൻ: ഞാൻ ആ പെൺകുട്ടിയോടുള്ള പെരുമാറ്റത്തെപ്പറ്റിയാണു് ഓർമ്മിച്ചതു്. അച്ഛനും ഞങ്ങളും കൂട്ടുതലാദായം ഉണ്ടാക്കി സുഖിക്കാൻ വ്യവസായം നടത്തുന്നു. അവർ ജീവിക്കാൻവേണ്ട കൂലി ചോദിക്കുന്നു. അതിനവക്കവകാശമില്ലേ? അവളുടെ ആവശ്യത്തെപ്പറ്റി ആവേശത്തോടെ പറഞ്ഞെന്നു വിചാരിച്ചു് അവളെ ജോലിയിൽനിന്നും പുറംതള്ളിയതു് നീതിയായില്ല. അച്ഛൻതന്നെ പറഞ്ഞു അവൾ ജോലിക്കു സമർത്ഥയായിരുന്നുവെന്നു്. ഞാൻ ആയിരുന്നുവെങ്കിൽ തിരിയെ വരുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ...

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഈ ആദർശത്തോടെയാണു് ഭരണം തുടങ്ങുന്നതെങ്കിൽ, ഇക്കൊല്ലംകൊണ്ടു് കമ്പനിയടച്ചാം. മുതൽ മുടക്കിയ ഷെയർ ഹോൾഡർമാർ...

രാജശേഖരൻ: എഴുപതുശതമാനം ഷെയറും അച്ഛനുള്ളതല്ലേ?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: നിങ്ങൾ ചെറുപ്പക്കാർ! ഇനിയും ചുമതലയെന്തെന്നറിയണം. പള്ളിക്കൂടവും കാളേജും പ്രായോഗികവിജ്ഞാനം നൽകുകയില്ല.

രാജശേഖരൻ: അതൊന്നും ഇൻസ്പെക്ടരുടെ അന്വേഷണത്തിൽ പ്രസക്തമല്ല.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഇതിൽക്കൂടുതലൊന്നും മി. ഭാനുവിനോടു പറയാനില്ല. ഞാൻ അവളെ ഗേററിനു പുറത്തയച്ചു. പിന്നെ ഒന്നും കേട്ടിട്ടില്ല! ആകട്ടെ, മി. ഭാനുവിനു വല്ല വിവരവുമറിയാമോ? വല്ല ആപത്തിലും പെട്ടിരിക്കും...തെരുവും തിണ്ണയുമാധാരമായാൽ...

ഇൻസ്പെക്ടർ: അവൾ വെറും തെണ്ടിയായി നടന്നു എന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ!

(ശ്യാമള പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ശ്യാമള: തെരുവും തിണ്ണയുമാധാരമാക്കിയതാരാച്ചാ!... അല്ല! ഇദ്ദേഹം പോയില്ല...ക്ഷമിക്കണം. അമ്മ ചോദിച്ചു കാപ്പി കൊണ്ടുവരട്ടെ എന്നു്.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: അകത്തേ ടേബിളിൽ ഒരുക്കാൻ പറയൂ. നമ്മുടെ ആദ്യത്തെ അതിഥിയല്ലേ! ഉടനെ വരാം.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഉടനെ അകത്തേക്കു പോകാൻ സാധിക്കുമോ? ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഇനി എനിക്കു് ഒന്നും പറയുവാനില്ല. അവളെപ്പററി അറിയാവുന്നതു മുഴുവൻ പറഞ്ഞു.

ശ്യാമള: ആരെപ്പററി?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ശ്യാമളയെ സംബന്ധിക്കുന്ന കാര്യമൊന്നുമല്ല. നിനക്കു പോകാം.

ഇൻസ്പെക്ടർ: പാടില്ല; മിസ് ശ്യാമള ഇവിടെ ഒരു മിന്നിട്ടു നില്ക്കണം.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: മി. ഇൻസ്പെക്ടർ! ഈ അനാദരവു് ഞാൻ അനുവദിക്കുകയില്ല. മര്യാദയുടെ സീമ നിങ്ങൾ കടന്നുപോകുന്നു. അധികാരത്തിന്റെ പരിധിയും എത്തുണ്ടെന്നു് എനിക്കറിയാം. നിങ്ങളുടെ പെരുമാറ്റത്തെപ്പറ്റി ഒരു റിപ്പോർട്ടതന്നെ ഡി. എസ്. പി. ക്കയച്ചാലെന്തെന്നു് ഞാൻ വിചാരിക്കുകയാണു്. എനിക്കാ പെൺകുട്ടിയെപ്പറ്റി അറിയാവുന്നതു മുഴുവൻ ഞാൻ പറഞ്ഞു. വീണ്ടും, ചോദ്യങ്ങൾ! ഈ മരണം എനിക്കത്ര പ്രാധാന്യമുള്ളതായിത്തോന്നുന്നില്ല. അസുഖപ്രദമായ ഈ കാര്യത്തിൽ, എന്റെ മകളെ എന്തിനു് ബന്ധിപ്പിക്കുന്നു എന്നും എനിക്കു മനസ്സിലാവുന്നില്ല; പ്രത്യേകിച്ചും ഇന്നത്തെ ദിവസം.

ശ്യാമള: ഏതു പെൺകുട്ടി? എപ്പോൾ മരിച്ചു?

ഇൻസ്പെക്ടർ: ശ്യാമളെ, ഞാൻ ഒരു പോലീസ് ഇൻസ്പെക്ടരാണു്. ഇന്നു വൈകുന്നേരം ആതുരാലയത്തിൽവച്ചു് അഗതിയായ ഒരു യുവതി മരിച്ചു. ഗ്രാവകം കുടിച്ചു്, വയറും കുടലും വെന്തു മരിച്ചു. ഭയങ്കരമായ വേദന അനുഭവിച്ചു മരിച്ചു.

ശ്യാമള: ഈശ്വരാ! അവൾ എത്ര വേദന അനുഭവിച്ചിരിക്കണം! വല്ല അപകടവും പറ്റിയതാണോ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: അവൾക്കു മരിക്കാതെ നിവൃത്തിയില്ലായിരുന്നു. ജീവിക്കാൻ കഴിവില്ലാതെ വന്നു; മരിക്കാതെ നിവൃത്തിയില്ലായിരുന്നു.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: എന്തു്? രണ്ടുകൊല്ലം മുമ്പു് ഞാൻ പിരിച്ചുവിട്ടതുകൊണ്ടു്... ജീവിക്കാൻ കഴിയാതെ...

മരിച്ചു. ഞാൻ നിമിത്തമാണെന്നാണോ സൂചിപ്പിക്കുന്നത്?

ഇൻസ്പെക്ടർ: അവൾ അന്നുമുതൽ അനാഥയായി. പിന്നെ...

ശ്യാമള: അച്ഛനാണോ പിരിച്ചുവിട്ടത്?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: അവൾ വഴക്കാളി; വായാടിപ്പെണ്ണു്. വിപ്ലവകാരി.

ശ്യാമള: എന്തു ദ്രാവകം കഴിച്ചാണോ അവൾ മരിച്ചതു്? വയറും കുടലും വെന്തെരിഞ്ഞുപോയി. കഷ്ടം!

ഗോപകുമാർ: അദ്ദേഹം പിരിച്ചുവിട്ടതു് ശരിയായ നടപടി. കമ്പനിയിൽ ചില ശിക്ഷണം ആവശ്യമാണു്. ശ്യാമളേ, എന്തൊരു നോട്ടമാണിതു്?

ശ്യാമള: എനിക്കാക്കായ്മും മറക്കുവാൻ കഴിയുന്നില്ല. സ്വയം മരിക്കുക! അതും ഒരു ചെറുപ്പക്കാരി. കുടൽ വെന്തുപോയി. കഷ്ടം! ഇന്നു രാത്രി സന്തോഷമായി ഉറങ്ങാൻ കൊതിച്ചിരുന്നതാണു്. അങ്ങു് ഇക്കഥ എന്നോടു പറയരുതായിരുന്നു! അവൾ എങ്ങനെ ഇരുന്നു? ചെറുപ്പക്കാരിയായിരുന്നോ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഇരുപത്തിനാലു വയസ്സു്!

ശ്യാമള: നല്ല ചെറുപ്പം, നല്ല സൗന്ദര്യം; ഈശ്വരാ!

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഇന്നു ഞാൻ കണ്ടപ്പോൾ... ആ രൂപം... എങ്കിലും അവൾ അസാമാന്യസൗന്ദര്യമുള്ള കുട്ടിയായിരുന്നു.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: എന്തിനിങ്ങനെ വല്ലിക്കുന്നു?

ഗോപകുമാർ: മി. ഇൻസ്പെക്ടർ! ഇനി അന്വേഷണംകൊണ്ടു് ഒരു വിവരവും ഇവിടെനിന്നു കിട്ടുവാനില്ല. ഒരു തുമ്പും ഇവിടെനിന്നു കിട്ടാൻ വഴിയുമില്ല. രണ്ടു കൊല്ലത്തിനു മുമ്പു് നടന്ന ഒരു സാധാരണ കാര്യം. അതിനു

ശേഷം അവൾ എവിടെയായിരുന്നു? എങ്ങനെ ജീവിച്ചു? മറെറവിടെയെങ്കിലും പോയി അന്വേഷിക്കണം.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഞാനും അതുതന്നെ പറഞ്ഞു.

ഗോപകുമാർ: ഇക്കാര്യത്തിൽ ഒരു സഹായവും ഇവിടെനിന്നു കിട്ടുവാനില്ല. ഞാൻ പോലും ആദ്യം കേൾക്കുന്ന കാര്യം! ഒരു വിവരവും ഈ ഗൃഹത്തിൽനിന്നു്...

ഇൻസ്പെക്ടർ: നിങ്ങൾക്കു യാതൊന്നും അറിഞ്ഞുകൂടെന്നു് ധൈര്യമായി പറയാൻ കഴിയുമോ?

(കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവും, രാജശേഖരനും ശ്യാമളയും ഗോപകുമാറിന്റെ മുഖത്തു സൂക്ഷിച്ചു നോക്കുന്നു.)

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: എന്താണു ചോദിച്ചതു്?

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഞാൻ ചോദിച്ചതു് മി. ഗോപകുമാറിനോടാണു്.

(ഇൻസ്പെക്ടർ ഓരോരുത്തരേയും ദൃഷ്ടി ഉറപ്പിച്ചു നോക്കുന്നു.)

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഈ നോട്ടത്തിന്റെ അർത്ഥം? അവർക്കു് ഇതെപ്പററി എന്തെങ്കിലും അറിയാമെന്നാണോ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: തീർച്ചയായും!

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: അപ്പോൾ നിങ്ങൾ ഇവിടെ വന്നതു് എന്നെക്കാണാൻ അല്ല!

ഇൻസ്പെക്ടർ: മാത്രമല്ല.

(ഇൻസ്പെക്ടർ ഗോപകുമാറിനേയും ശ്യാമളയേയും രാജശേഖരനേയും മാറിമാറി നോക്കുന്നു. എല്ലാവരും അസ്വസ്ഥരാവുന്നു.)

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: അതു നേരത്തെ പറയാമായിരുന്നു. എങ്കിൽ ഞാൻ ഇത്രയും ഗൗരവപ്പെട്ടുകയില്ലായിരുന്നു. മലരുപോലുള്ള കാര്യം നിങ്ങൾ മലപോലെ വളത്തിയെടുത്തു എന്നു് ആരോപണം നടത്തുകയില്ലായിരുന്നു. നിങ്ങൾക്കു് ഇതു സംബന്ധിച്ച എല്ലാക്കാര്യവും അറിയാം.

ഇൻസ്പെക്ടർ: എന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ! ആ പെൺകുട്ടി മരിച്ചു. എങ്കിലും...

ശ്യാമള: എന്താണാപ്പറഞ്ഞതിന്റെ അർത്ഥം?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കർത്താവു്: നിങ്ങൾക്കു വിരോധമില്ലെങ്കിൽ ഈ വിഷയത്തെക്കുറിച്ചു സംസാരിക്കുവാൻ, മറെറാരു മുറിയിലേക്കു പോവാം.

ശ്യാമള: അച്ഛൻ എന്തിനു ബദ്ധപ്പെടുന്നു? അച്ഛനോടു ചോദിക്കാനുള്ളതെല്ലാം ചോദിച്ചു; അറിഞ്ഞു. ഞങ്ങളെല്ലാം കുറക്കാരെന്ന നിലയിലല്ലേ ഇൻസ്പെക്ടരുടെ സംസാരം.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കർത്താവു്: നിങ്ങളുടെയെല്ലാം പേക്കു് ഞാൻ സംസാരിക്കാം.

ഗോപകുമാർ: എനിക്കതിൽ എന്തു ബന്ധം? രാജനും യാതൊരു ബന്ധവുമില്ല.

ശ്യാമള: അവളുടെ പേർ വിലാസിനിയെന്നല്ലേ പറഞ്ഞതു്?

ഗോപകുമാർ: അതെ!

ശ്യാമള: ഞാൻ ആ പേരു് ഓർക്കുന്നില്ല. അങ്ങനെ ഒരാളെ ഞാൻ അറിയുകയുമില്ല.

ഗോപകുമാർ: നിങ്ങൾക്കു പറഞ്ഞ അമളി മനസ്സിലായോ ഇൻസ്പെക്ടർ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: എനിക്കല്ല അമളി പറഞ്ഞതു്. അവൾ പല പേരും സ്വീകരിച്ചിരുന്നു. മി. കർത്താവു പടിയടയ്ക്കുന്നതുവരെ വിലാസിനിയെന്നായിരുന്നു പേർ. ആ പേരുകൊണ്ടു് അവൾ മനം മടുത്തു്...

രാജശേഖരൻ: അതിലും അവളെ കുറപ്പെടുത്തിക്കൂടാ.

ശ്യാമള: അച്ഛാ, അങ്ങനെ അവളെ പിരിച്ചുവിട്ടതു് നിർ

യമായിപ്പോയി. അവളുടെ ജീവിതത്തിന്റെ നിരാശ അന്നുമുതൽ തുടങ്ങിയിരിക്കും.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: അതിനുശേഷം അവളുടെ സ്ഥിതി എന്തെന്നു് നിങ്ങൾക്കറിഞ്ഞുകൂടല്ലോ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: രണ്ടുമാസം ജോലിയില്ലാതെ അലഞ്ഞു. അച്ഛനില്ല, അമ്മയില്ല, സ്വന്തമായി ഒരു വീടില്ല. ഉറ്റവരും ഉടയവരുമായി മറ്റാരുമില്ല. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ കമ്പനിയിലെ ജോലിക്കാലത്തു് ഒരു കാര്യം മിച്ചം വയ്ക്കുവാനില്ലായിരുന്നതാണും... രണ്ടുമാസം! കാൽക്കാശില്ലാതെ... വിട്ടതിവീട്ടുകളിൽ... അവൾ നിരാശയിലേക്കുതന്നെ നീന്തിനീങ്ങി.

ശ്യാമള: എത്ര ദയനീയമായിരുന്നു അവളുടെ ജീവിതം!

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഇതുപോലെയുള്ള പട്ടണങ്ങളിൽ... വേണ്ടാ ഈ പട്ടണത്തിൽത്തന്നെ ഇതിനേക്കാൾ നിരാശ്രയരായ എത്രപേരെക്കാണാം. രാത്രികാലത്തു് ഒന്നു നടന്നു നോക്കണം. ചെറുപ്പക്കാരികൾ... ശ്യാമളെ, അവരിൽനിന്നു കുറഞ്ഞകൂലിക്കു ജോലിചെയ്യുവാൻ എത്ര പേരെ വേണമെങ്കിലും കിട്ടും. ചോദിക്കു അച്ഛനോട്ടു്.

ശ്യാമള: അവരും മനുഷ്യരാണു്; മനുഷ്യർ!

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഞാനും വിചാരിക്കാറുണ്ടു്. ഈ മുതലുടമകൾ ഈ അനാഥരെപ്പറ്റി സ്മരിക്കുന്നുണ്ടോ എന്നു്... വറുതി, വൃത്തിഹീനത, രോഗം... എല്ലാം ആ അനാഥരുടേതു മാത്രമാണു്.

ശ്യാമള: ദഹിച്ചുപോവുന്ന യൗവനം! മരവിച്ചുപോവുന്ന മാതൃത്വം! ദേശീയമായ എന്തൊരു മഹാനഷ്ടം. അവൾക്കു പിന്നീടെന്തു സംഭവിച്ചു?

ഇൻസ്പെക്ടർ: രണ്ടുമാസത്തെ വറുതിക്കുശേഷം ഒരു ജോലി കിട്ടി—മോഡേൺ ടെക്സ്റ്റയിൽസിൽ. അവൾ

ആ വലിയ ജൗളിക്കടയിലെ ഒരു വില്പനക്കാരിയായി ജോലി നോക്കി; ജീവിതത്തിന്റെ ഒരു ആശ്വാസമായിരുന്ന അതു്.

ശ്യാമള: അതെയതെ! എവിടെയായിരുന്നു ജോലി? മോഡേൺ ടെക്സ്റ്റയിൽസ്സിൽ...

ഇൻസ്പെക്ടർ: അതെ. പക്ഷേ, നിർഭാഗ്യം അവളെ പിൻതുടർന്നു.

ശ്യാമള: എന്തുപറ്റി?

ഇൻസ്പെക്ടർ: ചുറുചുറുക്കുള്ള വില്പനക്കാരി: ഹൃദ്യമായ പെരുമാറ്റം. മാനേജർക്കും ഇഷ്ടമായിരുന്നു. പക്ഷേ, പെട്ടെന്നു് അവളെ പിരിച്ചുവിട്ടു.

ശ്യാമള: കാരണം?

ഇൻസ്പെക്ടർ: അകാരണമായി എന്നുതന്നെ പറയാം, സാരിവാങ്ങാൻ വന്ന ഒരു യുവതി—ആ യുവതി പണക്കാരിയാണു്—ആ വില്പനക്കാരിയെപ്പറ്റി ഒരു പരാതി മാനേജരോടു പറഞ്ഞു. അതേത്തുടർന്നു്...

ശ്യാമള: അയ്യോ! അതെന്നായിരുന്നു?

ഇൻസ്പെക്ടർ: കഴിഞ്ഞ തുലാമാസത്തിൽ.

ശ്യാമള: തുലാമാസത്തിലോ?...അവളുടെ രൂപം എന്തായിരുന്നു?

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഇങ്ങോട്ടു മാറിനില്ലു. ഇതാ ഈ ഫോട്ടോ നോക്കണം. (പോക്കറ്റിൽനിന്നും ഫോട്ടോ എടുത്തു് ശ്യാമളയ്ക്കഭിമുഖമായി പിടിക്കുന്നു.)

(ശ്യാമള "അയ്യോ!" എന്നു നിലവിളിച്ചു് കണ്ണുപൊത്തുന്നു. അടുത്തനിമിഷം അവിടെനിന്നും സമീപമുള്ള മുറിയിലേക്കു പോവുന്നു.)

ഗോപകുമാർ: ശ്യാമളയ്ക്കെന്തുപറ്റി?

രാജശേഖരൻ: ആ ഫോട്ടോയിൽനിന്നും അവൾക്കു് ആളിനെ മനസ്സിലായി.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ആളിനെ മനസ്സിലായി എന്നു സ്പഷ്ടം.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു്: നിങ്ങൾ ഈ കുടുംബത്തിലെ സമാധാനവും സന്തോഷവും നശിപ്പിക്കാൻ വന്നയാളാണു്. എന്റെ മകളെ, ഈ വിധം, ഇന്നേദിവസം നിങ്ങൾ ഭയപ്പെടുത്തിയല്ലോ.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഞാൻ എന്റെ ചുമതലകൾ നിർവ്വഹിക്കുന്നു. ഈ പ്രകൃതവ്യത്യാസത്തിനുള്ള കാരണം എനിക്കറിയണം.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു്: ഞങ്ങളുടെ ഒരു സുദിനമായിരുന്നു ഇന്നു്; ശ്യാമളയുടെ ജീവിതത്തിലെ ആദ്യത്തെ സുദിനം. കഷ്ടം! നിങ്ങൾ ഇതു് കരുതിക്കൂട്ടിച്ചെയ്തതാണോ? ശ്യാമളെ! ശ്യാമളെ! (അകത്തേക്കു പോവുന്നു.)

ഗോപകുമാർ: ആ ഫോട്ടോ എനിക്കു കണ്ടാൽ കൊള്ളാമെന്നുണ്ടു്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: സമയമായില്ല.

ഗോപകുമാർ: എന്തു്?

ഇൻസ്പെക്ടർ: മുമ്പു പറഞ്ഞതു ശ്രദ്ധിച്ചില്ല. ഒരു വഴിയിലൂടെയുള്ള അന്വേഷണമേ ഒരു സമയത്തു ഞാൻ ചെയ്യാറുള്ളു. നിങ്ങൾക്കു പറയാനുണ്ടാവും. അതിനു് അവസരം തരികയും ചെയ്യും.

രാജശേഖരൻ: ഈ പല്ലവി പലപ്രാവശ്യം കേട്ടു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: നിങ്ങൾക്കും അവസരം വരുന്നു.

രാജശേഖരൻ: വേണ്ടാ, എനിക്കൊന്നു വിശ്രമിക്കണം. ഇന്നു് അതിശ്രമം ചെയ്ത ദിവസമാണു്. കുറേശ്ശെ തലവേദനയുണ്ടു്. മി. തമ്പിയെ യാത്രയാക്കിയിട്ടു് എനിക്കൊന്നു് ഉറങ്ങണം.

ഇൻസ്പെക്ടർ: മി. തമ്പിക്കു് ഉടനെ പോവാൻ സാധി

ക്കുമോ? നിങ്ങൾ ഉറങ്ങാൻ പോയാൽ,വീണ്ടും ഉണർന്ന് ഇവിടെ വരേണ്ടിവരും.

ഗോപകുമാർ: നിങ്ങളുടെ സ്വരവും ഭാവവും ഞങ്ങൾ പ്രതിഷേധം കൂടാതെ അംഗീകരിക്കുന്നു എന്നു വിചാരിക്കരുതു്. ഇതൊരു പുരാതനകുടുംബമാണു്. ഇദ്ദേഹം ഈ നഗരത്തിലെ പ്രാമാണികനായ ഒരു പൗരനുമാണു്. മി. ഇൻസ്പെക്ടർ, ഞങ്ങൾ ക്രിമിനൽപുള്ളികളല്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഈ പറഞ്ഞതെല്ലാം എനിക്കറിവുള്ള കാര്യം. നിങ്ങൾ പ്രതീക്ഷിക്കുന്നതിൽ കൂടുതൽ വിനയവും എനിക്കുണ്ടു്. പക്ഷേ, പലപ്പോഴും നിങ്ങൾ എന്റെ സഹനശക്തി പരീക്ഷിക്കുകയാണു്. എനിക്കു് എന്റെ ജോലി തീർക്കണം.

(ശ്യാമള വീണ്ടും പ്രവേശിക്കുന്നു. മുഖത്തു് കണ്ണുനീർ വാർന്നു വീണിരിക്കുന്നു.)

ശ്യാമള: ഞാൻ ആ ഫോട്ടോ കണ്ടു് അന്ധാളിച്ചുപോയി. സർ! അവിടെനിന്നും പിരിച്ചുവിട്ടതിനോടെ അവളുടെ ജീവിതം തകർന്നു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: സംശയിക്കാനുണ്ടോ? അവൾക്കിഷ്ടപ്പെട്ട മാന്യമായ ജോലി, പെട്ടെന്നു് അകാരണമായി നഷ്ടപ്പെട്ടുകയാൽ! അവൾ പിന്നീടൊരു പുതിയ ജീവിതം ആരംഭിച്ചു.

ശ്യാമള: ഈ ഞാനാണതിനു് ഉത്തരവാദി.

രാജശേഖരൻ: ശ്യാമള അതിനെന്തു ചെയ്യു?

ഇൻസ്പെക്ടർ: മുഴുവനും ഉത്തരവാദിത്വം ഉണ്ടെന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ. അതിനുശേഷം പലതും സംഭവിച്ചു; പലരും നിമിത്തം. ഭാഗികമായ കുറ്റം ശ്യാമളയിൽ സ്ഥാപിക്കാം.

രാജശേഖരൻ: എങ്ങനെ? അതിനവൾ എന്തു ചെയ്തു?

ശ്യാമള: ആ വില്പനക്കാരിയെ ഉടൻ മാറ്റിയില്ലെങ്കിൽ ആ കടയിൽ കാല്കുത്തുകയില്ലെന്നു് ഞാൻ മാനേജരെ അറിയിച്ചു. ഞാനാണു് അതു ചെയ്തതു്. അവളെ ജോലിയിൽനിന്നും പിരിച്ചുവിടുവിച്ചതു്...

രാജശേഖരൻ: എന്തു്? എന്തെല്ലാമാണിപ്പറയുന്നതു്?

ഇൻസ്പെക്ടർ: പരാതിയെന്തായിരുന്നു?

ശ്യാമള: എനിക്കവളുടെ മട്ടും ഭാവവുമിഷ്ടമായില്ല. എന്റെ കുറവുതന്നെ...ഞങ്ങളുടെ പതിവുകടയാണതു്. അന്നു് ഒരു സാരിയും ബ്ലൗസും വാങ്ങാൻ ഞാൻ അവിടെ ചെന്നു. സാരിയെടുത്തു; ബ്ലൗസിനുള്ള തുണി തെരഞ്ഞു. എനിക്കു് ഒരു 'ഡിസൈൻ' ഇഷ്ടപ്പെട്ടു. ആ തുണി ഞാനെടുത്തു ചേരുമോ എന്നു പരീക്ഷിച്ചു; എന്റെ നിറത്തിനു് ആ നിറവും ഡിസൈനും ചേരുമോ എന്നു്. അവൾ അവളുടെ കൂട്ടുവില്പനക്കാരിയോടു പറഞ്ഞു: "ചേര, ചേരുകില്ല" എന്നു്. ഞാനതു കേട്ടു. ഞാൻ കേട്ട ഭാവം നടിച്ചില്ല. വീണ്ടും ആ നിറവും ഡിസൈനും എനിക്കു ചേരുമോ എന്നു നോക്കി. അവൾ അതേ നിറത്തിലുള്ള അതേ ഡിസൈനുള്ള വേറൊരു പീസ് എടുത്തു. അവളുടെ മാറിൽ ചേർത്തു പിടിച്ചു. കൈയിൽ ഒട്ടിച്ചേർത്തു നോക്കി. ആ നിലയിൽ തുണി പിടിച്ചുകൊണ്ടു് എന്നെ നോക്കി ചിരിച്ചു. അവൾ എന്നെ പരിഹസിക്കുകയായിരുന്നു. എന്റെ വിചാരമതായിരുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ അവൾക്കതു നല്ല ചേർച്ചയായിരുന്നു. അവൾ എന്നെക്കാൾ സുന്ദരിയുമായിരുന്നു....ഞാൻ ആ തുണി വാങ്ങിയില്ല. നേരേ മാനേജരെ ചെന്നു കണ്ടു. ഞങ്ങളെപ്പോലെയുള്ള 'കസ്റ്റമേഴ്സിനെ' വേണോ, അതോ, ഇത്തരം

ധിക്കാരികളായ വില്പനക്കാരികളെ വേണോ? എന്നു ചോദിച്ചു. മാനേജർക്കു കാര്യം മനസ്സിലായി... ഞാൻ പിന്നെ അവിടെ നിന്നില്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അവൾ ശ്യാമളയെക്കാൾ സുന്ദരിയായിരുന്നു; അല്ലേ? ശ്യാമള അസൂയാലുവായിപ്പോയി. കുട്ടം ബത്തിന്റെ സ്വാധീനം; അച്ഛന്റെ പദവി; പണക്കൊഴുപ്പ് അവയെല്ലാം ഉപയോഗിച്ച് അവളെ നിങ്ങൾ തെരുവിലേക്കിറക്കി; പിച്ചച്ചിരട്ടയിൽ മണ്ണുവാരിയിട്ടു; അന്ധയുടെ പിച്ചച്ചിരട്ടയിൽ.

ശ്യാമള: ഈ ദാരുണമായ അന്ത്യത്തിലേക്കാണ് അവൾ നീങ്ങിയതെന്ന് ഞാൻ വിചാരിച്ചോ? ഞാൻ അവൾക്ക് എന്തു സഹായവും ചെയ്യാം സർ!

ഇൻസ്പെക്ടർ: അതിന്റെ സമയം കഴിഞ്ഞു; രണ്ടു മണിക്കൂർ കഴിഞ്ഞു.

ശ്യാമള: ആദ്യത്തേയും അവസാനത്തേയും; ഇനി അവിവേകം ഞാൻ കാട്ടുകയില്ല... പിന്നെ ഞാൻ ആ കടയിൽ പോയപ്പോഴെല്ലാം എന്റെ ഹൃദയം പിടച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഒരു കൂറവാളിയെപ്പോലെയാണ് ഞാൻ അവിടെ പൊയ്ക്കൊണ്ടിരുന്നത്. ആ കടയിലെ ജോലിക്കാർ അവരുടെ വിരോധം ഉള്ളിലൊതുക്കിവച്ചുകൊണ്ട് തുണിത്തരങ്ങൾ എടുത്തുതന്നിരുന്നു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഈ മരണവാർത്തയറിഞ്ഞ് ആതുരാലയത്തിൽ ചെന്നപ്പോൾ... വികൃതാംഗയായി... വിവസ്ത്രയായി... ആ രൂപം എന്റെ മുന്നിലുണ്ട്. മരണകാരണം അറിയണം എന്ന് ജിജ്ഞാസ തോന്നി. എന്തിനവൾ മരിച്ചു? അവളുടെ ഡയറിയിൽ പേരുകളുണ്ട്. ഞാൻ തപ്പിപ്പിടിക്കുകയാണ്. പണിമുടക്ക്, നിഷ്ക്രാസനം, പുതിയ ജോലി, അകാരണമായ പിരിച്ചുവി

ടൽ... അവൾ പുതിയ ഒരു ജീവിതം പുതിയ ഒരു പേരിൽ തുടങ്ങി. യുവതിയാണു്, സുന്ദരിയാണു്. പുതിയ പേരു്, ലളിത; പിന്നീടവൾ ആ പേരിലാണു് അറിയപ്പെട്ടതു്...

ഗോപകുമാർ: ലളിതയോ?... ലളിത...

ഇൻസ്പെക്ടർ: ലളിത. ആ തീയേറ്ററിനു സമീപം അവൾ താമസിച്ചു.

ഗോപകുമാർ: ശരിയാണോ സർ?... എനിക്കു വല്ലാതെ ദാഹിക്കുന്നു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: മി. കത്താവു് അകത്തേക്കു പോയി; അല്ലെ?

ശ്യാമള: അകത്തേ മുറിയിലുണ്ടു്. കാപ്പികൂടിച്ചിട്ടു പോരണം.

ഇൻസ്പെക്ടർ: വേണ്ടാ, അദ്ദേഹത്തെ അങ്ങനെ തനിയെ വിട്ടുകൂടാ. (അകത്തേക്കു പോകുന്നു.)

ശ്യാമള: എന്താ തലയുടെ പെരുപ്പു തീർന്നോ മി. തമ്പി?

ഗോപകുമാർ: ഒരു വല്ലായ്മ തോന്നി... സാരമില്ല ശ്യാമളെ!

ശ്യാമള: മി. തമ്പി, വിലാസിനിയെ മി. തമ്പി എവിടെവെച്ചു പരിചയപ്പെട്ടു?

ഗോപകുമാർ: വിലാസിനിയെ ഞാൻ അറികയില്ല.

ശ്യാമള: എന്നാൽ ലളിതയെ?

ഗോപകുമാർ: ഞാൻ എന്തിനു പരിചയപ്പെടണം?

ശ്യാമള: എന്നിൽനിന്നും ഒന്നും ഒളിച്ചുവയ്ക്കാൻ ശ്രമിക്കരുതു്? ആ പേരു പറഞ്ഞപ്പോൾ മുഖത്തിന്റെ ഭാവം മാറിയതു് ഞാൻ കാണുന്നു.

ഗോപകുമാർ: ഞങ്ങൾ പരിചയപ്പെട്ട എന്നു വിശ്വസിച്ചുകൊള്ളുക. അതുമതി അറിഞ്ഞാൽ മതി.

ശ്യാമള: പോരാ, എല്ലാം അറിയണം.

ഗോപകുമാർ: എന്റെ ശ്യാമളെ!

ശ്യാമള: അവൾ പേരു മാറി എത്രനാൾ കഴിഞ്ഞു് നിങ്ങൾതമ്മിൽ കണ്ടു? ആദ്യം എവിടെവെച്ചു കണ്ടു?... പുതിയ ജീവിതം തുടങ്ങിയതിനുശേഷമല്ലേ? എനിക്കു് ഒരു മറുപടി അയയ്ക്കാൻപോലും സമയമില്ലായിരുന്ന കാലം. ഇവിടെവരെ വരാൻ നേരമില്ലെന്നു് എഴുതിയ സമയം. കമ്പനിസംബന്ധമായി അത്ര തിടുക്കമായി പലതും ചെയ്യുന്നു എന്നു് അറിയിച്ച ഘട്ടം.

ഗോപകുമാർ: കഴിഞ്ഞതെല്ലാം കഴിഞ്ഞു... ആറുമാസമായി ഞങ്ങൾ കണ്ടിട്ടില്ല. ഈ സംഭവവുമായി എന്നെ ബന്ധിപ്പിക്കുവാൻ സാദ്ധ്യവുമല്ല. ആറുമാസം! ദീർഘമായ കാലയളവാണു്. ഈ മരണവുമായി എന്നെ ബന്ധിപ്പിക്കുവാൻ സാദ്ധ്യമല്ല, സാദ്ധ്യമല്ല.

ശ്യാമള: അരമണിക്കൂറിനുമുമ്പു് ഞങ്ങളും ഇതുപോലെ വിചാരിച്ചു.

ഗോപകുമാർ: നമുക്കു രണ്ടുപേക്കും ഈ സംഭവത്തോടു് എന്തു ബന്ധം? ദൈവത്തെ ഓർത്തു് ഞങ്ങളുടെ ബന്ധത്തെപ്പറ്റി ഇൻസ്പെക്ടരോടു് ഒരക്ഷരം പറയരുതു്.

ശ്യാമള: നിങ്ങൾതമ്മിലുള്ള ബന്ധം?...

ഗോപകുമാർ: അതുയും എങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നും ഒളിച്ചുവയ്ക്കാം.

ശ്യാമള: കഷ്ടം! മൗഢ്യത്തിനും ഒരതിരു വേണം, ഇൻസ്പെക്ടറിയാം; തീർച്ചയായും അറിയാം. നമുക്കറിഞ്ഞുകൂടാത്ത പലതും അദ്ദേഹത്തിനറിയാം. ഗോപകുമാർ

ആ ചുഴിയിലേക്കു വീഴാൻ പോകുന്നതേയുള്ളൂ.

(ഇൻസ്പെക്ടർ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ഇൻസ്പെക്ടർ: അപ്പോൾ പെരുപ്പു തീർന്നു. സംസാരിക്കാൻ ശക്തി കിട്ടി. എന്നാൽ ഇനി...

(ഗോപകുമാർ ഒന്നു ഞെട്ടി തിരിഞ്ഞുനോക്കുന്നു.)

(കർട്ടൻ താഴുന്നു)

ദൃശ്യം രണ്ട്

[ഒരു മിനിട്ടുകഴിഞ്ഞു് വീണ്ടും കർട്ടൻ ഉയരുന്നു. അതെ രംഗം. ഇൻസ്പെക്ടർ മുമ്പോട്ടു നീങ്ങുന്നു. ശ്യാമളയും ഗോപകുമാറും ഇരുന്നിടത്തുതന്നെ ഇരിക്കുന്നു.]

ഇൻസ്പെക്ടർ: മി. തമ്പി! ശ്രദ്ധിക്കണം. ഇനി...

ശ്യാമള: ഞാൻ പറഞ്ഞതു് ശരിയായോ ഗോപകുമാർ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: എന്താണു പറഞ്ഞതു്?

ഗോപകുമാർ: ശ്യാമളയോടു കുറച്ചുകൂടി ദയവു കാണിക്കണം. ഇനി ഒന്നും ശ്യാമളയ്ക്കു പറയുവാനില്ല. വലിയ ക്ഷീണമുണ്ടു്, അതുകൊണ്ടു്...

ശ്യാമള: അതായതു് ഇനിയുമുള്ളതുകൂടി കേൾക്കുമ്പോൾ ഞാൻ തലചുറ്റി താഴെ വീഴുമെന്നു്!

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഇനിയും എനിക്കുവേണ്ടി ശ്യാമള ഇവിടെ നില്ക്കണമെന്നില്ല. എനിക്കറിയേണ്ടതു് പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു.

ശ്യാമള: എങ്കിലും, ഇനിയും ചോദിക്കേണ്ടവരുണ്ടല്ലോ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: പറയേണ്ടവരുമുണ്ടു്.

ശ്യാമള: എന്നാൽ കുറച്ചുനേരംകൂടി ഞാൻ ഇവിടെ നില്ക്കും.

ഗോപകുമാർ: വെറുതെ അസ്വാസ്ഥ്യം വർദ്ധിപ്പിക്കരുതു്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അപ്പോൾ പെൺകുട്ടികൾക്കു് അസ്വാസ്ഥ്യമുണ്ടാവരുതെന്നു് ആഗ്രഹമുണ്ടു്.

ഗോപകുമാർ: കഴിയുന്നിടത്തോളം.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അസ്വാസ്ഥ്യത്തിൽനിന്നും മോചനം കിട്ടാത്ത ഒരു യുവതിയേ എങ്കിലും മി. തമ്പിക്കറിയാം.

ഗോപകുമാർ: ശ്യാമള അകത്തുപൊയ്ക്കോള്ളൂ.

ശ്യാമള: കേട്ടതിൽക്കുട്ടതലൊന്നും കേൾക്കാനാവില്ല.

ഗോപകുമാർ: ശ്യാമളയുടെ ഹൃദയഗതി മനസ്സിലായി.

ശ്യാമള: എന്തു മനസ്സിലായി?

ഗോപകുമാർ: ആ വേദന മറ്റുള്ളവർ അനുഭവിക്കുന്നതു കണ്ടു രസിക്കണം; ക്രൂരമായി രസിക്കണം.

ശ്യാമള: എന്നെ അങ്ങനെയാണു് ഇതിനകം ധരിച്ചതു്; നന്നായി!

ഗോപകുമാർ: ശ്യാമളയ്ക്കു തെറ്റി.

ശ്യാമള: ആ യുവതി ഞാൻ നിമിത്തം നിരാധാരയായി എന്നു കേട്ടപ്പോൾ എന്റെ മനസ്സു കുളുത്തു. ഇനി മറ്റു ചിലരുടെ വേദന കാണുമ്പോഴും എന്റെ മനസ്സു കുളുക്കും. എന്റെ പ്രതികാരബുദ്ധിയെ അഭിനന്ദിക്കയാണല്ലേ?

ഗോപകുമാർ: ഞാൻ അതൊന്നും സൂചിപ്പിച്ചില്ല.

ശ്യാമള: അല്ലെങ്കിൽ ക്രൂരമായി രസിക്കാനാണു് ഇവിടെ നില്ക്കുന്നതെന്നു് എങ്ങനെ പറഞ്ഞു? എന്തിനു പറഞ്ഞു?

ഗോപകുമാർ: പറഞ്ഞതിനു് മാപ്പു്!

ശ്യാമള: എന്നെ വിശ്വാസമില്ല; അവിശ്വസിക്കുവാൻ പറ്റിയ മുഹൂർത്തമല്ല ഇതു് എന്നുമാത്രം ഞാൻ പറയുന്നു. ഗോപകുമാരനതു ധരിക്കണം.

ഇൻസ്പെക്ടർ: മി. തമ്പി! ശ്യാമള ഇവിടെ നില്ക്കുന്നതെന്തിനാണെന്നറിയണം, അല്ലെ? ഒരു പെൺകുട്ടി മരിച്ചു. ആക്കും ദ്രോഹം ചെയ്യാത്ത സാധു! അവൾ മുഴപ്പട്ടിണിയിൽ. അവൾ ജീവിതം വെറുത്തു; വിഷഗ്രാവകം കുടിച്ചു് സ്വയം മരിച്ചു.

ഗോപകുമാർ: സർ, മതി. എന്റെ ചെവി തഴമ്പിച്ചു

കഴിഞ്ഞു. രക്തം ഉറഞ്ഞുപോവുന്നു. ആ ദാരുണസംഭവത്തെപ്പറ്റിയുള്ള പരാമർശം നിറുത്തണം.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഇതിനകം അവളുടെ ദുരന്തത്തിൽ ശ്യാമളയ്ക്കുള്ള പങ്കെന്തെന്നേ മനസ്സിലായുള്ളൂ. ആ ഉത്തരവാദിത്വം ശ്യാമള അറിയുന്നുമുണ്ട്. ഇനിയും ഇതു കേൾക്കാതെ, ഈ മുറിയിൽനിന്നു പോയാൽ, ശ്യാമള മാത്രമാണ് കുറ്റക്കാരി എന്ന ചിന്തയിൽ ശ്യാമള ദഹിച്ചുപോകും. ഇന്നും നാളെയും അടുത്ത ദിവസവും...വേദന വർദ്ധിക്കയേ ഉള്ളൂ.

ശ്യാമള: എല്ലാം ഞാനറിയുന്നു; മുഴുവൻ കുറ്റവും എന്റേതു മാത്രമാണു്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: പങ്കാളികൾ ഇനിയുമുണ്ട്.

ഗോപകുമാർ: അങ്ങയുടെ ചിന്താഗതി എനിക്കു മനസ്സിലാകുന്നില്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അതു മനസ്സിലാവണ്ട.

(കുഞ്ഞമ്മ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

കുഞ്ഞമ്മ: അങ്ങാണു് പുതിയ ഇൻസ്പെക്ടർ!

ഇൻസ്പെക്ടർ: അതെ.

കുഞ്ഞമ്മ: ഞാൻ ആണു് മിസ്സസ് കത്താവു്. എന്റെ ഭർത്താവു് എല്ലാക്കാര്യവും എന്നോടു പറഞ്ഞു. അറിയാവുന്ന വിവരങ്ങൾ അറിയിക്കുന്നതു് സന്തോഷമായിരുന്നു. എന്തു ചെയ്യാം!—ഈ മരണവുമായി ഞങ്ങൾക്കു് ഒരു ബന്ധവുമില്ല.

ശ്യാമള: അമ്മ മറ്റൊരദ്ധ്യായം തുടങ്ങുകയാണു്. മാനമാണു് നല്ലതു്.

കുഞ്ഞമ്മ: ഛേയ്, എന്തു കുട്ടിയാണിതു്. ഇതെല്ലാം എനിക്കും അറിയാം.

ശ്യാമള: അമ്മ ഇതെല്ലാം നിസ്സാരമെന്നു വിചാരിക്കുന്നു.

കുഞ്ഞമ്മ: ഏയ്, ഇതിൽ ഒരു കാര്യവുമില്ല. ഈ കുടുംബത്തിനു് ഒരു ബന്ധവുമില്ല. എനിക്കു പ്രത്യേകിച്ചു യാതൊരു ബന്ധവുമില്ല.

ശ്യാമള: എന്നു ഞാനും വിചാരിച്ചു. അദ്ദേഹം ചോദ്യം ചോദിക്കാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ...ഞങ്ങൾ അടിപതറി വീഴാൻ തുടങ്ങി.

കുഞ്ഞമ്മ: കാല്വറപ്പിച്ചു ചവിട്ടാൻ പഠിക്കണം. അറിഞ്ഞുകൂടേൽ ഞാൻ പഠിപ്പിച്ചുതരാം. ഏതായാലും, ഇൻസ്പെക്ടറദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി ശ്യാമളയ്ക്കു വലിയ മതിപ്പാണെന്നു തോന്നുന്നു. കുഞ്ഞേ, നിനക്കു ക്ഷീണമുണ്ടു്; അകത്തു പോവു.

ശ്യാമള: ആവശ്യത്തിനുള്ള ഉമിയും തീയും കിട്ടി. എങ്കിലും ആ വിലാസിനി എന്തിനു് ആത്മഹത്യചെയ്യുവെന്നു് എനിക്കറിയണം...ഞാൻ പോകുന്നില്ല.

കുഞ്ഞമ്മ: നീ എന്നോടു് എതിർത്തു സംസാരിക്കരുതു്. നമുക്കെല്ലാംവേണ്ടി ഞാൻ പറയുന്നു; ആ ദുർമ്മരണവും നാമും തമ്മിൽ യാതൊരു സംബന്ധവുമില്ല. ആ ധൂർത്ത മരിച്ചതിനു കാരണം...

ശ്യാമള: അമ്മേ, അങ്ങനെ തീർത്തുപറയരുതു്. വിലാസിനിയുടെയും നമ്മുടെയും ഇടയിൽ മതിലുകൾ കെട്ടി ഉയർത്താൻ അമ്മ ശ്രമിക്കരുതു്. അമ്മ കെട്ടുന്ന മതിലുകൾ അദ്ദേഹം തട്ടിയുടച്ചു് താഴെ വീഴിക്കും. ഇൻസ്പെക്ടർക്കു് അതിനു കഴിവുണ്ടു്.

കുഞ്ഞമ്മ: എനിക്കു മനസ്സിലാവുന്നില്ല. ഇവളുടെ ഭാഷ അങ്ങേയ്ക്കു മനസ്സിലായോ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: ശ്യാമള പറഞ്ഞതു് മുഴുവൻ ശരിയാണു്.

കുഞ്ഞമ്മ: കുറച്ചുകൂടി മയത്തിൽ സംസാരിക്കണം.

(ശ്യാമള വിങ്ങി വിങ്ങിക്കരയുന്നു.)

എന്താണിക്കേട്ടത്.

ശ്യാമള: അമ്മയുടെ പദപ്രയോഗം.

കുഞ്ഞമ്മ: നിങ്ങളുടെ അന്വേഷണത്തിന്റെ രീതി ഞങ്ങൾക്ക് ഇഷ്ടമാകുന്നില്ല, ഇൻസ്പെക്ടർ. ഞങ്ങൾക്ക് കുറച്ച് അന്തസ്സും ആഭിജാത്യവും ഉള്ളവരാണ്. എന്റെ ഭർത്താവ് രണ്ടുപ്രാവശ്യം മെയറായിരുന്നു. ഞാനും ഈ പട്ടണത്തിലെ ചില പൊതുക്കാര്യങ്ങളിൽ ഇടപെടാറുണ്ട്.

ഗോപകുമാർ: കുഞ്ഞമ്മ ഇക്കാര്യം അദ്ദേഹത്തെ ഇടയ്ക്കിടെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നതു് നന്നു്.

ശ്യാമള: അമ്മ അധികം സംസാരിക്കുന്നതു് ആപത്താണു്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അദ്ദേഹം ഇനിയും ഇങ്ങോട്ടു വന്നില്ലല്ലോ.

കുഞ്ഞമ്മ: അകത്തുണ്ടു്. രാജനുമായി സംസാരിച്ചുകൊണ്ടു് നില്ക്കുകയാണു്. എന്റെ മകൻ ആള് തീരെ ശുദ്ധനാണു്. ശ്യാമളയ്ക്കു് ഇത്രയുമെങ്കിലും ധൈര്യമുണ്ടു്... ഇതെല്ലാം കേട്ടു് രാജനു് ഒരു ഭയം! അച്ഛൻ സമാധാനിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു നില്ക്കുന്നു... എന്താണു് ആ പെണ്ണിന്റെ പേരു്? ആ പേരുപറഞ്ഞുകൊണ്ടു്, അവൻ ഞെട്ടുന്നു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: രാജൻ മദ്യം ഉപയോഗിക്കുമോ?

കുഞ്ഞമ്മ: എന്റെ മകനോ? നിങ്ങൾക്കു് എന്തും പറയാമെന്നോ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഈ പ്രായത്തിൽ പല ചെറുപ്പക്കാരും കുടിക്കും; ചിലരെല്ലാം അതിരുവിട്ടും കുടിക്കും.

ശ്യാമള: എന്റെ ചേട്ടൻ ആ കൂട്ടത്തിൽ ഉള്ളവനാണു്.

കുഞ്ഞമ്മ: ശ്യാമളേ!... ആരെപ്പറ്റി... ആരോടാണു് ഈ പറയുന്നതു്?

ശ്യാമള: അതും മറച്ചുവച്ചതുകൊണ്ട് ഫലമില്ല. എല്ലാ രഹസ്യവും പുറത്തുവരുന്ന ശക്തമായ ഒരു മുഹൂർത്തമാണിതു്. ചേട്ടൻ ഈ ദുശ്ശീലം തുടങ്ങിയിട്ട് രണ്ടുവർഷത്തോളമായി. ഇക്കഴിഞ്ഞ ആറുമാസക്കാലമായി വളരെ കൂട്ടുതലായി കുടിക്കുന്നുണ്ട്.

കുഞ്ഞമ്മ: തമ്പി! ശരിയല്ല ഇതു്. തമ്പിക്കറിയാമല്ലോ രാജനെ. കമ്പനിയിൽ ജോലിയായി അങ്ങകലെയാണെങ്കിലും രാജൻ ചീത്തയല്ല. നിങ്ങൾ കൂട്ടുകാരല്ലേ; എന്റെ മകൻ കുടിക്കുകയില്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: മി. തമ്പി! എന്താണു് വാസ്തവം?

ഗോപകുമാർ: കുടിക്കും. എന്തിനു മറയ്ക്കുന്നു! അത്ര പതിവായിട്ടില്ല. പക്ഷേ, കുടിക്കുമ്പോൾ, ഒരു അതിരും അവസാനവുമില്ല.

കുഞ്ഞമ്മ: എന്റെ ഭഗവാനെ! ഇതു ഞാൻ എങ്ങനെ വിശ്വസിക്കും?

ശ്യാമള: അമ്മേ! ഞാൻ പറഞ്ഞതു ശരിയായോ? മഹത്വത്തിന്റെ മതിലുകൾ ഒന്നൊന്നായി പൊളിയാൻ തുടങ്ങുന്നു. ഒരെണ്ണം നിലംപതിച്ചു.

കുഞ്ഞമ്മ: ക്ഷമിക്കണം. എനിക്കൊന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാ. എങ്കിലും ചോദിച്ചുകൊള്ളു. എല്ലാം പറയാം, ആ മരിച്ച കുട്ടിയെപ്പറ്റി.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ആകട്ടെ! ഞാൻ ചോദിക്കാം.

(കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു് പ്രവേശിക്കുന്നു.)

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: എത്ര ശ്രമിച്ചിട്ടും രാജൻ ഉറങ്ങാൻ പോവുന്നില്ല. ഒന്നു പുറത്തിറങ്ങിയിട്ടു വരാൻ പറഞ്ഞിട്ടും കേൾക്കുന്നില്ല. സ്വന്തം മുറിയിൽ കുറച്ചുനേരം ഇരിക്കട്ടെ എന്നു പറയുന്നു. നിങ്ങൾ അവനെ ചോദ്യം ചെയ്യുവാൻ വിളിക്കുമെന്നു പറഞ്ഞോ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: കുറച്ചു ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിക്കാനുണ്ട്.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: എന്തു ചോദിക്കാനാണു്? രാജനു് ഈ കേസുമായി ഒരു ബന്ധവുമില്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അതു പറയേണ്ടതു് മി. രാജനാണു്.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: നിങ്ങൾ ഇങ്ങനെ തുടങ്ങരുതു്. ഗ്രഹണംപോലെ ഞങ്ങളെ നിങ്ങൾ വിഴുങ്ങുകയാണു്. ആവശ്യമെങ്കിൽ അവനോടു് ഇപ്പോഴെ ചോദിച്ചുതീർക്കണം; അവനു സുഖമില്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: സാദ്ധ്യമല്ല, അല്പം കാത്തുനില്ക്കണം.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: നിങ്ങൾ എല്ലാം ഓർത്തല്ല ഈ സംസാരിക്കുന്നതു്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഒന്നും മറക്കാതെ ഞാൻ സംസാരിക്കുന്നു. ചോദിക്കുന്നതുവരെ കാത്തുനില്ക്കണം.

ശ്യാമള: എന്തായി അമ്മേ?

കുഞ്ഞമ്മ: മിണ്ടാതിരിക്കു കുട്ടി.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: അവസാനമായി ഞാൻ പറയുന്നു, ഈ സ്വരം നിങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കണം. ആ കയറു് ഇനിയും നീട്ടിത്തരുവാൻ എനിക്കിഷ്ടമില്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: എനിക്കുവേണ്ടി നീട്ടിത്തരണ്ടാ.

ശ്യാമള: നമുക്കെല്ലാം തൂങ്ങിമരിക്കുവാൻ അച്ഛൻ കയറു നീട്ടിത്തരികയാണു്.

കുഞ്ഞമ്മ: അയ്യോ! ഈ കുട്ടിക്കു സുഖമില്ലെന്നു തോന്നുന്നു.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ചോദിക്കാനുള്ളതു ചോദിക്കണം.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അന്നു ചിങ്ങമാസത്തിൽ വിലാസിനി മി. കുത്താവിന്റെ കമ്പനിയിൽനിന്നും പുറംതള്ളപ്പെട്ട. ശ്യാമളയുടെ പരാതിക്കുശേഷം പിന്നീടു കിട്ടിയ ജോലിയും നഷ്ടപ്പെട്ട. പുതിയ ഒരു പരിസരത്തിൽ ലളിത എന്ന പേരിൽ ജീവിതം വീണ്ടും ആരംഭിച്ചു.

മി. തമ്പി, നിങ്ങൾ ലളിതയെ എന്നാണ് ആദ്യം കണ്ടത്?

(കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുറുപ്പും കുഞ്ഞമ്മയും മുഖത്തോടുമുഖം നോക്കുന്നു.)

ഗോപകുമാർ: ഞാൻ അവളെ അറിയുമെന്നു നിങ്ങളോടാരു പറഞ്ഞു?

ശ്യാമള: ഗോപകുമാർ! സമയം വെറുതെ കളയരുത്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ആ പേരു കേട്ടമാത്രയിൽ നിങ്ങൾ നിങ്ങളല്ലാതാകുന്നതു ഞാൻ കണ്ടു.

ശ്യാമള: അതു കേട്ടപ്പോൾ ഞെട്ടുങ്ങി. ഇനി വിഴുങ്ങാൻ ശ്രമിക്കുന്ന വിഡ്ഢിഷ്ടമാണിതു്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: എവിടെവെച്ചു് എപ്പോൾ ആദ്യമായി അവളെക്കണ്ടു?

ഗോപകുമാർ: അങ്ങനെ നിർബന്ധമാണെങ്കിൽ... ഞാൻ... മകരത്തിൽ കണ്ടു. ആ തിയേറ്ററിനു സമീപം വച്ചു്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: എന്തു്? റയിൽവേസ്റ്റേഷനടുത്തുള്ള തിയേറ്റർ!

ഗോപകുമാർ: അതെനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ! തിയേറ്ററെന്നു മാത്രം അറിയാം... ശ്യാമളേ, നീ എന്തിനിങ്ങനെ നോക്കുന്നു?

ശ്യാമള: കേൾക്കണം; ജീവിതകഥ കേൾക്കാൻ ഞാൻ തയ്യാറാവുകയാണു്. എല്ലാം എനിക്കറിയണം... എന്റെ ഭാവിഭർത്താവല്ലേ!... ഓ! മകരമാസം. എന്നെ കാണാൻ സമയമില്ല എന്നു പറഞ്ഞു് മൗനമായിരുന്ന കാലം. സ്നേഹഭാജനത്തിനു് ഒരു വരി എഴുതുവാൻ നേരം കാണാതെ ജോലിയിൽ വ്യാപൃതനായിരുന്ന കാലം... മകരമാസം മുതൽ...

ഇൻസ്പെക്ടർ: ആ തിയേറ്ററിനടുത്ത് ഒരു റെസ്റ്റാറൻറ് ഇല്ലേ; അവിടെ മദ്യവും കിട്ടും, അല്ലേ? തൊട്ട തെക്കു വശം...

ഗോപകുമാർ: അതെ, ഞാൻ മനഃക്ലേശംകൊണ്ട് വിഷമിച്ച ഒരു രാത്രി തിയേറ്ററിൽ പോയി. ഫിലിം തീരെ മോശമായിത്തോന്നി. മുഴുവനും കാണാൻ കൗതുകം തോന്നിയില്ല. റെസ്റ്റാറൻറിലേക്കു നടന്നുകയറി; ഒന്നു കുടിച്ചാലെന്താ എന്നു തോന്നി. ഞാൻ കുടിച്ചു. പടിഞ്ഞാട്ടു നടന്ന് വടക്കേ റോഡുവഴി അല്പം നടന്നു. ആ വീട് എനിക്കറിയാം. അവിടെ ഒരാളല്ല എന്നും ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. ഒരേ പ്രായത്തിൽ ഒന്നിലധികം പെൺകുട്ടികൾ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. കഷ്ടം!

കുഞ്ഞമ്മ: എൻെറ ഭഗവാനെ!...ശ്യാമള അകത്തു പൊയ്ക്കോള്ളൂ.

ശ്യാമള: ഈ കഥയിലെ നായകനെ വിവാഹം ചെയ്യുവാൻ നിശ്ചയിച്ച ദിവസമല്ലേ, ഇതു മുഴുവൻ എനിക്കു കേൾക്കണം. ഗോപകുമാർ! അവിടം യുവതികളുടെ സങ്കേതമാണ്.

ഗോപകുമാർ: ഞാൻ കഥ പറയുകയാണ്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: എന്നിട്ട്?

ഗോപകുമാർ: സാധാരണഗതിയിൽ അതിലെ പോകുമ്പോൾ ഞാൻ ആ സങ്കേതത്തിലേക്കു നോക്കാറില്ല. അത്തരം സ്ഥലങ്ങളോട് എനിക്കു വളരെ വെറുപ്പാണ്. അവിടെക്കൂടുന്ന യുവതികളോട് എനിക്കു വിരോധമാണ്; അനുകമ്പയാണ്. എല്ലാം താഴെക്കിടയിലുള്ളവർ! വെറും താഴ്ന്ന ആളുകൾ...പക്ഷേ, ഞാൻ അവിടെ നടന്നുചെന്നുകയറി. അവരുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ ഞാൻ അവളെക്കണ്ടു. ആ മുഖം! നീണ്ട്

വിശാലമായ കണ്ണുകൾ... എന്തൊരു പ്രകാശമാണാക്കണ്ണിന്നു്! ചുരുണ്ടുനിറഞ്ഞ തലമുടി... എന്റെ ഈശ്വരാ!

ശ്യാമള: എന്താണു് ഈ ദീർഘശ്വാസം?

ഗോപകുമാർ: അവളാണോ ഇന്നു മരിച്ചുപോയതെന്നോത്തപ്പോൾ!...

ശ്യാമള: നാം രണ്ടുപേരുംകൂടി അവളെ കൊലപ്പെടുത്തി.

കുഞ്ഞമ്മ: എന്തിനീ അർത്ഥമില്ലാത്ത വർത്തമാനം പറയുന്നു, കുട്ടി?

ശ്യാമള: അമ്മ കുറച്ചുസമയംകൂടി നിശ്ശബ്ദയായിരിക്കണം.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ചെന്നു, കണ്ടു; എന്നിട്ടു്?

ഗോപകുമാർ: അവൾ, അവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ നില്ക്കേണ്ടവളല്ലെന്നു് എനിക്കു തോന്നി. അവളുടെ മുഖം ശോകമയമായിരുന്നു. എനിക്കു നല്ല ഓർമ്മയുണ്ടു്. ഞാൻ ഒരു നിമിഷം ചിന്തയിലാണ്ടു നിന്നുപോയി... ഒരു ശബ്ദം: ആ മാനേജർ കൂടിച്ചു ബോധമില്ലാതെ അവൾ നിന്ന മുറിയിലേക്കു കടന്നുവന്നു—ആ സങ്കേതത്തിന്റെ മാനേജരാണു്. കറുത്ത ഒരു തടിയൻ! അവളെ പിടികൂടി ആ കാട്ടാളൻ.

ശ്യാമള: അയാളുടെ കഥ വിടണം.

ഇൻസ്പെക്ടർ: മി. തമ്പി എന്തു ചെയ്തു?

ഗോപകുമാർ: അവളെ ബലമായി അയാൾ പിടിച്ചു. അവൾ ദയനീയമായി എന്നെ നോക്കി. ആ കണ്ണിൽ ജലം നിറഞ്ഞിരുന്നു. സഹായത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള നിശ്ശബ്ദമായ ഒരർത്ഥന. ഞാൻ മറെറാന്നും ചിന്തിച്ചില്ല. അയാളെ തള്ളി പുറകോട്ടുമാററി. അവിടെനിന്നും പുറത്തുപോരുന്നോ എന്നു് ലളിതയോടു ചോദിച്ചു. നിധി കിട്ടിയ സന്തോഷത്തോടെ അവൾ എന്നെറ

കൂടെ പുറത്തേക്കു പോന്നു. രാത്രി പതിനൊന്നരമണി യായിരിക്കും.

ഇൻസ്പെക്ടർ: നിങ്ങൾ ഒരുമിച്ചു് ഒരു വീട്ടിലേക്കു പോയി.

ഗോപകുമാർ: എന്റെ ഒരു കൂട്ടുകാരൻ താമസിച്ചിരുന്ന വീട്ടു്. താക്കോലു് എന്നെ ഏല്പിച്ചിട്ടു് അയാൾ നാട്ടി ലേക്കു പോയതു് അന്നു വൈകിട്ടായിരുന്നു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അവൾ കുടിച്ചിരുന്നോ?

ഗോപകുമാർ: അവൾ അതേറു പറഞ്ഞു. അന്നു് അന്ന ത്തിന്റെ വക അവൾ കഴിച്ചിരുന്നില്ല. ഒരു സ്നേഹി തൻ അവൾക്കു് അല്പം മദ്യം കൊടുത്തു. അതവൾ ക ഴിച്ചു. പിന്നെ അവളെ സമീപിച്ചതു് ആ കാട്ടാള നായിരുന്നു... എല്ലാം എന്നോടു് ഏറ്റു പറഞ്ഞു. ഞാനും അവളുംകൂടി ആ ഒഴിഞ്ഞ വീട്ടിൽ ചെന്നു. ഞാൻ അ വളെ അവിടെ ഇരുത്തിയിട്ടു് ഒരു കടയിൽ പോയി, വിശപ്പടക്കുവാനുള്ള വക വാങ്ങിക്കൊണ്ടുവന്നു. അ വൾ അതെല്ലാം കഴിച്ചു... പിന്നീടു് ഞങ്ങൾ സംസാ രിച്ചു. മറെറാരു ലോകത്തിലേക്കു് നീങ്ങിപ്പോകുന്നതാ യി എനിക്കനുഭവപ്പെട്ടു. അവൾക്കു വളരെ സംസാരി ക്കാനുണ്ടായിരുന്നു. പ്രഭാതമാകുന്നതുവരെ പറഞ്ഞി ട്ടും, അവളുടെ ഹൃദയവേദന തീർന്നതായി എനിക്കു തോന്നിയില്ല. കമ്പനിയിലെ ജോലി. പണിമുടക്കു്, നിഷ്ക്കാസനം, മോഡേൺ ടെക്സ്റ്റയിൽസു്, ബഹിഷ്ക രണം. ആ പുതിയ ജീവിതം, അതിന്റെ നാരകീയ വേദനകൾ... സാർ! എനിക്കു തോന്നി ഞാനാണു് അവളുടെ സംരക്ഷകനെന്നു്; ഏക സംരക്ഷകൻ ഞാൻ മാത്രമാണെന്നു്. അവളെ നരകത്തിൽനിന്നും കൈകൊടുത്തു കരകയറ്റിയതു് ഞാനാണെന്നു് അവൾ പലവുരു പറഞ്ഞു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: പിന്നെ അവളുടെ സംരക്ഷണഭാരം മുഴുവൻ ഏറെറടുത്തു. അവളെ നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ മിസ്ട്രസ്സാക്കി...

ശ്യാമള: വെപ്പാട്ടിയാക്കിയെന്നു പറയണം.

ഇൻസ്പെക്ടർ: വെപ്പാട്ടിയാക്കി സംരക്ഷിച്ചു.

കുഞ്ഞമ്മ: എന്തു്? വേശ്യയെ വെപ്പാട്ടിയാക്കിയോ? എന്റെ തമ്പി!

ശ്യാമള: ഭയപ്പെടാതെ പറയൂ. അമ്മ നില്ക്കുന്നതു കാര്യമാക്കണ്ടാ.

ഗോപകുമാർ: പട്ടണത്തിൽനിന്നു് ഒട്ടകലെ അവൾക്കു ഞാൻ ഒരു ചെറിയ വീട്ടുവാടകയ്ക്കു് എടുത്തുകൊടുത്തു. ചെലവിനുള്ള പണവും മുറയ്ക്കു കൊടുത്തു. അവളുടെ ശരീരപ്രകൃതിക്കുതന്നെ മാറ്റംവന്നു. അവൾ പ്രസന്നയായി...എനിക്കു് അവളോടു കൗതുകം ഉണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ, ഞങ്ങൾ പ്രണയബദ്ധരായില്ല.

ശ്യാമള: അതു് അദ്ദേഹത്തോടാണോ പറയേണ്ടതു്? എന്നോടല്ലേ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: പിന്നെന്തു സംഭവിച്ചു?

ഗോപകുമാർ: അവൾ സുന്ദരി; യുവതി; ഉപകാരസ്മരണയുള്ള പെൺകുട്ടി. ഞാൻ അവളുടെ ആരാധനാപാത്രവുമായിരുന്നു...മനസ്സിലായോ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: അവൾ ഒരു യുവതി—ഏകാന്തമായ ജീവിതം. നിങ്ങൾ യുവാവു്—അവിവാഹിതൻ; പണക്കാരൻ. മി. തമ്പി അവളെ സ്നേഹിച്ചില്ലേ?

ശ്യാമള: എനിക്കും ആ ചോദ്യം ചോദിക്കണമായിരുന്നു.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഈ ചോദ്യവും ഉത്തരവും അനേഷണവും ഞാൻ പ്രതിഷേധിക്കുന്നു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഇപ്പോൾ പ്രതിഷേധിക്കുന്നതെന്തിനു്? ആ

യുവതിയെ ആദ്യം ആട്ടിപ്പുറത്താക്കിയതു് അങ്ങായിരുന്നില്ലേ?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു്: ഒരു മുതലാളി ചെയ്യേണ്ടതു ചെയ്തു...മുതൽ മുടക്കുന്നവക്കേ...അതല്ല എന്റെ പ്രതിഷേധകാരണം; അവിവാഹിതയായ എന്റെ മകളെ ഇതിൽ വലിച്ചിഴച്ചതിലാണു്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: നിങ്ങളുടെ മകൾ, ചന്ദ്രലോകത്തിലല്ല ജീവിക്കുന്നതു്. ഈ ഭൂമിയിൽ...ഈ നഗരത്തിൽ...

ശ്യാമള: ഞാൻ കുറവാളിയാണു്. പക്ഷേ, ഞാൻ ഒരു കളിക്കുട്ടിയല്ലെന്നു് ഓർമ്മിക്കണം അച്ഛാ! എനിക്കും ചിലതൊക്കെ അറിവാൻ അവകാശമുണ്ടു്. ഗോപകുമാർ അവളെ സ്നേഹിച്ചിരുന്നുവോ?

ഗോപകുമാർ: ഉത്തരം പറയാൻ പ്രയാസമായ ചോദ്യമാണിതു്. ഒന്നു പറയാം; അവൾ സ്നേഹിച്ചതുപോലെ ഞാൻ അങ്ങോട്ടു സ്നേഹിച്ചില്ല.

ശ്യാമള: നിങ്ങൾ അവളുടെ ആശ്രയകേന്ദ്രം; അവളുടെ മനോനായകൻ. ആ പദവി ആകർഷണീയവുമായിരുന്നു,—അല്ലേ ഗോപകുമാർ?

ഗോപകുമാർ: കുറേക്കാലത്തേക്കു്. ഞാൻ ഒരു യുവാവല്ലേ; അവൾ അസാധാരണസൗന്ദര്യമുള്ള ഒരു യുവതിയും. ഉപകാരസ്മരണയുള്ള ഹൃദയാലു.

ശ്യാമള: ഇന്നു് ഒരു സത്യം പറഞ്ഞു. അതും തുറന്നു പറഞ്ഞു. എന്നും നിങ്ങൾതമ്മിൽ കാണുമായിരുന്നു?

ഗോപകുമാർ: ഇല്ല, എന്നുമില്ല. മുഴുവൻ കള്ളമല്ല. എനിക്കു വളരെ ജോലിത്തിരക്കുള്ള സമയമായിരുന്നു. ഞാൻ പലപ്പോഴും അവിടെ ചെല്ലുമായിരുന്നു.

കുഞ്ഞമ്മ: ഈ ദുഷിച്ച ബന്ധത്തെപ്പറ്റി ഇനിയെന്തിനു സംസാരിക്കുന്നു?

ശ്യാമള: എനിക്കല്പം ചിലതുകൂടി അറിയാനുണ്ട്.

ഗോപകുമാർ: ഇനി ഒന്നും പറയാനില്ല; വല്ലതും ചോദിക്കുവാനുണ്ടോ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: എന്ന്, എങ്ങനെ ഈ ബന്ധം അവസാനിച്ചു?

ഗോപകുമാർ: ഒരു ആറുമാസത്തിനുമുമ്പുവരെ. കമ്പനി സംബന്ധമായ കായ്ങ്ങൾക്കു കൂടെക്കൂടെ പുറത്തുപോകേണ്ടിവന്നു. അവൾക്കും ഈ ബന്ധം നീണ്ടുനില്ലുമെന്നു വിചാരമില്ലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു ഞങ്ങൾ പിരിഞ്ഞു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അവൾക്കു് അതിൽ...നിരാശയില്ലായിരുന്നു?

ഗോപകുമാർ: ഉണ്ടായിരുന്നു; താല്ക്കാലികമായി ഉണ്ടായിരുന്നു. ഓരോ ദിവസം കഴിയുന്തോറും ഞങ്ങൾ പിരിയുവാനുള്ള സന്നദ്ധത കൈവരിക്കുകയായിരുന്നു. അവൾക്കു പരാതിയും പരിഭവവും ഇല്ലായിരുന്നു. അവൾക്കു ജീവിക്കാൻ കുറച്ചു പണം ഞാൻ കൊടുത്തു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: പിന്നെന്തു ചെയ്യുവാൻ പോകുന്നുവെന്നു് ചോദിച്ചില്ലേ?

ഗോപകുമാർ: ചോദിച്ചു. പക്ഷേ, പറഞ്ഞില്ല. പറയുന്നതു് ലളിതയ്ക്കിഷ്ടമല്ലായിരുന്നു. പിന്നെ ഞാൻ നിർബന്ധിച്ചില്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അവൾ കടപ്പുറത്തിനരികെ ഒരു കെട്ടിടത്തിലാണു പിന്നെ താമസിച്ചതു്.

ഗോപകുമാർ: എങ്ങനെയറിഞ്ഞു?

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഡയറിയിൽ കുറിച്ചിരുന്നു.

ഗോപകുമാർ: പിന്നെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഇതുയും കായ്മേ നിങ്ങളിൽനിന്നറിയാനുള്ളൂ.

ഗോപകുമാർ: ക്ഷമിക്കണം. എന്റെ ഹൃദയം പുകയുകയാണ്. എനിക്കു തനിയെ സ്വല്പസമയം കഴിയണം. എന്റെ തല ഒന്നു തണുക്കണം. പുറത്തേയ്ക്കു പോയിട്ട്...

ഇൻസ്പെക്ടർ: തിരിയെ—?

ഗോപകുമാർ: വരാൻ ശ്രമിക്കാം.

ശ്യാമള: അതിനുമുമ്പു്...മറന്നുപോയെങ്കിൽ...ഒരുപക്ഷേ, വരണ്ടാ എന്നാണു തീരുമാനമെങ്കിൽ...ഇതാ ഈ മോതിരം തിരിയെ വാങ്ങിക്കൊള്ളൂ. (കൈയിൽനിന്നു് മോതിരം ഊരി മേശപ്പുറത്തു വെച്ചുകൊടുക്കുന്നു.)

കുഞ്ഞമ്മ: നീ അവിവേകം കാണിക്കരുതു് മകളെ! അതു തിരിയെ എടുക്കൂ.

ഗോപകുമാർ: ഞാൻ ഇതു പ്രതീക്ഷിച്ചതാണു്.

ശ്യാമള: ഗോപകുമാറിനോടു് ആദ്യം തോന്നിയ അഭിപ്രായം എനിക്കിപ്പോഴില്ല. കൂടുതൽ ബഹുമാനം തോന്നുന്നുണ്ടു്. വരാതിരുന്നതിനു്, എഴുത്തയയ്ക്കാതിരുന്നതിനു് പറഞ്ഞ സമാധാനം കള്ളമായിരുന്നു എന്നു് എനിക്കറിയാം. എങ്കിലും ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞ സമാധാനം സത്യമാണു്. ആ യുവതിയോടുള്ള സഹാനുഭൂതി, അതും എനിക്കു മനസ്സിലാക്കുവാൻ കഴിയുന്നു. അവളെ അഗതിയാക്കിയ ഞാൻ ശിക്ഷ അനുഭവിക്കണം; അനുഭവിക്കുന്നു. ഇന്നുച്ചമുതൽ ഇതെവരെ ഒരുമിച്ചിരുന്നു സന്തോഷിച്ച ശ്യാമളയും ഗോപകുമാറുമല്ല, ഈ നില്ക്കുന്നതു്...ജീവിതം വീണ്ടും ആരംഭിക്കണം. കൂടുതൽ കൂടുതൽ അറിഞ്ഞു്; അനുഭവിച്ചു്...

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ശ്യാമളെ, തമ്പിയുടെ നില സാധൂകരിക്കയല്ല; മിക്ക ചെറുപ്പക്കാരും ഇതുപോലെ...

ശ്യാമള: അച്ഛനിക്കാര്യത്തിൽ ഇടപെടരുതു്. ഞാൻ എന്തുദ്ദേശിക്കുന്നുവെന്നു് ഗോപകുമാരനറിയാം.

ഗോപകുമാർ: അറിയാം. ഞാൻ പോവുന്നു. (നടന്നു മറയുന്നു.)

കുഞ്ഞമ്മ: താമസിക്കരുതെ. എന്റെ ഭഗവാനെ, ഈ നശിച്ച കായ്ം ഒന്നവസാനിച്ചെങ്കിൽ!

ഇൻസ്പെക്ടർ: അവസാനിക്കുകയാണു്.

ശ്യാമള: എന്നാലും ആ ഫോട്ടോ, ഗോപകുമാറിനെ ഒന്നു കാണിച്ചില്ലല്ലോ.

ഇൻസ്പെക്ടർ: കാണിക്കേണ്ടെയാവശ്യം വന്നില്ല.

കുഞ്ഞമ്മ: ആ പെൺകുട്ടിയുടെ പടം കൈയിലുണ്ടോ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഉണ്ടു്. ഇതാ നോക്കാമല്ലോ.

കുഞ്ഞമ്മ: അല്ലെങ്കിൽ ഞാൻ എന്തിനു കാണണം?

ഇൻസ്പെക്ടർ: എങ്കിലും ഒന്നു കണ്ടുകളയൂ.

കുഞ്ഞമ്മ: കാണാം.

ഇൻസ്പെക്ടർ: എന്താ തിരിച്ചറിഞ്ഞോ?

കുഞ്ഞമ്മ: ആരെ?...ഇല്ല; ഞാനറിയുകയില്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: വ്യത്യാസം കാണും. പക്ഷേ, വലിയ വ്യത്യാസം ഇല്ല.

കുഞ്ഞമ്മ: നിങ്ങൾ എന്തൊ മനസ്സിൽവച്ചു സംസാരിക്കയാണു്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: നിങ്ങൾ എന്റെ മുഖത്തുനോക്കി പറഞ്ഞതു് സത്യമല്ല.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: മിസ്റ്റർ ഭാനു, ഇനി അനുവദിക്കാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. എല്ലാ അതിരും നിങ്ങൾ കടന്നു. സാമാന്യമര്യാദപോലും...നിങ്ങൾ മാപ്പു ചോദിക്കണം.

ഇൻസ്പെക്ടർ: എന്തിനു്? എന്റെ ജോലി പൂർത്തിയാക്കുന്നതിനോ?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുറുപ്പു്: ഞാൻ ഈ പട്ടണത്തിലെ വെറും ഒരു പൗരനല്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: പൗരന്മാക്കും ചില ചുമതലകളുണ്ടു്.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുറുപ്പു്: അതു പഠിപ്പിക്കുവാൻ ഒരു പോലീസ് ഇൻസ്പെക്ടരെ ഞാൻ ക്ഷണിക്കുന്നില്ല.

കുഞ്ഞമ്മ: അവളെ ഞാൻ അറിയുന്നില്ല.

ശ്യാമള: അമ്മേ, മിഥ്യാഭിമാനം ദൂരെ വയ്ക്കണം. നാം എല്ലാവരും കുറക്കാരാണെന്നു തെളിയുകയാണു്. അച്ഛൻ... ഞാൻ... ഗോപകുമാർ... എല്ലാവരും അവളെ ആവശ്യത്തിനുപയോഗിച്ചു. ആ പടം കണ്ടിട്ടും അറിയുന്നില്ലെന്നു പറഞ്ഞാൽ!... അമ്മ, ആ കള്ളം പറഞ്ഞതിനു് അദ്ദേഹത്തോടു മാപ്പു പറയണം. നിങ്ങൾ രണ്ടാളുംകൂടി ഈ കുടുംബജീവിതം...

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുറുപ്പു്: ആരോ കോവണി കയറി വരുന്നു.

കുഞ്ഞമ്മ: മി. തമ്പിയായിരിക്കും.

ഇൻസ്പെക്ടർ: നിങ്ങളുടെ മകൻ പുറത്തുപോയിട്ടില്ലെങ്കിൽ—

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുറുപ്പു്: ഞാൻ നോക്കിയിട്ടുവരാം. (പോകുന്നു.)

ഇൻസ്പെക്ടർ: നിങ്ങൾ, ഈ നഗരത്തിലെ അനാഥ സ്ത്രീ സംരക്ഷണസമിതിയിലെ ഒരംഗമല്ലേ?

കുഞ്ഞമ്മ: ഒരു സാധാരണ അംഗമല്ല.

ശ്യാമള: അമ്മ സത്യം വളച്ചൊടിക്കരുതു്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: നിങ്ങളുടെ സമിതിയിൽനിന്നും ദുരിതം അനുഭവിക്കുന്ന സ്ത്രീകൾക്കു സഹായം നൽകുന്ന പതിവുണ്ടു്?

കുഞ്ഞമ്മ: ഞങ്ങൾ വളരെപ്പേരെ സഹായിച്ചിട്ടുണ്ട്. അഹിക്കുന്നവക്കെല്ലാം സഹായം നൽകിയിട്ടുണ്ട്. സമിതിയുടെ പ്രസിഡന്റെന്ന നിലയിൽ ഞാൻ അങ്ങനെ വലിയ സേവനം ചെയ്യുവരുന്നു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: രണ്ടുവാരത്തിനു മുമ്പ് ആ സമിതിയുടെ ഒരു യോഗം നിങ്ങളുടെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ കൂടിയോ?

കുഞ്ഞമ്മ: കൂടി; അല്ലെങ്കിൽ കൂടിയില്ല; നിങ്ങൾക്കെന്തു വേണം?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: (പെട്ടെന്നു പ്രവേശിച്ചു്) രാജന്റെ മുറിയിൽ രാജനില്ല.

കുഞ്ഞമ്മ: അടുത്ത മുറിയിൽ നോക്കിയോ?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: എല്ലാ മുറിയിലും. അവനെന്തോ വലിയ അസ്വാസ്ഥ്യമുണ്ടു്. പുറത്തേക്കിറങ്ങിയതായിരിക്കും. ഉടനെ ഇവിടെ രാജൻ വരണമെന്നില്ലല്ലോ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: വേണം. ഇല്ലെങ്കിൽ അന്വേഷിച്ചുപിടിക്കേണ്ടിവരും.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: എന്റെ ഭാര്യ എന്തു ചോദ്യത്തിനുത്തരം പറയാനാണു് ഇങ്ങനെ...?

ഇൻസ്പെക്ടർ: മി. തമ്പി പറഞ്ഞില്ലേ, ഈ മകരം കഴിഞ്ഞിട്ടു് പിന്നെ വിലാസിനിയെ കണ്ടിട്ടില്ല എന്നു്. നിങ്ങളുടെ ഭാര്യ വിലാസിനിയെ രണ്ടു വാരത്തിനു മുമ്പു് കണ്ടു.

ശ്യാമള: അമ്മേ!

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: വാസ്തവമാണോ!

കുഞ്ഞമ്മ: കള്ളമല്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: നിങ്ങളുടെ സമിതിയിൽനിന്നു് എന്തു സഹായം വേണമെന്നാണു് അവൾ ചോദിച്ചതു്?

കുഞ്ഞമ്മ: അവൾ സഹായം ചോദിക്കാനല്ല വന്നതെന്നു് എനിക്കു തോന്നി... വിലാസിനിയായിട്ടല്ല വന്നതു്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: പിന്നെ ലളിതയായിട്ടാണോ?

കുഞ്ഞമ്മ: അല്ല; മിസ്സസ് കെ. ആർ. കത്താ എന്ന പേരിൽ.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു്: മിസ്സസ് കെ. ആർ. കത്താവെന്നോ? നമ്മുടെ കുടുംബസ്ഥാനം ഉപയോഗിക്കുവാൻ അവൾക്കെന്തു കായ്മ്?

കുഞ്ഞമ്മ: അതുതന്നെ ഞാൻ ചോദിച്ചു. ആ പേരു ഘടിപ്പിച്ചു് സംസാരിക്കാൻ തുടങ്ങിയപ്പോഴെ എനിക്കു് തീരാത്ത വൈരാഗ്യം തോന്നി.

ഇൻസ്പെക്ടർ: വിരോധം!

കുഞ്ഞമ്മ: പിന്നെ കൊള്ളാവുന്നവരുടെ പേരു ചേർത്തു് വേശ്യകൾ പറഞ്ഞാൽ അവരെ പൂവിട്ട തൊഴുമോ?

ശ്യാമള: അമ്മേ! അവൾ ജീവിക്കയല്ലായിരുന്നു.

കുഞ്ഞമ്മ: അതിനവളെത്തന്നെ പഴിക്കണം.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ആ സമിതിയിലെ ഏറ്റവും സ്വാധീനശക്തിയുള്ള അംഗം എന്ന നിലയിൽ നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായത്തിനു പ്രാബല്യം കിട്ടി. അവൾക്കു് നിങ്ങൾ സഹായം നിഷേധിച്ചു.

കുഞ്ഞമ്മ: പിന്നെ നിഷേധിക്കാതെ?...

ഇൻസ്പെക്ടർ: വ്യക്തമായി ഉത്തരം പറയണം.

കുഞ്ഞമ്മ: അവൾ എന്റെ വീട്ടിന്റെ പേരുചേർത്തു് മേൽവിലാസം പറഞ്ഞതു് എനിക്കു രസിച്ചില്ല. ഞാൻ തുടരെത്തുടരെ ചോദിച്ചപ്പോൾ, ആ കഥ കള്ളമെന്നു് പറഞ്ഞു. ഈ കുടുംബത്തിൽ അവകാശമൊന്നുമില്ലെന്നു് സമ്മതിച്ചു. പിന്നെ അവൾ അവിവാഹിതയായിരുന്നു; ഭർത്താവിനെപ്പോലെ ഒരാൾ ഉണ്ടാ

യിരുന്നു; അയാൾ അവളെ ഉപേക്ഷിച്ചു എന്നൊക്കെയായി കഥ. എനിക്കു സത്യം ഒക്കെ മനസ്സിലായി.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഏതുതരം സഹായമാണു് അവൾ അത്ഥിച്ചതു്?

കുഞ്ഞമ്മ: ഈ പ്രായത്തിലുള്ള പെൺകുട്ടികൾക്കു് എന്തു പറ്റുമെന്നും, ഏതുതരം സഹായമാണു് അത്ഥിക്കുന്നതെന്നും അറിഞ്ഞുകൂടെ? എന്നെ അങ്ങനെ ദുഷ്ടി ഉറപ്പിച്ചുനോക്കുന്നതു് ഇഷ്ടമല്ല. മറ്റു മൂവരേയുംപോലെ അവളുടെ മരണത്തിനു ഞാൻ വഴിതെളിച്ചില്ല; സത്യമായും വഴിതെളിച്ചില്ല. അവൾക്കർഹതയില്ലായിരുന്നു; കൊടുക്കണ്ടാ എന്നു നിശ്ചയിച്ചു. ഈ മരണത്തെപ്പറ്റി കേട്ടിട്ടും ഞാൻ ചെയ്തതു തെറ്റാണെന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നില്ല. ഇനി ഈ വിഷയം ചർച്ചചെയ്യുന്നതു് എനിക്കിഷ്ടമില്ല. പറയിക്കുവാൻ കഴിവുണ്ടോ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: എനിക്കധികാരമുണ്ടു്.

കുഞ്ഞമ്മ: ഞാൻ തെറ്റു ചെയ്തില്ല. എന്നെ കുറ്റക്കാരിയാക്കാൻ സാദ്ധ്യമല്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ജീവാവസാനംവരെ നിങ്ങൾ പശ്ചാത്തപിക്കാൻ പോവുകയാണു്. നിങ്ങൾ ആതുരാലയത്തിൽ വരേണ്ടതായിരുന്നു. ആ മരണവേദന നിങ്ങൾ കാണേണ്ടതായിരുന്നു.

കുഞ്ഞമ്മ: എനിക്കു് അതു് ഊഹിക്കുവാൻ കഴിയും.

ഇൻസ്പെക്ടർ: മുഴുവനായി സാദ്ധ്യമല്ല. ഇനിയും ആ രംഗം സങ്കല്പിക്കുമ്പോൾ ഇത്രയുംകൂടി ഓർമ്മിച്ചുകൊള്ളു. അവൾ ഒരമ്മയാവാൻ തുടങ്ങുകയായിരുന്നു. അവളുടെ വയറ്റിൽ ആറേഴുമാസം വളർച്ച പ്രാപിച്ച ഒരു

ശിശു ഉണ്ടായിരുന്നു. അതുകൂടി ഓമ്മിക്കണം..... അയ്യോ! നിങ്ങളും ഒരു സ്ത്രീയാണല്ലൊ!

ശ്യാമള: എന്നിട്ടും അവൾ മരിക്കണമെന്നാഗ്രഹിച്ചല്ലൊ. എന്റെ ഈശ്വരാ, എന്തൊരു ഭയങ്കരമാണിതെല്ലാം.

ഇൻസ്പെക്ടർ: പലപ്പോഴും ആട്ടിപ്പുറത്താക്കപ്പെട്ട. എല്ലാവരും ഉപേക്ഷിച്ചു. ഉറ്റവരില്ല, ഉടയവരില്ല...! പൂർണ്ണ ഗർഭിണി... ഒടുവിൽ ഈ മാഗ്ഗമല്ലാതെ...

ശ്യാമള: അമ്മേ! അമ്മയെങ്കിലും അതറിയേണ്ടതായിരുന്നു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അവൾ ഗർഭിണിയായതുകൊണ്ടാണു് ആശ്രയത്തിനു സമിതിയിൽ വന്നതു്.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: എന്തായാലും അതിനു കാരണക്കാരൻ തമ്പിയല്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അല്ല; മി. തമ്പിക്കു് അതിൽ ബന്ധമില്ല.

ശ്യാമള: ഈശ്വരൻ രക്ഷിക്കട്ടെ. ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിൽ എനിക്കു താല്പര്യമില്ലെങ്കിലും...

കുഞ്ഞമ്മ: ഞാൻ പറഞ്ഞു; അവളുടെ മുഖത്തുനോക്കിപ്പറഞ്ഞു. വയറ്റിൽക്കിടക്കുന്ന കുട്ടിയുടെ അച്ഛനെവിടെയെന്നു് തിരഞ്ഞുപിടിക്കാൻ... അതാണു് അവളുടെ ചുമതലയെന്നു് ഞാനാവത്തിച്ചുപറഞ്ഞു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അതു പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു് ഉത്തരവാദിത്വം തീർന്നില്ല. അഗതിയായ ഒരു ഗർഭിണി നിങ്ങളുടെ സമീപം സഹായത്തിനു വന്നു. ഒരു സ്ത്രീക്കു് ഇതുപോലെ സഹായം ആവശ്യമുള്ള ഘട്ടം ജീവിതത്തിൽ ഉണ്ടാവുകയില്ല. നിങ്ങൾ അതു നല്ലിയില്ലെന്നുമാത്രമല്ല, മറ്റുള്ള കമ്മറിയംഗങ്ങളുടെമേൽ സ്വാധീനം ചെലുത്തുകയും, അവരെക്കൊണ്ടു് നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം അംഗീകരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അവൾക്കു പണം മാത്രമല്ലായിരുന്നു ആവശ്യം. നിങ്ങളുടെ മാഗ്ഗ

ദർശനം, നിങ്ങളുടെ കാരുണ്യം, നിങ്ങളുടെ സ്നേഹം. നിങ്ങൾക്കും ഒരു മകളില്ലേ? ഒരു ഗർഭിണിയുടെ വേദനയെന്തെന്ന് ഒരമ്മയായ നിങ്ങൾ അറിയേണ്ടതായിരുന്നു. പക്ഷേ, നിങ്ങൾ പടിയടച്ചു; കൈയും കൊട്ടി!

ശ്യാമള: അമ്മേ, അതു ക്രൂരമായിരുന്നു; രാക്ഷസീയമായിരുന്നു.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കർത്താവ്: കേസന്വേഷണവേളയിൽ ഇതു സഹായകരമാണ്... നിങ്ങൾ സഹായം നൽകാതിരുന്നതു നന്നായി.

കുഞ്ഞമ്മ: ഞാൻ ചെയ്തതു മുഴുവൻ ശരിയാണ്. എനിക്കവളുടെ സത്യം മനസ്സിലായപ്പോൾ... ആ കുട്ടിയുടെ അച്ഛനാരെന്ന് അവൾക്കറിയാം. അയാൾ വീണ്ടും ഉപേക്ഷിച്ചാൽ സമിതി സഹായം നൽകുമെന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞു. ആദ്യം അയാളെ കണ്ടുപിടിക്കയല്ലേ വേണ്ടതു?

ഇൻസ്പെക്ടർ: അവൾ എന്തു മറുപടി പറഞ്ഞു?

കുഞ്ഞമ്മ: കുറേ അർത്ഥമില്ലാത്ത വാക്കുകൾ പറഞ്ഞു. ഒരാളെപ്പറ്റി കുറേ ആരോപണങ്ങൾ...

ഇൻസ്പെക്ടർ: എനിക്കു കാര്യങ്ങൾ വ്യക്തമായി അറിയണം.

കുഞ്ഞമ്മ: അവൾ ഒരു സത്യഭാമയായി എന്റെ മുമ്പിൽ അഭിനയിച്ചു. എനിക്കു പിടിച്ചില്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഇപ്പോഴത്തെ അവളുടെ സ്ഥിതി അറിയാമല്ലോ. ദ്രാവകം കുടിച്ച് അവളുടെ അകവയർ മുഴുവൻ വെന്തുപോയി. മി കത്താ എന്നെ ഗൗരവത്തിൽ നോക്കണ്ടാ. ആക്കും ഒന്നും മറക്കാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. എന്റെ ക്ഷമ പരീക്ഷിക്കരുതു്... അവളെന്തു പറഞ്ഞു?

കുഞ്ഞമ്മ: അവൾ പറഞ്ഞു: 'ഒരു യുവാവാണവളെ

പിഴപ്പിച്ചതു്" എന്നു്. ഒരു വലിയ പ്രമാണിയുടെ മകൻ. സ്വന്തം പണമില്ലെങ്കിലും പണം കൈകാര്യം ചെയ്യുവരുന്ന ഒരു ചെറുപ്പക്കാരൻ. വളരെ കൂട്ടുതൽ കൂടിക്കുന്ന ഒരു കൊച്ചൻ. അവരുതമ്മിലുള്ള വിവാഹം ആപല്ക്കരമാണെന്നു് അവൾക്കറിയാമായിരുന്നു. അതിനു നിർബന്ധമില്ല എന്നും അവൾ പറഞ്ഞു. ആവശ്യമുള്ള പണം അയാൾ കൊടുത്തു. അവൾക്കു വേണ്ടെന്നു പറയുന്നതുവരെ അയാൾ പണം കൊടുത്തു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: പണം അവൾക്കു വേണ്ടെന്നു പറയാൻ കാരണം?

കുഞ്ഞമ്മ: അതിനവൾ പറഞ്ഞ കാരണമൊന്നും ഞാൻ വിശ്വസിച്ചില്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: നിങ്ങൾ വിശ്വസിച്ചോ എന്നല്ല ചോദ്യം; അവൾ എന്തുപറഞ്ഞു എന്നാണു് എനിക്കറിയേണ്ടതു്.

കുഞ്ഞമ്മ: അവൾ പറഞ്ഞതു പറയാൻ... ഉം, പറയാം. കൂടിച്ചു ബോധമില്ലാതിരുന്നപ്പോൾ ആ പണം എവിടെനിന്നു് എടുത്തതാണെന്നു് അവൻ അവളോടു പറഞ്ഞുപോയി... അതറിഞ്ഞപ്പോൾ മുതൽ... ആ പണം അവൾ ഉപേക്ഷിച്ചു. അങ്ങനെയുള്ള പണം വേണ്ടെന്നു പറഞ്ഞു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അയാൾക്കാ പണം എവിടെനിന്നു കിട്ടി?

കുഞ്ഞമ്മ: അവനതു മോഷ്ടിച്ച പണമായിരുന്നു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: മോഷ്ടിച്ച പണം വേണ്ടെന്നുവെച്ചു് സത്യമായ പണത്തിനുവേണ്ടി അവൾ സമിതിയുടെ മുമ്പിൽ അപേക്ഷിച്ചു.

കുഞ്ഞമ്മ: അവൾ പറഞ്ഞതെല്ലാം പച്ചക്കള്ളമായിരുന്നു. അവളുടെ ഭാവം എനിക്കിഷ്ടപ്പെട്ടില്ല. ആ യുവാ

വിന്റെ കാര്യംപറഞ്ഞതു് എനിക്കിഷ്ടമായില്ല... കേട്ടോ! എനിക്കതിൽ പശ്ചാത്തപിക്കാനൊന്നുമില്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അവൾ പറഞ്ഞതു മുഴുവൻ ശരിയാണെങ്കിൽ... അവൻ പണം മോഷ്ടിച്ചാണു കൊണ്ടുപോയതെങ്കിൽ... ആ മോഷ്ടാവായ യുവാവിനെ രക്ഷിക്കാൻ ആ പണം വേണ്ടെന്നുവച്ചു് നിങ്ങളുടെ അടുത്തു വന്നതു് ശരിയാണെങ്കിൽ...

കുഞ്ഞമ്മ: ശരിയായിരിക്കാം. എങ്കിലും ആ കഥ ഒന്നും വിശ്വസിക്കാവുന്നതല്ല. ഞാൻ ചെയ്തതു ശരിയാണു്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അവളുടെ ദാരുണസ്ഥിതിയെപ്പറ്റി അത്രയും വ്യക്തമായിപ്പറഞ്ഞിട്ടും നിങ്ങൾക്കു ദയവു തോന്നിയില്ല!

കുഞ്ഞമ്മ: എനിക്കു വ്യസനമുണ്ടു്. പക്ഷേ, ഞാൻ കുറ്റമൊന്നും ചെയ്തില്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: പിന്നെയാരാണു് കുറ്റവാളി?

കുഞ്ഞമ്മ: ഒന്നാമതായി ആ പെൺകുട്ടി.

ശ്യാമള: അവളെ നിരാശ്രയയാക്കിയ അച്ഛനും ഞാനും അപ്പോൾ?...

കുഞ്ഞമ്മ: രണ്ടാമതായി ആ ചെറുപ്പക്കാരൻ; അവളുടെ വയറ്റിലെ കുട്ടിയുടെ പിതാവായ ആ മദ്യപാനി; ആ പാതകിയെ വെറുതെ വിട്ടുകൂടാ. അവനു മാതൃകാപരമായ ശിക്ഷ കൊടുക്കണം. ആ യുവാവാണു് അവളുടെ മരണത്തിനു കാരണം.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അവൾ പറഞ്ഞതു ശരിയാണെങ്കിൽ... അവൻ അവൾക്കു കൊടുക്കാൻ പണം മോഷ്ടിച്ചെങ്കിൽ!

കുഞ്ഞമ്മ: വെറും ഊഹത്തെ ഉറപ്പിച്ചു പറയരുതു്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അതു വാസ്തവമായാൽ!

കുഞ്ഞമ്മ: പിന്നെ അവനെ രക്ഷിക്കാൻ മാർഗ്ഗമില്ല.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അപ്പോൾ പ്രധാനകുറ്റവാളി ആ യുവാവാണു്?

കുഞ്ഞമ്മ: അവനെ അന്വേഷിച്ചു പിടിക്കു. ആ ദ്രോഹിയെ കണ്ടുപിടിക്കുന്നതിലാണു് നിങ്ങളുടെ ചുണ കാണേണ്ടതു്? എന്നിട്ടു് കേസു ചാർജ്ജുചെയ്തു് തെളിവു കൊടുക്കു; ഞാൻ സാക്ഷിയായി നില്ക്കാം. കുലദ്രോഹി! ഒരു പാവംപിടിച്ച പെണ്ണിനെ നശിപ്പിച്ച പരമ ദ്രോഹി!

ശ്യാമള: അമ്മേ, നിർത്തു! നിർത്തു!

കുഞ്ഞമ്മ: നിനക്കതിന്റെ ഗൗരവമറിഞ്ഞുകൂടാ! അവനെ വിസ്തരിച്ചു് പരസ്യമായി ശിക്ഷിക്കണം.

ശ്യാമള: അമ്മേ! (ശ്യാമള പൊട്ടിക്കരയുന്നു.)

കുഞ്ഞമ്മ: മി. ഇൻസ്പെക്ടർ! നിങ്ങൾ മിടുക്കനാണെങ്കിൽ ആ ഘാതകനെ കണ്ടുപിടിക്കാൻ നോക്കണം. ഇവിടെ നിന്നു സമയം കളയരുതു്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: വിഷമിക്കണ്ടാ! എന്റെ ജോലി ഞാൻ ചെയ്യും. അപ്പോൾ ആ യുവാവിനെ പരസ്യമായി വിസ്തരിച്ചു് പരസ്യമായി ശിക്ഷിക്കണം?

കുഞ്ഞമ്മ: അതുതന്നെയാണു് വേണ്ടതു്: ഞാൻ സാക്ഷി നില്ക്കാം. എന്നാൽ ഇനി യാത്രയാവുകയല്ലേ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഞാൻ ഒരാളെക്കൂടി കാത്തു നില്ക്കയാണു്.

കുഞ്ഞമ്മ: ഇനി ഇവിടെ ആരുമില്ലല്ലോ.

ശ്യാമള: ഇനിയും അമ്മയ്ക്കു മനസ്സിലാവുന്നില്ല.

കുഞ്ഞമ്മ: ഉം! എന്റെ സംശയം... ചേരയ്... അങ്ങനെ വരാൻ...

ശ്യാമള: സംശയിക്കണ്ടാ.

കുഞ്ഞമ്മ: അല്ല; പറഞ്ഞു പറഞ്ഞു്... എന്റെ മകൻ...

രാജനാണ് അവളുടെ കുഞ്ഞിന്റെ... അയ്യോ! നിങ്ങൾ! നിങ്ങൾ...

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഘാതകനു് എങ്ങനെ എന്തു ശിക്ഷ നൽകണമെന്നും അമ്മ പറഞ്ഞല്ലോ!... ശിക്ഷ...

കുഞ്ഞമ്മ: ഈശ്വരാ! ഞാൻ അതു വിശ്വസിക്കുന്നില്ല. ഒരമ്മയ്ക്കും അതു വിശ്വസിക്കുവാൻ സാദ്ധ്യമല്ല... രാജൻ കുടിക്കുമായിരുന്നു. പക്ഷേ, അവനു് മറെറ ചീത്തത്തം...

ശ്യാമള: അമ്മേ, നിത്തമ്മേ! നിത്തു്!

(രാജശേഖരൻ പ്രവേശിക്കുന്നു. ഇൻസ്പെക്ടർ രാജനെ സൂക്ഷിച്ചു നോക്കുന്നു.)

(കർട്ടൻ ഒരു നിമിഷത്തേക്കു താഴ്ന്നു)

ദൃശ്യം മൂന്ന്

[അതേ രംഗം: ഒരു നിമിഷം കഴിഞ്ഞു് കർട്ടൻ ഉയരുമ്പോൾ ഇൻസ്പെക്ടർ മുന്നോട്ടു നീങ്ങുന്നു. രാജശേഖരൻ നിന്ന നില്പിൽ നില്ക്കുന്നു.]

രാജശേഖരൻ: എല്ലാം അറിഞ്ഞോ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഇനിയും അറിയാനുണ്ടു്.

കുഞ്ഞമ്മ: എനിക്കതു് വിശ്വാസമാകുന്നില്ല. നിനക്കു് ആൾ തെറ്റി. ഞങ്ങൾ പറഞ്ഞതു കേട്ടില്ല.

രാജശേഖരൻ: അമ്മേ! അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജോലി വളരെ ശ്രമകരമായിരുന്നു.

ശ്യാമള: അമ്മ അതു ലഘൂകരിച്ചു

രാജശേഖരൻ: എങ്ങനെ?

ശ്യാമള: ആ യുവതിയെ നശിപ്പിച്ച യുവാവിനെ പരസ്യമായി വിസ്തരിച്ചു് മാതൃകയായി ശിക്ഷിക്കുവാൻ അമ്മ ആഹ്വാനം ചെയ്തു.

കുഞ്ഞമ്മ: മതി മതി, ശ്യാമളെ!

രാജശേഖരൻ: അമ്മ എന്നെ ആപത്തിന്റെ നടുക്കടലിലേക്കു് എട്ടത്തെറിഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു.

കുഞ്ഞമ്മ: നീയാണാ യുവാവു് എന്നു് സ്വപ്നത്തിൽപ്പോലും എനിക്കു് ഒരു വിചാരമില്ലായിരുന്നു. നീ കുടിയനല്ലല്ലോ?

ശ്യാമള: ഇല്ല, ചേട്ടൻ കുടിക്കും; ഞാൻ അമ്മയോടു പറഞ്ഞിട്ടില്ലേ.

രാജശേഖരൻ: അതു് അമ്മയോടു പറഞ്ഞു! നീ എന്തിനതു പറഞ്ഞു?

ശ്യാമള: വളരെ മാസങ്ങൾക്കു മുമ്പു് പറയേണ്ടതായി

രുന്നു. ഇന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞു; എല്ലാം ഒന്നൊന്നായി പുറത്തു വരുന്ന ദിവസമായതുകൊണ്ട് മുൻകൂട്ടി പറഞ്ഞു. ഒരഗ്നികുണ്ഡത്തിലൂടെ ഞാൻ നടക്കുകയായിരുന്നു.

കുഞ്ഞമ്മ: നിന്റെ ഈ മട്ടുമാറ്റം എനിക്കു മനസ്സിലാവുന്നില്ല.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: നിനക്കു സഹോദരസ്നേഹംപോലും ഇല്ലാതായി.

ഇൻസ്പെക്ടർ: നിങ്ങളുടെ ബന്ധവും സ്നേഹവും സംബന്ധിച്ച കാര്യങ്ങൾ ഒതുക്കുന്നതു് ഞാൻ പോയിട്ടു്. ഇപ്പോൾ എനിക്കു കേൾക്കേണ്ടതു് നിങ്ങളുടെ മകനു പറയാനുള്ളതാണു്. ഇനി തടസ്സപ്പെടുത്താതിരുന്നാൽ ഞാൻ കൃതജ്ഞനായിരിക്കും. എന്നാൽ രാജൻ—

രാജശേഖരൻ: എല്ലാവരും ക്ഷമിക്കണം. ഞാൻ ചെയ്യുന്ന ഈ സാഹസം ക്ഷമിക്കണം. ഇനി എന്റെ കൂപ്പിയിൽ രണ്ടു് ഔൺസുകൂടിയേ ഉള്ളു. അതുകൂടി എനിക്കു കുടിക്കണം.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഇവിടെ വച്ചോ? ഈ എന്റെ മുമ്പിൽ വച്ചോ?

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഇനി ഭയപ്പെടാനെന്തു്?...മി. കുത്താ, രാജൻ നിങ്ങളുടെ മകനാണു്. കൂട്ടിക്കാലം മുതൽ ഇത്തരം കൂപ്പികൾ നിങ്ങളുടെ അലമാരിയിൽനിന്നു് എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നിട്ടില്ലെ, നിങ്ങളുടെ ആജ്ഞപ്രകാരം, അതിഥികൾക്കു കൊടുക്കുവാൻ? രാജനെക്കൊണ്ടു് കൂപ്പി പൊട്ടിച്ചു് അതിഥികൾക്കു നിങ്ങൾ ഒഴിച്ചു കൊടുപ്പിച്ചിട്ടില്ലെ? രാജൻ അതുകൂടി കുടിക്കണം. അച്ഛനും അമ്മയും അറിയണം. ഇപ്പോൾ അത്രയും രാജനു് ആവശ്യമാണു്. രാജൻ! കഴിച്ചുകൊള്ളു.

(രാജശേഖരൻ കൂപ്പിയുടെ അടപ്പു തുറന്ന് ഒരു ശ്വാസത്തിൽ അതു കഴിക്കുന്നു, കൂപ്പി താഴെ എറിയുന്നു.)

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: നിങ്ങളും എന്റെ മകനെ ഇതിനു പ്രേരിപ്പിക്കയാണു്. എന്നാലും, രാജാ, നിന്റെ ധൈര്യം!

രാജശേഖരൻ: മറന്നതു പലതും ഓർമ്മിക്കാൻ തുടങ്ങിയിരിക്കയാണു്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ആദി മുതല്ലു വേണ്ടാ! അവളെ എവിടെ വച്ചു് ആദ്യം കണ്ടുമുട്ടി?

രാജശേഖരൻ: ആ മദ്യശാലയ്ക്കു സമീപമുള്ള വീട്ടിൽ വച്ചു്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: എന്നു്?

രാജശേഖരൻ: എട്ടൊമ്പതു മാസം മുമ്പു്. എനിക്കു നല്ല ബോധമില്ലായിരുന്നു എങ്കിലും അവളുടെ വെട്ടിത്തിളങ്ങുന്ന നോട്ടം! എന്തൊരു സൗന്ദര്യം!

ഇൻസ്പെക്ടർ: അവൾ കൂടിച്ചിരുന്നോ?

രാജശേഖരൻ: എനിക്കാ ഗന്ധം അപ്പോഴറിഞ്ഞുകൂടായിരുന്നു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അവൾ അവിടെച്ചെന്നതു് മറ്റു സ്ത്രീകൾ പറഞ്ഞിട്ടാണു്?

രാജശേഖരൻ: എനിക്കതൊന്നും ചോദിക്കാൻ തോന്നിയില്ല...ഞാൻ കൂടെ ചെല്ലുന്നു എന്നു പറഞ്ഞു...ആ നിലയിൽ അങ്ങോട്ടു ചെല്ലരുതെന്നു് അവൾ വിലക്കി. പക്ഷേ, ഞാൻ സമ്മതിച്ചില്ല. എന്റെ കൂട്ടുകാരികളും എന്നെ സഹായിച്ചു. ഞാൻ നിർബന്ധിച്ചു. അവൾ...

കുഞ്ഞമ്മ: എന്റെ ഈശ്വരാ! എന്റെ തല ചുറ്റുന്നു.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ശ്യാമളെ! അമ്മയെ അട്ടത്ത മുറി

യിലേക്കു കൊണ്ടുപോവു: അമ്മ അല്പനേരം വിശ്രമിക്കട്ടെ.

ശ്യാമള: ശരിയാണച്ഛാ!

(അമ്മയെ പിടിച്ചുകൊണ്ടു ശ്യാമള പോകുന്നു.)

ഇൻസ്പെക്ടർ: പിന്നെയും അവളെക്കണ്ടോ?

രാജശേഖരൻ: കണ്ടു; രണ്ടുവാരം കഴിഞ്ഞു്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അവൾ ക്ഷണിച്ചിട്ടല്ല, അവിടെ പോയതു്?

രാജശേഖരൻ: ഞാൻ സ്വമേധയാ പോയി! പേരു ഞാൻ മറന്നുപോയിരുന്നു. എങ്കിലും അവളുടെ രൂപം എന്റെ മുമ്പിലുണ്ടു്. വീടും അറിഞ്ഞുകൂടായിരുന്നു. എങ്കിലും കണ്ടുപിടിച്ചു; തെരഞ്ഞു പിടിച്ചു. എനിക്കവളെപ്പറ്റിയായിരുന്നു എപ്പോഴും വിചാരം. ഒടുവിൽ കണ്ടെപിടിച്ചു. ഞങ്ങൾ സംസാരിച്ചു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അപ്പോഴേക്കും തമ്മിൽ സ്നേഹമായി.

രാജശേഖരൻ: എനിക്കു വിവാഹപ്രായമായില്ലേ? എന്നിട്ടും ഞാൻ അവിവാഹിതൻ. എന്റെ ആവശ്യത്തിനു പണമുണ്ടു്. ധൂർത്തടിക്കാൻമാത്രം. പക്ഷേ, വെറും തൊഴിൽക്കാരെ എനിക്കിഷ്ടമല്ല. അവൾ ആ വഴ്ത്തിൽപ്പെട്ടതല്ല—ആ കണ്ണു്; ചുരുണ്ട തലമുടി. എന്തൊരു ചിരിയാണവളുടേതു്! ഹൃദയം പറിച്ചെടുത്തുകളയും. ഞാൻ കൂടിച്ചു ബോധമറ്റു നില്ക്കുമ്പോഴും ആ ചിരിയും കണ്ണും...അയ്യോ! ആറുമാസം ഞങ്ങൾ ഒരുമിച്ചു ജീവിച്ചു. ഒരുദിവസം അവൾ പറഞ്ഞു, അവൾ ഗർഭിണിയായോ എന്നു സംശയിക്കുന്നതായി.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അതിനുശേഷം ആ പഴയ പ്രസന്നത നശിച്ചു?

രാജശേഖരൻ: എങ്ങനെ പ്രസന്നയാകും? അവൾ ഗർഭിണിയാണെന്നു് പിന്നീടു് ഉറപ്പിച്ചു പറഞ്ഞപ്പോൾ

ഞാനും അവളും കരഞ്ഞുപോയി. എനിക്ക് ഭ്രാന്തുവരുമെന്നു് ഞാൻ സംശയിച്ചു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അവളെ വിവാഹം കഴിക്കണമെന്നു് നിർബന്ധിച്ചില്ലേ?

രാജശേഖരൻ: അവളെ ഞാൻ ബഹുമാനിക്കുന്നതു് അക്കാര്യത്തിലാണു്. ഞങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള അന്തരം അവൾക്കറിയാമായിരുന്നു. ആ നിഷ്കളങ്കമായ സ്നേഹം മാത്രം അവൾ വിലയിരുത്തി. എല്ലാം സഹിച്ചുകൊള്ളാമെന്നു പറഞ്ഞു. ഞാൻ മദ്യം ഉപയോഗിക്കരുതെന്നു് അവൾ വിലക്കി. മുട്ടിൽനിന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചു. അവൾ സ്നേഹമുള്ളവളാണു്... സ്നേഹമുള്ളവളാണു്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അതു കേട്ടു് നിങ്ങൾ തൃപ്തനായി.

രാജശേഖരൻ: ഒരു ജോലി കിട്ടുന്നതുവരെ അവൾക്കു ജീവിക്കണം. അതിനു് ഞാൻ പണം കൊടുക്കാമെന്നു് പറഞ്ഞു. കൊടുത്തു. പലപ്രാവശ്യമായി പണം കൊടുത്തു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: എത്ര രൂപാ കൊടുത്തു?

രാജശേഖരൻ: എഴുന്നൂറു രൂപാ! എത്ര എടുത്തു എന്നു് എനിക്കു് ഓർമ്മയില്ല...

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കർത്താവു്: എഴുന്നൂറു രൂപാ! എവിടെനിന്നു് എടുത്തു? കണ്ട വേശ്യകൾക്കു കൊടുക്കുവാൻ നിനക്കു് എവിടെനിന്നു പണമുണ്ടായി?

രാജശേഖരൻ: ഞാൻ എടുത്തു! അച്ഛന്റെ ആഫീസിൽ നിന്നല്ലാതെ മറ്റെവിടെനിന്നു്?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കർത്താവു്: എന്റെ കമ്പനിയാഫീസിൽനിന്നും!... രാജാ!

ഇൻസ്പെക്ടർ: അതായതു് അവിടെനിന്നും മോഷ്ടിച്ചെടുത്തു എന്നർത്ഥം.

രാജശേഖരൻ: എന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: കാണാതെടുത്താൽ പിന്നെ എന്തു പേരു പറയണം?

(ശ്യാമളയും അമ്മയും പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ശ്യാമള: എന്റെ കുറമല്ല, അച്ഛാ!

കുഞ്ഞമ്മ: എനിക്കു കിടന്നിട്ടു് കിടപ്പുറയ്ക്കുന്നില്ല. അകത്തിരുന്നിട്ടു സമാധാനമില്ല...

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: മകൻ ഏറുപറഞ്ഞു, ആ വേശ്യയുടെ കാമുകനായിരുന്നുവെന്നു്; ആ ശിശുവിന്റെ അച്ഛനായിരുന്നുവെന്നു്; അവൾക്കു വേണ്ട പണം എന്റെ ആഫീസിൽനിന്നു മോഷ്ടിച്ചു എന്നു്.

കുഞ്ഞമ്മ: എന്റെ രാജാ, എന്നാലും നീ അച്ഛന്റെ പണം മോഷ്ടിച്ചോ?

രാജശേഖരൻ: ഇല്ല. തിരിയെ വയ്ക്കാമെന്നുവെച്ചു് എടുത്തു. പിരിഞ്ഞുകിട്ടാനുള്ളതു് പിരിച്ചെടുത്തു് കണക്കു ശരിയാക്കാമെന്നു്...

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഇനി ഒന്നും ചെയ്യേണ്ട. എടുത്ത പണം തിരിയെ വെച്ചേക്കണം. കണക്കു മുഴുവൻ തരികയും വേണം. കുടുംബത്തിനു ദുഷ്പേരുണ്ടാക്കിയ മഹാപാപീ! നീ നശിച്ചു. എന്റെ മകനെ, നീ നശിച്ചു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: അല്ല, ഇക്കണക്കിനു് എനിക്കു പോവാൻ സാധിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. നിങ്ങൾ അച്ഛനും മകനും തമ്മിലുള്ള കണക്കു് ഞാൻ പോയിട്ടു തീർത്തുകൊള്ളാം. ഒരേഒരു ചോദ്യംകൂടിയേ ചോദിക്കാനുള്ളു. ആ പണം നിങ്ങൾ മോഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടു ചെന്നതാണെന്നു് അവൾ എങ്ങനെ മനസ്സിലാക്കി?

രാജശേഖരൻ: എന്റെ മറെറാരു ദുർബ്ബലനിമിഷം! കടി? ച്ചു ബോധമില്ലാതെ ഇരുന്നപ്പോൾ അറിയാതെ ആ വിവരം ഞാൻ പറഞ്ഞുപോയി. അതറിഞ്ഞ നിമിഷത്തിൽ ആ പണം അവൾക്കു വേണ്ടാ എന്നു തീർത്തുപറഞ്ഞു. ഞാൻ പിന്നെ അവിടെ ചെല്ലരുതെന്നും അവൾ അവസാനമായി പറഞ്ഞു... ആകട്ടെ, ഇതു് അങ്ങു് എങ്ങനെയറിഞ്ഞു?

ശ്യാമള: അവൾ ആ വിവരം അമ്മയോടു പറഞ്ഞു.

രാജശേഖരൻ: എന്തു്? ശ്യാമളെ, എന്റെ അനുജത്തീ, അമ്മയോടു് അവളതു പറഞ്ഞോ? അവൾ ഇവിടെ വന്നിരുന്നോ? അമ്മയെക്കണ്ടോ? അവൾക്കു് ഇതെന്റെ വീടാണെന്നറിഞ്ഞുകൂടായിരുന്നു. എന്തുണ്ടായി എന്നു പറയൂ അനുജത്തീ! പറയു. എന്റെ രക്തം ഉറഞ്ഞുപോവുന്നു.

ഇൻസ്പെക്ടർ: ഞാൻ പറയാം; അമ്മ അദ്ധ്യക്ഷയായിരിക്കുന്ന സമിതിയിൽ അവൾ ഹാജരായി. സഹായത്തിനപേക്ഷിച്ചു. പക്ഷേ, നിങ്ങളുടെ അമ്മ ആ സാധുവിന്റെ അഭ്യർത്ഥന നിരസിച്ചു—നിഷ്ഠുരണമായി, നിർദ്ദയമായി.

രാജശേഖരൻ: അപ്പോൾ അമ്മതന്നെ അവളെ കൊന്നതു്. എന്നെ രക്ഷിക്കാൻ അവൾ അമ്മയുടെ അടുക്കൽ വന്നു. അമ്മ അവളെ ആട്ടിപ്പുറത്താക്കി. അമ്മതന്നെ അവളെ കൊലയ്ക്കു കൊടുത്തു. അവളേയും അവളുടെ വയറിലെ കുഞ്ഞിനേയും... എന്റെ കുഞ്ഞിനെ... അമ്മയുടെ ഏകപുത്രന്റെ ആദ്യത്തെ കുഞ്ഞിനെ... അമ്മ കൊല്ലിച്ചു... അമ്മ കൊന്നു... അയ്യോ! നിങ്ങളും ഒരമ്മയാണു്; അമ്മ!

ശ്യാമള: ചേട്ടാ!

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു്: നിനക്കു ഭ്രാന്തായിപ്പോയി. എടാ, ദ്രോഹി! ഫോ! എന്റെ മുമ്പിൽനിന്നു പോ. ഇല്ലെങ്കിൽ...

ഇൻസ്പെക്ടർ: മി. കത്താ! നിത്തണം. ഒരു നിമിഷം സമാധാനമായി ഒന്നു് ഓമ്മിച്ചുനോക്കണം. ഇനി ഒന്നും എനിക്കറിയാനില്ല. നിങ്ങൾക്കും കൂട്ടരലൊന്നും പറയാനുണ്ടാവില്ല. ആ സാധുപെൺകുട്ടി സ്വയം മരിച്ചു; അതിദാരുണമായ മരണം. നിങ്ങളെല്ലാം, അച്ഛനും അമ്മയും മക്കളും എല്ലാവരുംകൂടി അവളെ കൊല്ലുന്നതിനു സഹായിച്ചു; അതു് ഓമ്മിച്ചുകൊള്ളണം. മറക്കരുതു്. ഒരിക്കലും മറക്കരുതു്. കുഞ്ഞമ്മ ചെയ്തതു മറക്കരുതു്. നിങ്ങൾ അവൾക്കു സഹായം നിഷേധിച്ചു. നിങ്ങളുടെ സ്വന്തം പണമല്ല, പൊതുജനങ്ങളുടെ പണം. അതു കൊടുക്കാൻ സാദ്ധ്യതയുണ്ടായിരുന്നിട്ടും, നിങ്ങൾ അതു കൊടുത്തില്ല; ഒരു ഗർഭിണിയായ അഗതിക്കു്. അത്രയും മറക്കാതെ ഓമ്മിച്ചുകൊള്ളു. അനാഥജനസംരക്ഷണസമിതിയുടെ അദ്ധ്യക്ഷയാണു നിങ്ങൾ! ഉം! (രാജനെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കുന്നു.)

രാജശേഖരൻ: എന്റെ അവസാനത്തെ സ്മരണ അവളെ പ്പറ്റി മാത്രമായിരിക്കും.

ഇൻസ്പെക്ടർ: മദ്യത്തിന്റെ ഉപദംശമായി നിങ്ങൾ അവളെ ഉപയോഗിച്ചു. മനുഷ്യജീവിയായി നിങ്ങൾ അവളെക്കരുതിയില്ല... നിങ്ങൾ ആ വസ്തുത മറക്കരുതു്. ഉം? ശ്യാമളേ!

ശ്യാമള: ഞാനല്ലേ, അവളെ തെരുവുതെണ്ടിയാക്കിയതു്. ജീവിതത്തിന്റെ നിരാശ അവൾക്കു നല്കിയതു ഞാനാണു്.

ഇൻസ്പെക്ടർ: എന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ. അതിനു സഹായിച്ചു.

മി. കത്താ! അവളുടെ ദുരന്തത്തിനു തുടക്കമിട്ടതു നിങ്ങളാണു്. അവൾ ചോദിച്ചതു് ജീവിക്കാൻ വേണ്ട കൂലിയായിരുന്നു. വെറും നാല്പത്തിയഞ്ചുരൂപാ! അതിനു് നിങ്ങൾ അവളെ നിർദ്ദയം പുറത്താക്കി. നിങ്ങളോടു ജന്മാവകാശം ചോദിച്ചതിനു് അവൾ കൊടുക്കേണ്ടിവന്നതു് അവളുടെ ജീവൻ. അവളുടെ ജീവന്റെ ജീവനായ ഒരു ഇളംപൈതൽ. നിങ്ങളിൽനിന്നും ഇതിനേക്കാൾ വലിയ പരിഹാരം—ഇതിനേക്കാൾ വലിയ വില അവൾ വാങ്ങാൻ പോവുന്നു.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: എത്രയായിരം വേണമെങ്കിലും കൊടുക്കാം, അപമാനം വരുത്താതെ രക്ഷിക്കണം!

ഇൻസ്പെക്ടർ: ആ പണം കൊടുക്കാനുള്ള സമയം കഴിഞ്ഞു. ഇതൊന്നും നിങ്ങൾ മറക്കരുതു്; ഇവിടെനിന്നു് ഇറങ്ങിപ്പോയ മി. തമ്പി,—ശ്യാമളയുടെ ഭാവിഭർത്താവു്; ഓ! മോതിരം മാറിയ ദിവസമല്ലേ, ജാതകം മാറുന്ന ദിവസമല്ലേ;—ഇത്രയും ഓർമ്മിക്കണം. വാസ്തവത്തിൽ തമ്പിയുമായുള്ള അവളുടെ അക്കാലത്തെ ബന്ധം, അവൾക്കു് ആശ്വാസപ്രദമായിരുന്നു. താല്ക്കാലികസമാധാനം ജീവിതത്തിലുണ്ടെന്നു് അവൾ അന്നു് അറിഞ്ഞു. എങ്കിലും ആ ബന്ധം,ആ പ്രവൃത്തി! കഷ്ടം! വിലാസിനി മരിച്ചു. ഇനി അവൾക്കു് ആശ്വാസം നല്കുവാൻ നിങ്ങൾക്കാർക്കും സാദ്ധ്യമല്ല, സാദ്ധ്യമല്ല. വാചികമായ ഒരു അനുശോചനത്തിനുപോലും അവൾ ഒരു ബന്ധുവിനെ അവശേഷിപ്പിച്ചിട്ടില്ല, അവൾക്കു ബന്ധുക്കളായി ആരും ഇല്ല; എന്താ?

ശ്യാമള: ഈശ്വരാ!

ഇൻസ്പെക്ടർ: പക്ഷേ, ഇത്രയുംകൂടി ഓർമ്മിച്ചുകൊള്ളു; ഒരു

വിലാസിനിയേ ആത്മഹത്യചെയ്യുള്ളൂ. ആയിരമായിരം വിലാസിനിമാർ, അവരുടെ സഹോദരന്മാർ... നമ്മുടെ ചുറ്റും അവശേഷിക്കുന്നുണ്ട്. അവരും മനുഷ്യരാണു്, അവക്കും ജീവനുണ്ടു്; ആശയും അഭിലാഷവും പ്രതീക്ഷയും അവക്കുണ്ടു്. അവരുടെ സുഖവും ദുഃഖവും നമ്മുടെ ജീവിതത്തോടു ബന്ധപ്പെട്ടതുമാണു്. ആശ്വാസവും ആനന്ദവും നമ്മുടെ ജീവിതാശ്വാസങ്ങളോടും ആനന്ദത്തോടും അഭേദ്യമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണു്. നാം തനിയെ ഒറ്റയായി ജീവിക്കുകയല്ല. സാമൂഹ്യബന്ധം! മാനുഷികമൂല്യത്തിൽ അടിയുറച്ചു നില്ക്കേണ്ടുന്ന സാമൂഹ്യബന്ധം! ഓരോരുത്തരോടും നമുക്കു് ഉത്തരവാദിത്വമുണ്ടു്. ആ ഉത്തരവാദിത്വം നാം പാലിച്ചില്ലെങ്കിൽ അവർ—ആ മൂകലക്ഷങ്ങൾ—ആ പാഠം നമ്മെ പഠിപ്പിക്കും. അഗ്നിയിലൂടെ, രക്തത്തിലൂടെ, കണ്ണുനീരിലൂടെ, അവരതു പഠിപ്പിക്കും; പഠിപ്പിക്കും... നമസ്കാരം. (പോകുന്നു.)

(എല്ലാവരും അസ്വസ്ഥരായി ഇൻസ്പെക്ടർ പോയ വഴിയെ നോക്കുന്നു. ഒരു നിശ്ശബ്ദത.)

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: എടാ ദ്രോഹി! നീയാണിതിനെല്ലാം കാരണം.

രാജശേഖരൻ: ഞാനോ? ഞാൻ അല്ല; ഞാൻ മാത്രമല്ല.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: അതെ. ഇതെല്ലാം പുറത്തു വരും. ഒന്നൊന്നായി പുറത്തു വരും. അന്വേഷണം പൂർത്തിയാവുമ്പോൾ നാം... ഞാൻ... അവമാനംകൊണ്ടു് ആത്മഹത്യചെയ്യും.

രാജശേഖരൻ: ഞാൻ അതു കായ്മമാക്കുന്നില്ല.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: നീ ഒന്നും കായ്മമാക്കുകയില്ല. എന്റെ ഇന്നത്തെ പദവി...

രാജശേഖരൻ: കഷ്ടം! പദവി! അച്ഛന്റെ പദവി!

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവ്: നിനക്കൊന്നും സാരമില്ല. എന്തായാലും മോഷ്ടിച്ച പണം മുതലാളിക്ക് എത്രയും വേഗം തിരിയെ വച്ചോ. വേശ്യകൾക്കു കൊടുക്കാനല്ല ഞാൻ പണം സമ്പാദിച്ചത്. മുഴുവൻ കണക്കും... നീ ഇന്നു് മദ്യപാനിയും ആയില്ലേ...

കുഞ്ഞമ്മ: നിന്നെ ഓർത്തു് എന്റെ തല കുനിഞ്ഞുപോവുന്നു.

രാജശേഖരൻ: അമ്മയെ ഓർക്കുമ്പോൾ... വേണ്ടാ അമ്മയെ കുറ്റം പറയുന്നില്ല. ലജ്ജകൊണ്ടു് അമ്മ എന്നെ... നിങ്ങൾ രണ്ടുപേരുംകൂടി എന്റെ ജീവിതം...

കുഞ്ഞമ്മ: ഞങ്ങൾ എന്തു തെറ്റു ചെയ്തു? നീ...നീ! ശ്യാമളയ്ക്ക് ഒന്നും പറയുവാനില്ലേ?...

ശ്യാമള: എവിടെ തുടങ്ങണമെന്നു് അറിഞ്ഞുകൂടാ.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവ്: ഒന്നും പറയാതിരിക്കുകയാണു ഭേദം. രണ്ടുപേരുംകൂടി ഞങ്ങൾക്കു വേണ്ടതു സമ്പാദിച്ചുതന്നു. നിന്റെ പ്രണയം!... എടാ, ദ്രോഹി! നീ മോഷ്ടാവുമായല്ലോ... ഇന്നു ജാതകം മാറിയപ്പോൾ സദ്യസമയത്തു്...മോതിരം മാറിയപ്പോൾ...നീ അതിനു മുമ്പെല്ലാം കൂടിച്ചിരുന്നില്ലേ...എന്തെല്ലാം പ്രതീക്ഷിച്ചു! അച്ഛനും അമ്മയ്ക്കും എന്തൊരാനന്ദമുള്ള സന്ദർഭമായിരിക്കേണ്ടതാണു് ഇന്നു്. പക്ഷേ, നീ!... നിങ്ങളെക്കൊണ്ടു മതിയായി.

രാജശേഖരൻ: വൈകിട്ടല്ലേ അച്ഛൻ പ്രസംഗിച്ചതു്, സ്വാശ്രയശീലം, അവനവന്റെ കാര്യം...അന്യരുടെ നിരുപണം നിസ്സാരമാക്കണം എന്നൊക്കെ...അപ്പോഴേക്കു വന്നല്ലോ ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥപ്രമാണി, ഇൻസ്പെക്ടറാണുപോലും; ഇൻസ്പെക്ടർ...സല്യൂട്ടടിക്കാൻ കണ്ട

ആൾ... ശ്യാമള എന്തു വിചാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണു്?

ശ്യാമള: ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ ഓർത്തുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണു്. വാസ്തവത്തിൽ അദ്ദേഹം ഒരു ഇൻസ്പെക്ടറായിരുന്നോ?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുറുപ്പു്: ആയാലെന്തു്? അല്ലെങ്കിലെന്തു്?

ശ്യാമള: അതു ശരി; ആരായാലും പറഞ്ഞതു മുഴുവൻ ശരിയാണെങ്കിൽ... വാസ്തവമല്ലെ എല്ലാം?... അച്ഛൻ ആ സാധുവിനെ പിരിച്ചയച്ചു. ഞാൻ അവളെ പുറത്താക്കിച്ചു. ഗോപകുമാരൻ അവളെ വെപ്പാട്ടിയാക്കി. എന്നെക്കാണാൻ സമയമില്ലാത്ത വിധം അവളിൽ ആകൃഷ്ടനായി. ചേട്ടനെന്തുചെയ്യുന്നു എന്നു് നമുക്കറിയാം. ഒടുവിൽ അമ്മ അവളേയും കുഞ്ഞിനേയും കൊലയ്ക്കു കൊടുത്തു. ഇതല്ലേ സംഭവം. അയാൾ ആരെങ്കിലുമാവട്ടെ.

രാജശേഖരൻ: ഇൻസ്പെക്ടർ തന്നെയായിരുന്നു.

കുഞ്ഞമ്മ: സാധാരണ ഉദ്യോഗസ്ഥന്റെ മട്ടല്ല. എന്തൊരു ആജ്ഞാശക്തി!

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുറുപ്പു്: ആ സംസാരരീതി! ആ നോട്ടം! മിണ്ടാതിരിക്കാൻ അയാൾ എന്റെ ഭാര്യയോടു് ആജ്ഞാപിച്ചില്ലേ? മാപ്പുപറയാനില്ല എന്നു് എന്റെ മുഖത്തുനോക്കിപ്പറഞ്ഞില്ലെ? ഞാൻ ഒരു എക്സ് മെയറല്ലേ? ആ ധിക്കാരം ഞാൻ എങ്ങനെ അനുവദിച്ചുകൊടുത്തുവെന്നറിയുന്നില്ല.

ശ്യാമള: എന്തായാലും അതൊരു പ്രശ്നമല്ല.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുറുപ്പു്: തെറ്റാണു പറയുന്നതു്. രാജനെക്കൊണ്ടു് എല്ലാം സമ്മതിപ്പിച്ചില്ലേ. മോഷ്ടിച്ചെന്നു്... മറ്റെല്ലാം പോകട്ടെ. ഒരു കേസുണ്ടായാൽ...

ശ്യാമള: അദ്ദേഹത്തിനറിയാത്ത കാര്യം ഒന്നുമില്ല.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു്: എന്തോ ചില തുമ്പുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഓരോരുത്തരെക്കൊണ്ടു് പറയിച്ചു; സാക്ഷിക്കൂട്ടിൽ നിന്നു് ഒന്നൊന്നായി പറയിച്ചു. നിങ്ങളെല്ലാം വെറും കഴുതകളായിപ്പോയി. ഇത്ര നാൾ എന്റെകൂടെ കഴിഞ്ഞിട്ടും ഈ നിങ്ങളുടെ അമ്മയ്ക്കു് ഒരു മനക്കട്ടിയില്ലാതായിപ്പോയല്ലോ. മെയറിന്റെ ഭാര്യയാണുപോലും!

കുഞ്ഞമ്മ: ഇപ്പോൾ കുറ്റമെല്ലാം എന്റെ തലയിൽ.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു്: അയാൾ നമ്മേ കബളിപ്പിക്കുകയായിരുന്നു, ഒരു വേഷംകാണിച്ചു്... കഷ്ടം! നിങ്ങളെ രക്ഷിപ്പാൻ മാർഗ്ഗമുണ്ടോ എന്നാണു് എന്റെ ചിന്ത!... അതാ കോവണികയറി ആരോ—

ശ്യാമള: ഗോപകുമാറായിരിക്കും.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു്: തമ്പിയുടെ കാര്യമെ ഞാൻ മറന്നു.

(ഗോപകുമാർ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ഗോപകുമാർ: ഞാൻ തിരിയെ വന്നതിൽ വിഷമമില്ലല്ലോ?

കുഞ്ഞമ്മ: അതിനിവിടെ എന്തുണ്ടായി?

ഗോപകുമാർ: ആ ഭ്രലോകംപിരട്ടി പോയോ? ഇൻസ്പെക്ടരാണു പോലും, ഇൻസ്പെക്ടർ!... ഞാൻ തിരിയെ വരാൻ ഒരു പ്രത്യേകകാരണം ഉണ്ടായി.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു്: അധികനേരമായില്ല... ഭ്രലോകംപിരട്ടിതന്നെ.

ശ്യാമള: എല്ലാവരെയും ഉമിത്തീയിൽ നിത്തിയിട്ടു് പോയി. ഗോപകുമാർ പോയതിനുശേഷം... എന്റെ കഴുത്തുവരെ ഉമിത്തീയിട്ടു. അയ്യോ!

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു്: അയാൾ ധിക്കാരിയാണു്... ധിക്കാരി.

ഗോപകുമാർ: ഉം, ഉം.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: അയാളുടെ വിവരം വല്ലതും അന്വേഷിച്ചോ?

ഗോപകുമാർ: അയാൾ പോലീസ് ഇൻസ്പെക്ടരല്ല.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: എന്തു്?

കുഞ്ഞമ്മ: ശരിയാണോ?

ഗോപകുമാർ: അതു് അന്വേഷിച്ചറിഞ്ഞുകൊണ്ടാണു് ഞാൻ തിരിയെ വന്നതു്—അതു് അറിയിക്കാൻ... ഞാൻ വഴിയിൽവച്ചു് ഒരു കാൺസ്റ്റബിളിനെക്കണ്ടു. ഈ സ്റ്റേഷനിലെ...അയാൾ സത്യം ചെയ്തു പറയുന്നു. ആ പേരിൽ ഒരാൾ സ്ഥലംമാറി ഈ സ്റ്റേഷനിൽ വന്നിട്ടില്ല എന്നു്.

കുഞ്ഞമ്മ: ഞാൻ ആദ്യമെ പറഞ്ഞില്ലെ...അല്ലെങ്കിൽ മയ്യാദയുള്ള ഒരാൾ ഇതുപോലെ വീട്ടിൽ കയറിവന്നു് ഇത്ര ധിക്കാരം...

ഗോപകുമാർ: അമ്മ പറഞ്ഞതു് ശരിയാണു്...ഭാനു എന്നപേരിൽ ഒരു ഇൻസ്പെക്ടർ ഈ സർവ്വീസിലേ ഇല്ല.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: വേണ്ടപോലെ അന്വേഷിച്ചോ? ഇല്ലെങ്കിൽ നാം ജയിച്ചു. വേണ്ടാ! ഇപ്പോഴറിയാമല്ലോ, സൂക്ഷ്മമായി.

കുഞ്ഞമ്മ: എങ്ങനെ?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഞാൻ സ്റ്റേഷനിലേക്കു റിംഗ് ചെയ്യാം....(എഴുനേറ്റു ഫോണിന്റെ സമീപം ചെല്ലുന്നു.) വൺ, ത്രീ, എയിറ്റ്, സിക്സ്...യെസ്. ഹെഡ് കാൺസ്റ്റബിളാണോ? എക്സ്മെയർ സംസാരിക്കുന്നു; കത്താ! വെരി ഗുഡ്...യെസ്. ഗുഡ് ഈവനിംഗ്. അസമയത്തു് ഉപദ്രവിക്കുന്നതു് ക്ഷമിക്കണം.

ഒരു സംശയം തീക്കാനാണ്...യെസ്. സ്ഥലംമാറി വന്ന പോലീസ് ഇൻസ്പെക്ടരുടെ പേരെന്താണ്? എന്ത്? ആരും സ്ഥലം മാറി വന്നില്ലെ? പഴയ ആളു തന്നെയാണോ? എക്സ്ക്യൂസ് മി. ആരോ പറഞ്ഞു. ഭാനു എന്നാണ് പുതിയ ആളിന്റെ പേരെന്ന്. സുഖമാണെല്ലൊ. താങ്ക് യൂ! ഗുഡ് നൈറ്റ്...(ഫോൺ താഴെ വയ്ക്കുന്നു.) ഈശ്വരാ! എന്തൊരു ബ്രഹ്മാണ്ഡക്കള്ളം...

ഗോപകുമാർ: ഇപ്പോഴെല്ലാവരുടേയും ജാള്യത തീർന്നോ?

ശ്യാമള: നാമെല്ലാം നല്ലപിള്ളകൾ...അപ്പോൾ ഭയപ്പെടാനൊന്നുമില്ല...സമുദായമദ്ധ്യത്തിലെ മാന്യന്മാർ...

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവ്: ഒന്നു മിണ്ടാതിരിക്കു കുട്ടി.

ശ്യാമള: ശ്യാമള പറഞ്ഞതു് തെറ്റിയില്ല, അച്ഛാ!

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവ്: നീ കുറേനേരം ഒന്നു മിണ്ടാതിരിക്കു്. കോളുകൊണ്ടതു പെയ്യാതെ പോയി....ഈശ്വരാ, എന്തൊരു മനസ്സമാധാനം!

ശ്യാമള: നാം ചെയ്ത പാതകത്തിന്റെ പരിണാമത്തെപ്പറ്റി ശ്രുപമുണ്ടോ?

ഗോപകുമാർ: പുകഞ്ഞ കൊള്ളി പുറത്തു്. ശ്യാമള സമാധാനമായിരിക്കു.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവ്: എല്ലാം പെട്ടെന്നായിരുന്നു. മല പോലെ വന്നു. ഇന്നത്തെ ദിവസത്തിന്റെ പ്രത്യേകത. പുതിയ ഒരു അതിഥി. നാം സ്വീകരിച്ചു.

കുഞ്ഞമ്മ: അയാൾ സംസാരം തുടങ്ങിയപ്പോൾ ഞാനും കൂടി വേണ്ടതായിരുന്നു.

ശ്യാമള: അമ്മയ്ക്കു് നാക്കുണ്ടു്; ധൈര്യമുണ്ടു്.

കുഞ്ഞമ്മ: ഞാൻ മാത്രമേ അയാൾക്കു കീഴടങ്ങാതുള്ളു. ഓർമ്മിച്ചുനോക്കു.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ശരിയാണു്. ആ സഹായം കൊടുക്കാഞ്ഞതു് എത്ര നന്നായി. മി. തമ്പി! ഒരു കുരുക്കേ അഴിഞ്ഞുള്ളു. ഇനിയും കെട്ടവീണ കിടപ്പുണ്ടു്. അഴിക്കാമെന്നു തോന്നുന്നു. രാജൻ, നിന്റെ കണ്ണു് ഇപ്പോഴും ചുവന്നാണിരിക്കുന്നതു്. എന്നാലും നീ അച്ഛന്റെ മുമ്പിൽനിന്നു കുടിക്കുവാൻ ധൈര്യപ്പെട്ടല്ലോ. ഞാൻ ക്ഷമിച്ചു. നിന്റെ പദവി; നിന്റെ പഠിത്തം; ശമ്പളം. മനുഷ്യരെക്കൊണ്ടു പറയിക്കാതെ ജീവിക്കുക. ഒരു മറ എല്ലാത്തിനും വേണം. അതു മതി.

രാജശേഖരൻ: ഈ മട്ട കണ്ടാൽ ഇവിടെ ഒന്നും ഉണ്ടായില്ലെന്നു തോന്നുമല്ലൊ. ഞാൻ മാത്രം എന്തിനു നന്നാവണം... ആ പെൺകുട്ടി മരിച്ചു... ആക്കും അവളുടെ ജീവൻ വീണ്ടെടുത്തുകൊടുക്കുവാൻ കഴികയില്ല.

ശ്യാമള: ആ സംഭവത്തിന്റെ ഗൗരവം ഇവർ മറക്കുകയാണു്.

രാജശേഖരൻ: അയാളാരായാലും ഞാൻ ചെയ്ത പ്രവൃത്തികളുടെ ഭയങ്കരരൂപം എനിക്കു കാണാം. അമ്മ ചെയ്തതും അതുപോലെ. അച്ഛനും ശ്യാമളയും തമ്പിയും എല്ലാവരും ചെയ്ത എല്ലാക്കാര്യവും... നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ ഞാൻ ഇപ്പോൾ നിർദ്ദോഷിയല്ലേ?... ഇതിലും പ്രസന്നനായിരിക്കയും വേണം. അച്ഛന്റെ പണം മോഷ്ടിച്ചതു കുറവല്ല. അതാരുമറിയാതിരുന്നാൽ മതിയായിരുന്നു. അവളെ ആ നിലയിലാക്കിയതു പാപമല്ല. അതാരും അറിയാതിരുന്നാൽ മതിയായിരുന്നു; അല്ലേ അച്ഛാ!

ശ്യാമള: ചേട്ടാ! അവർ ഒരു പുതിയ അദ്ധ്യായം എഴുതുവാൻ തുടങ്ങുകയാണു്.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഈശ്വരനെ ഓർത്തു് എന്റെ ഏ കാഗ്രതയെ ഭഞ്ജിക്കാതിരിക്കു കുട്ടികളെ! ഒരു ജീവിത രഹസ്യവും അപവാദവും തമ്മിൽ ഉള്ള വ്യത്യാസം നിങ്ങൾ അറിയുന്നില്ല.

രാജശേഖരൻ: ഞാൻ ഓർക്കുന്നതു്, നാമെല്ലാംകൂടി ആ സാധുവിനെ കൊന്നല്ലോ എന്നാണു്.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: എന്റെ മുമ്പിൽനിന്നു പൊയ്ക്കോ ള്ളു. ഇനി നിന്നെ എനിക്കു കാണണ്ട.

രാജശേഖരൻ: ഇവിടവും എവിടവും ഇനി എനിക്കു് ഒരുപോലെയാണു്.

ഗോപകുമാർ: അവൾ മരിച്ചു എന്നാരു പറഞ്ഞു?

ശ്യാമള: ഇനി, ലളിതയെ കണ്ടിട്ടില്ലെന്നു് എന്നെ വി ശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുകയാണു്.

ഗോപകുമാർ: എനിക്കതിൽ ഖേദമുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞല്ലോ.

ശ്യാമള: നിങ്ങൾ ദേഹത്തു് ചെളി പുരളാതെ ആ കുഴി യിൽനിന്നും രക്ഷപെട്ട.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: അയാൾ ഇൻസ്പെക്ടരല്ലായിരുന്നു; തീർച്ചതന്നെ.

ശ്യാമള: എങ്കിലും അന്വേഷണം വിദഗ്ധമായ രീതി യിൽ നടത്തി. അവൾ മരിക്കയും ചെയ്തു.

ഗോപകുമാർ: നാമതിനു കാരണക്കാരെന്നുള്ളതിനു വല്ല തെളിവുമുണ്ടോ, അയാളുടെ വാക്കുകളല്ലാതെ?

ശ്യാമള: വേണ്ടതെല്ലാം ശേഖരിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ അയാൾ പോയി.

ഗോപകുമാർ: കപടവേഷത്തിൽ ഒരാൾ കടന്നു വരിക, ഒരു സന്ദർഭം ചൂഷണംചെയ്തു് ചോദ്യങ്ങൾ ചോദി ക്കുക, മാനസികദൗർബല്യങ്ങളുടെ ഉത്തരം വാങ്ങുക,

എല്ലാം ഒരു പെൺകുട്ടിയുടെ ജീവിതത്തോട്ട് എച്ചു കെട്ടുക!

രാജശേഖരൻ: അതുകൊണ്ട നാം രക്ഷപെട്ടോ?

ഗോപകുമാർ: അയാൾ സംസാരിച്ചതെല്ലാം ഒരാളെപ്പറ്റി യായിരുന്നു. പക്ഷേ, അതെല്ലാം ഒരു പെൺകുട്ടിയാ ണെന്നുള്ളതിനു തെളിവ്?... ആലോചിച്ചു പറയണം.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവ്: അതൊരു യുക്തിയാണ്. ആ വഴി ഞാൻ ഒന്നു കായ്മമായി ആലോചിക്കട്ടെ.

രാജശേഖരൻ: നാമെല്ലാവരും ആ പെൺകുട്ടിയാണെന്നു് ഏറ്റുപറഞ്ഞില്ലേ?

ഗോപകുമാർ: ഒരു യുവതിയുമായി എല്ലാവർക്കും ബന്ധമു ണ്ടെന്നു് സ്ഥാപിച്ചതു സമ്മതിക്കാം. പക്ഷേ, ആ യുവതിതന്നെയാണു് എല്ലാവരോടും ബന്ധിച്ചിരുന്ന തെന്നു് സ്ഥാപിച്ചില്ല. (വിജയഭാവത്തിൽ) ഒന്നോ ത്തുനോക്കു; വിലാസിനിയെന്ന ഒരു പെൺകുട്ടിയെ ഇദ്ദേഹം പരിചിച്ചുവിട്ടു. പേരു കേട്ടപ്പോൾ ഓർമ്മിച്ചി ല്ല, പടം കാണിച്ചപ്പോൾ ഓർത്തു; അതുയും ശരി.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവ്: നല്ല വഴിയാണു്...ഉം! ഞാനും സമ്മതിക്കുന്നു മി. തമ്പി; അതുയും ശരിയാണു്.

ഗോപകുമാർ: ശ്യാമളനിമിത്തം ഒരു പെൺകുട്ടിയുടെ ജോലി നഷ്ടപ്പെട്ടു. ഒരു ഫോട്ടോ കാണിച്ചു. പക്ഷേ, അച്ഛനെക്കാണിച്ച ഫോട്ടോതന്നെ ആയിരുന്നുവെ ന്നു് എങ്ങനെ അറിയാം? ശ്യാമളയും ഒരു ഫോട്ടോ കണ്ടു, അതുയും ശരി.

ശ്യാമള: രണ്ടും ഒരു ഫോട്ടോ ആയിരുന്നു.

ഗോപകുമാർ: ഏന്നു തീരുമാനിക്കാതെ. ആ രണ്ടു ഫോ ട്ടോയും രണ്ടായിരുന്നാൽ?...പെട്ടെന്നു ചോദിച്ചു; അതിലും പെട്ടെന്നു ഫോട്ടോ കാണിച്ചു; അതിനേ

ക്കാൾ വേഗം ഉത്തരവും ലഭിച്ചു; ഫോട്ടോ പോക്കറ്റിലിടുകയും ചെയ്തു. ഞാനും രാജനും ആദ്യത്തെ ഫോട്ടോ കാണാൻ നീങ്ങിയപ്പോൾ അയാൾ മറച്ചില്ലേ? എന്താണ് അപ്പോൾ പറഞ്ഞത്?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഒരന്വേഷണം ഒരു സമയത്തു്! എന്തൊരു ഡിക്കാരമായിരുന്നു.

ഗോപകുമാർ: ഞാൻ എന്നോടു ചോദിച്ചപ്പോൾ സമ്മതിച്ചു. ശരി, വിലാസിനിതന്നെയാണു് ലളിതയെന്നു് ഞാൻ പറഞ്ഞാൽത്തന്നെയും അവർ ഒന്നായിരിക്കണമെന്നില്ല; ശരിയായിരിക്കണമെന്നുമില്ല.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: എല്ലാം ഒരു കപടവിദ്യയായിരുന്നുവോ? ചോദ്യം, നോട്ടം, ഭാവംപിടിത്തം, ഭീഷണി... ഛേയ്! അയാൾ ഇൻസ്പെക്ടറല്ല.

ഗോപകുമാർ: ഞാൻ പോയതിനുശേഷം എന്തു നടന്നു?

കുഞ്ഞമ്മ: രാജൻ ആ പേരു കേട്ടതുമുതൽ അസ്വസ്ഥനായിരുന്നു. ഞാനും അതുകണ്ടു് ഒരു ഭ്രാന്തിയെപ്പോലെയായി. രണ്ടുവാരംമുമ്പു് അവളെക്കണ്ടില്ലെ എന്നൊരു ചോദ്യം? ഒട്ടവിൽ കണ്ട എന്നു പറഞ്ഞു.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: കുഞ്ഞമ്മയ്ക്കു നല്ല ഓർമ്മ. അയാളുടെ വാചകം അതേപടി ആവർത്തിക്കുന്നല്ലോ.

കുഞ്ഞമ്മ: ഒരു കഴുതയെപ്പോലെ എല്ലാം കേട്ടു.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: എന്തിനതു സമ്മതിച്ചു? മറെറാരു പേരിലല്ലേ അവൾ സമിതിയുടെ മുമ്പിൽ വന്നതു്?

കുഞ്ഞമ്മ: രാജനെപ്പററി ഓർത്തു് എൻെറ മനസ്സു തളർന്നിരുന്നു.

ശ്യാമള: അമ്മ ആ ഫോട്ടോ കണ്ടല്ലോ.

ഗോപകുമാർ: ആ ഫോട്ടോ മറെറാരേയും അപ്പോൾ കാണിച്ചില്ലല്ലോ?

കുഞ്ഞമ്മ: ഇല്ല, എന്നെ മാത്രം.

ഗോപകുമാർ: സമിതിയുടെ മുമ്പിൽ വന്ന ഒരു പെണ്ണിന്റെ പടം. അതു വിലാസിനിയാകുന്നതെങ്ങനെ? ആരുമാകാം.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഗോപകുമാർ, നിങ്ങളുടെ അഗാധ ബുദ്ധിയിൽ ഞാൻ...

രാജശേഖരൻ: ഇല്ല; ഞാൻ നശിപ്പിച്ച അവൾതന്നെയാണു് അമ്മയുടെ മുമ്പിൽ വന്നതു്.

ഗോപകുമാർ: എന്നുള്ളതിനു തെളിവു്? സമചിത്തതയോടെ ചിന്തിക്കണം.

രാജശേഖരൻ: മോഷ്ടിച്ച പണം വേണ്ടെന്നു് അവൾ അമ്മയോടു പറഞ്ഞില്ലേ; എന്നോടു പറഞ്ഞതു പോലെ?

ഗോപകുമാർ: അതയാൾ ഉണ്ടാക്കിയ കഥയാകാം.

കുഞ്ഞമ്മ: അയാൾ നമ്മെ ഭയങ്കരമായി ചതിച്ചു.

ഗോപകുമാർ: എല്ലാം വെറും തട്ടിപ്പു്. എതു പെൺകുട്ടികളെ ഓരോ സന്ദർഭത്തിലായി അയാൾ രംഗത്തു കൊണ്ടുവന്നു?

രാജശേഖരൻ: അതൊന്നും എനിക്കു കാര്യമായി തോന്നുന്നില്ല. ഞാനറിയുന്ന പെൺകുട്ടി മരിച്ചു.

ഗോപകുമാർ: ഛേയ്! കളയൂ. ഇന്നാരെങ്കിലും ആതുരാലയത്തിൽക്കിടന്നു മരിച്ചോ എന്നു് ഞാനുടനെ അറിയാം. കയറിവന്ന ഉടനെ മരണത്തിന്റെ ഒരു മയക്കുപൊടി എറിഞ്ഞു. അയാൾ ഇൻസ്പെക്ടറല്ല. ദ്രാവകം കുടിച്ചു... കുടല്യ വെന്തു മരിച്ചു... എന്താ! ഇതു കേട്ടു്, അയാൾ പറഞ്ഞതെല്ലാം ഓർത്തു് നിങ്ങൾ രണ്ടാളും വിറയ്ക്കുകയാണോ? കഷ്ടം!

രാജശേഖരൻ: അപ്പോൾ എല്ലാം ഒരു കടങ്കഥയാണോ?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഇനിയും സംശയമോ? നാം ജയിച്ചു. ഇനി ഒരു ദുഷ്പ്രേരും ഭയപ്പെട്ടവാനില്ല. ഒന്നും നടന്നിട്ടില്ല. മി. തമ്പിയുടെ ബുദ്ധി നമ്മേ രക്ഷിച്ചു.

രാജശേഖരൻ: ആത്മഹത്യ ചെയ്തില്ലെ?

ഗോപകുമാർ: അതിപ്പോൾ ചോദിച്ചറിയാം.

രാജശേഖരൻ: ആരോട്?

ഗോപകുമാർ: കേട്ടുകൊള്ളു: (ഫോൺ എടുക്കുന്നു) ട്ടു, ഫോർ, ത്രീ, സെവൻ... ആതുരാലയം... ജി. കെ. തമ്പി സംസാരിക്കുന്നു. മി. സൂപ്രണ്ടുതന്നെയല്ലേ... യെസ്. വെരിഗ്രഡ്... മി. സൂപ്രണ്ടു്, ഗ്രഡ് ഈവനിംഗ്. അസമയത്തു് ഉപദ്രവിക്കുന്നതു ക്ഷമിക്കണം. ഇന്നു് അവിടെക്കിടന്നു് ഒരു പെൺകുട്ടി മരിച്ചോ? ഇവിടെ മുമ്പു് ജോലിക്കു നിന്ന ഒരു പെൺകുട്ടി... ഇവിടെനിന്നു പോയിട്ടു കുറെ നാളായി. എന്തോ ദ്രാവകം! ഇല്ലെ! ആരും മരിച്ചില്ലെ! മരിച്ചെന്നു കേട്ടു് ചോദിച്ചതാണു്. സംശയം തീർക്കാൻ... യെസ്, യെസ്... വല്ല സഹായവും നൽകാമെന്നു വച്ചു് ഒന്നു ചോദിച്ചെന്നേയുള്ളു. തീർച്ചയാണോ? അങ്ങനെ ഒരു കേസ് ഇന്നു വന്നില്ലെന്നോ? എന്റെ അറിവു തെറ്റായിരിക്കും... എക്സ്ക്യൂസ് മി. ഗ്രഡ് നൈറ്റ്. (റിസീവർ താഴെ വയ്ക്കുന്നു,) മി. രാജൻ! ശ്യാമളെ! ഇപ്പോഴെന്തായി?

കുഞ്ഞമ്മ: ഭഗവാനെ! ഭക്തവത്സലാ!

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ആ കപടവേഷക്കാരൻ എന്തു തീതീറ്റിച്ചു, നമ്മെ!

കുഞ്ഞമ്മ: അക്കാര്യം ഓർക്കുന്നതുതന്നെ അപമാനകരം. ഇനി നമുക്കു് ഒന്നു സുഖമായി കാപ്പികുടിക്കരുതോ? എല്ലാവർക്കും നല്ല വിശപ്പു കാണുമല്ലോ.

ഗോപകുമാർ: ശരിയാണു്! പുറത്തുപോയി കുറച്ചു കാറ്റു കൊണ്ടു് തല ഒന്നു തണുത്തു.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ബുദ്ധിയും തെളിഞ്ഞു. കേസ് സമർത്ഥമായി വാദിച്ചതിനു് എന്തു് സമ്മാനം തരണം തമ്പുരിക്കു്?

ശ്യാമള: നിങ്ങൾ പിന്നേയും യാഥാർത്ഥ്യം മറക്കുകയാണു്. അവൾ മരിച്ചില്ലെങ്കിൽ അതുണ്ടു സമാധാനം... മരിച്ചുപോയെങ്കിൽ...

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഞാൻ... എന്താ! നടപ്പു് ഒക്കുന്നോ എന്നു പറയു. (ഇൻസ്പെക്ടരുടെ ഭാവം നടിച്ചു്) ഭാവമോ?... അപ്പോൾ... നിങ്ങൾ മറക്കരുതു്! നിങ്ങളെല്ലാവരുംകൂടി അവളെക്കൊന്നു... നിങ്ങൾ ഉം! നിങ്ങൾ! ഉം! നിങ്ങൾ!... നമസ്കാരം!... ഹാ! ഹാ! ഹാ!.

ശ്യാമള: എനിക്കു ഭയമാവുന്നു. ഈ സംഭാഷണരീതി തന്നെ ഭയങ്കരം.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഒന്നു് ഓർത്തു് ചിരിക്കുകൂട്ടി... ശ്യാമളെ! ആ മോതിരം തിരിയെ കൊടുത്തതു് ഭംഗിയായില്ല. അന്യനായ ഒരാളിന്റെ മുമ്പിൽ വച്ചല്ലെ, എന്റെ മകൾ ആ അവിവേകം കാണിച്ചതു്? അതു വളരെ കുറച്ചിലായിപ്പോയി ഉം! ഇനി അതു് ചോദിച്ചു വാങ്ങു. അപ്പോൾ നീ വീണ്ടും പ്രസന്നയാകും.

രാജശേഖരൻ: ഞാൻ ഒഴികെ എല്ലാവരും പ്രസന്നരാവും.

ശ്യാമള: അപ്പോൾ... യാതൊന്നും സംഭവിച്ചില്ല. ഒന്നിനെപ്പറ്റിയും പശ്ചാത്തപിക്കാനില്ല. ഒന്നും പുതുതായി പഠിക്കാനുമില്ല. പഴയപടി എല്ലാ നടപടികളും പുനരാരംഭിക്കാം. ഒന്നും ഭയപ്പെടാനുമില്ല.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: എന്തിനു ഭയപ്പെടണം?

ശ്യാമള: ഇൻസ്പെക്ടർ ആരെങ്കിലുമാവട്ടെ. എങ്കിലും

അതു് ഒരു നാടകമായിരുന്നോ? അല്ല! നിങ്ങൾ പല തും അപ്പോൾ പഠിക്കാൻ തുടങ്ങിയതാണു്. പഠിത്തം എത്ര വേഗം നിത്തിക്കഴിഞ്ഞു. പഴയ വഴികളിൽ ക്കൂടി...

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു്: നീ മാത്രം ഒരു വ്യതിയാനം. ജാത കം മാറിയതറിഞ്ഞില്ല; മാറുന്നതും നിനക്കു ബോധ്യമാ വുകയില്ല.

ശ്യാമള: ജാതകം മാറും. അദ്ദേഹം ഒടുവിൽ പറഞ്ഞതു് മറക്കാതിരുന്നാൽ... അഗ്നി, രക്തം, കണ്ണുനീരു്. ഇല്ല, മറന്നാല്യം മാറും, മാറും.

രാജശേഖരൻ: ശ്യാമള എന്റെ അനുജത്തിയാണു്. എ നിക്കും ഭയം തീരുന്നില്ല.

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു്: ഒന്നു് ഉറങ്ങിയെഴനേൽക്കു മ്പോൾ...

ഗോപകുമാർ: എല്ലാം മംഗലമായിത്തീന്നല്ലോ; ശ്യാമളെ, ഇതാ മോതിരം!

ശ്യാമള: വാങ്ങുവാൻ സമയമാവുന്നില്ല. ധിറുതി കൂട്ടാതെ. ഞാൻ ഒന്നുകൂടി ആലോചിക്കട്ടെ. അച്ഛാ! അദ്ദേഹ ത്തിന്റെ അവസാനത്തെ വാക്കുകൾ!

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു്: ഞാൻ ഭീഷണിക്കു് ഇതേവരെ കീഴടങ്ങിയിട്ടില്ല.

(ടെലിഫോൺ ബെല്ലു് തുടരെ അടിക്കുന്നു. കുഞ്ഞുണ്ണിക്കത്താവു് റിസീവർ കൈയിലെടുക്കുന്നു.)

യെസ്. കത്താവുതന്നെ! പോലീസ്സ്റ്റേഷനിൽനിന്നാ ണോ? ആരു്? ഇൻസ്പെക്ടരോ? യെസ്...യെസ്. അ വിടെ! ഇങ്ങോട്ടോ? ഉം! ഇങ്ങോട്ട വരുന്നുവെന്നോ? എന്തു്?...എന്തു്! മരിച്ചോ?...ഒരു പെൺകുട്ടി...യെ സ്...ഗുഡ് നൈറ്റ്. (ഫോൺ താഴെവയ്ക്കുന്നു. കസേ

രയിലേക്കു ചരിയുന്നു.) ഇതു് സ്റ്റേഷനിൽ നിന്നായിരുന്നു. ഒരു പെൺകുട്ടി ഇപ്പോൾ മരിച്ചു. ഗർഭിണി...ദ്രാവകംകുടിച്ചു്...ആതുരാലയത്തിലേക്കുള്ള വഴിയിൽവച്ചു്...ഈശ്വരാ! അന്വേഷണത്തിനു് ഇൻസ്പെക്ടർ ഇങ്ങോട്ടു വരുന്നു!

കുഞ്ഞമ്മ: ഈശ്വരാ! എന്തുപറ്റി?

കുഞ്ഞുണ്ണിക്കുത്താവു്: ഇൻസ്പെക്ടർ അന്വേഷണത്തിനു് നേരിട്ടു് ഇങ്ങോട്ടു വരുന്നു.

(പരസ്പരം അമ്പരന്നു നോക്കുന്നു.)

(കർട്ടൻ താഴുന്നു)

very good

കെ. രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ നാടകം

ജാതകം മാറുന്നു

ശ്രീ കുട്ടനാട് രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ ഏറ്റവും നല്ല നാടകങ്ങളിലൊന്നാണിതു്. വായനക്കാരന്റെ—പ്രേക്ഷകന്റെയും—ഉൽക്കണ്ഠ അനുനിമിഷം വളത്തിക്കൊണ്ടുപോകുന്നതാണു് ഇതിലെ രംഗങ്ങളെല്ലാം തന്നെ. ഒടുക്കംവരെ അതു നിലനിർത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. തികച്ചും നാടകീയമായ ഒരു പരിണാമഗുപ്തിയോടെ [illegible]പെട്ടെന്നു് നാടകം അവസാനിക്കയും ചെയ്യുന്നു. ഒരു നിരൂപകൻ ഇങ്ങനെ അഭിപ്രായപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു:

"ഇംഗ്ലീഷ് സാഹിത്യത്തിലെ പ്രസിദ്ധ നാടകകർത്താവായ ജെ. ബി. പ്രീസ്റ്റ്‌ലിയുടെ 'ഇൻസ്പെക്ടർ കാൾസ്' എന്ന നാടകത്തിന്റെ ഛായപിടിച്ചു് മലയാളത്തിൽ എഴുതിയിട്ടുള്ള ഒരു നാടകമാണിതു്. സ്ഥലകാലങ്ങളും കഥാപാത്രങ്ങളുമെല്ലാം കേരളീയർക്കു പിടിക്കത്തക്കവിധം മലയാളീകരിച്ചിരിക്കുന്നു.

"വെറും ഏഴു കഥാപാത്രങ്ങളേ ഇതിലുള്ളു. എക്സ് മെയർ കുഞ്ഞുണ്ണിക്കർത്താവു്, ഭാര്യ, മകൻ, മകൾ, മകളുടെ പ്രതിശ്രുതവരൻ, ഭൃത്യൻ, ഇൻസ്പെക്ടർ ഭാനു. മകളുടെ 'പ്രതിശ്രുതി' നടക്കുന്ന ദിവസമാണു് നാടകത്തിലെ സംഭവങ്ങളും നടക്കുന്നതു്. കഥാതന്തുവിനെ ഏറെക്കുറെ ഭംഗിയായി മെടഞ്ഞെടുത്തു വളർത്തിക്കൊണ്ടുവരാൻ രാമകൃഷ്ണപിള്ളയ്ക്കു കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. നാടകം പൊതുവിൽ നന്നായിട്ടുണ്ടു്." (എക്സ്പ്രസ്സ്)

നാഷനൽ ബുക്ക് സ്റ്റാൾ
കോട്ടയം തിരുവനന്തപുരം എറണാകുളം തൃശ്ശൂർ

Indic Digital Archive Foundation

658

gpura.org